720265

EZER EGY ÉJSZAKA

ARAB REGÉK.

FORDÍTOTTA

V..... M.....

NEGYEDIK FÜZET.

Borétíkba füzve 30 kr. ezüst p.

EZER EGY ÉJSZAKA.

ARAB REGÉK.

FORDÍTOTTA

V . . . M . . .

A NÉPKÖNYVTÁRI KÖZPONTTÓL NEM ADHATÓ EL!

Negyedik Füzet.

PESTEN,
PETRÓZAI TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI ISTVÁNNÁL.
1830.

Károly Sig.

BIBLIOTECA CENTRALA

NUREDDIN ALI' ÉS BEDREDDIN HASSZÁN' TÖRTÉNETE.

„Igazhitűek' uralkodója! volt egykor Indiában egy igen igazságos, jótékony, könyörülő és adakozó szultán. Vitézsége minden szomszédai előtt félelmessé tette. Szerette a' szegényeket, és védte az árvákat, kiket a' legfőbb hivatalokra emelt. Ezen szultán' vezére egy okos, értelmes, éles elmejű, minden művészetben 's tudományban nagyon jártas férfi volt. Ezen országos fő tisztnek két igen jeles fia volt, kik egészen nyomdokaiba léptek; az idősbiket Semszeddin Muhammednek az ifjabbikat Nureddin Alinak hítták. Ez utóbbik kiváltképen minden lehető jelességekkel bírt. Midőn atyjok a' vezér meghalálozott, a' szultán magához hivatá őket, 's minekutána mindeniket a' szokott vezéri öltözettel felruházta volna, monda nekik: „A' veszteség mellyet szenvedtetek, nekem is nagyon fáj, 's nem kevésbbé vagyok rajta megilletődve, mint ti magatok. Meg akarom ezt előttetek bizonyítani, 's tudván hogy ti együtt akartok maradni 's teljes egyetértésben éltek, mind kettőtöket ugyan azon méltósággal ruházlak föl. Eredjetek 's utánazzátok atyátokat."

*

A' két új vezérek megköszönék a' szultán' kegyét 's haza mentek hogy atyjokat eltemettessék. Egy hónap múlva léptek ki először 's a' szultán' tanácsgyülésébe mentek, 's az óta rendesen megjelentek benne az ülés' napjain. Valamikor vadászatra ment a' szultán, a' két testvér közül valamellyik mindig kísérte őtet, 's váltogatva részesültek ezen tisztességben. Midőn egykor vacsora után közönös dolgokról beszélgettek (egy vadászat előtti estvén történt a' dolog, midőn az öregebbiknek kellett volna a' szultánt kikísérni;) szóla ezen ifjú ember öcscséhez: „Édes öcsém mivel egyikünk sem feleséges 's illy egyességben élünk, egy gondolat jut eszembe, vegyünk el mind ketten ugyan azon napon két testvért, kiket valamelly hozzánk illő nemzetségből fogunk választani. Mit szólsz e' gondolathoz?" „Azt gondolom édes bátyám,—felele Nureddin Áli,— hogy e' gondolat méltó a' barátságra melly bennünket egyesít. Jobbat már gondolni sem lehetne, 's a' mi engem illet kész vagyok mindenre a' mi neked tetszik." —„Oh még itt nincs vége, — felele Semszeddin Muhammed, — képzelődésem még tovább megy. Föltevén hogy hölgyeink a' lakodalmi éjszakán megterhesülnek, és aztán egy napon a' tiéd egy fiút 's az enyém egy leányt hoz világra, ha arra a' korra jutnak, házasítsuk össze őket." „Meg kell vallani, — szóla Nureddin Áli, — hogy ezen terv csodálatra méltó. Ezen házasság meg fogja koronázni egyességünket, 's én örömest megegyezek benne. De édes bátyám, — ezt veté hozzá, — ha ezen házas-

ság' kötésére jöne a' dolog, fognád-e kívánni, hogy fiam leányodnak valami jegyjószágot adjon?" „Ez nem szenved kétséget, — monda az idősbik, —'s meg vagyok győződve, hogy a' házassági szerződés' szokott pontjain kivül, nem fogsz vonakodni nevében legalább három ezer zecchínót, három szép mezei jószágot, és három rabszolgát megjégerni." „Az én vélekedésem nem ez, — monda az ifjabbik; Hát nem vagyunk-e testvérek, tiszttársak, 's mind ketten egy hivatalbeliek? 'S nem tudjuk-e egyébiránt mind ketten, te szint úgy mint én, mi az igazság? Mivel a' férfi nemesebb a' nőnél, nem volna-e illendőbb, hogy te adj nagy jegyjószágot leányoddal? A' mint látom te ollyan ember vagy, ki más költségére szereti dolgait rendelni.

Noha Nureddin Ali e' szavakat mosolyogva mondotta, bátyja, kinek félszeg szelleme volt, még is meg bántódott általa. „Átkozott legyen a' fiad, — monda hevesen, — mivel őt leányom elébe merészled tenni. Csodálom hogy' bátorkodol őt hozzá csak méltónak is tartani. El kellett vesztened az eszedet, hogy magadat hozzám egyenlővé akarod tenni, 's tiszttársoknak nevezsz bennünket. Tudd meg vakmerő, hogy esztelenséged után leányomat fiaddal egybe nem adnám, ha nagyobb gazdagságot adhatnál is vele mint magadnak van." A' két testvér' ezen mulatságos versenygése, még nem született gyermekeik' házasságok felett, nagyon messze ment. Semszeddin Muhammed szinte fenyegetésekre fakadt. „Ha holnap a'

szultánt nem kellene kísérnem, úgy bánnám veled a' mint érdemled ; de visszatértemmel majd megtanítlak, ha illik-e egy testvérnek bátyjával olly szemtelenül beszélni, mint te cselekedtél." E' szavak után szobájába ment, 's öccse is a' magáéba lefeküdni.

Semszeddin Muhammed más nap reggel korán fölkelt 's a' palotába ment, mellyet aztán a' szultánnal együtt elhagyott, ki útját Kahirón túl a' pyramisok felé vevé. A' mi Nureddin Alit illeti, ez az éjszakát nagy nyugtalanságban töltötte, 's annak érett meggondolása után, miképen lehetetlen, hogy bátyjával, ki vele olly kevélyen bánt, tovább együtt maradjon, egy szándékra határozta magát, következő verseket mondván:

„Utazz, pótolékot fogsz lelni azokért kiket elhagysz; mulasd magadat mert az élet' kelleme mulatságból ered "

„A' nyugalmas maradásban nem látok sem dicset sem ügyességet, hanem az utazásban és cselekvésben; azért is hagyd el lakhelyedet és utazz!"

„A' víznek csendes és zavartalan színe meg romlik ha szelek nem mozgatják ; de ha ezek zúdulnak reá, akkor lesz még a' víz igazán jó."

„Sőt a' nap is ha mindig az égen állana, a' világ' lakosinak nem sokára terhökre válnék,"

„És ha a' holdnak változtatott álláspontjaiból jóslatokat nem lehetne képezni, nem fognák azt csillagjósok folyvást vigyázni."

„Ha az oroszlán nem hagyná el az erdőt, ritkán lelne ragadományt; 's ha a' nyil el nem hagyná az íjat, soha sem találna."

„Ha az arany mindig a' bányában maradna, nem becsültetnék fölebb a' földnél; 's a' drága áloefa honnjában csak közönséges fa faj."

„De ha amaz a' bányából ki jő, minden embertől kerestetik; 's ha emez honnját elhagyja, még az arany' becsét is felül mulja."

Egy jó kancza öszvért rendeltetett magának; aranyat drága köveket, 's némelly eleséget vett magához, 's azt mondá embereinek, hogy egyedül akar két vagy három napi útat tenni, 's elútazott.

Midőn Kahirón kivül ért, útját a' pusztán által Arabiának vette. De mivel öszvére a' fáradságot nem győzte, gyalog kellett utazását folytatnia. Szerencsére egy Balsorába utazó gyors követ fölvette maga mögé a' lóra. Midőn a' gyors követ Balsorába ért, leszállott Nureddin Ali, 's megköszönte szivességét. A' mint az utczákon járkált hogy szállást keressen, láta egy urat számos kísérettől követve feléje jőni, kinek minden lakosok nagy tisztességet tevének, megállapodván, míg mellettök elmenne. Nureddin Ali is megállott mint egyebek. Az a' Balsorai szultán' nagyvezére vala, ki azért mutatta magát a' városon, hogy jelenlétével csendet és rendet tartson.

Ezen országos fő tiszt, ki szemét történetből az ifjúra veté, arczulatját igen vonzónak találta. Nyájasan szemlélte őtet, 's mivel közel ment el mellette, 's uti ruhában látta, megállapodék hogy megkérdezze; kicsoda és honnan jő. Uram, — felele neki Nureddin Ali, — én Kahirában születtem,

's honnomat egy rokonom iránt való olly igazságos neheztelésből hagytam el, hogy feltettem magamban a' világot beutazni, 's inkább meghalnom, mint haza térnem." A' nagy vezér, ki egy tiszteletes öreg vala, felele ezen szavakra: „Ovakodjál fiam szándékodat teljesíteni. A' világban nem találni egyebet nyomorúságnál, 's nem ösmered te a' bajokat, mellyek' elébe akarsz menni. Jövel inkább és kövess engemet; talán elfelejtethetem veled a' tárgyat melly honnod' elhagyására kényszerített.

Nureddin Ali követte a' Balsorai nagyvezért ki jeles tulajdonait nem sokára megösmerte, 's olly igen megkedvelte őtet, hogy egy biztos beszélgetés közben egykoron így szólana hozzá:, Édes fiam, én a' mint látod már nagyon öreg vagyok, 's nem lehet várni hogy sokáig éljek. Az ég nekem egy leányt adott, ki szint olly szép a' millyen derék vagy te, és a' ki már férhez menő korra jutott. Ezen udvar' leghatalmasabb urai közül többen kérték már őt fiaik' számára; de még nem határozhattam el magamat hogy nekik adjam. De téged szeretlek, 's olly érdemesnek találllak rokonságomra, hogy mind azoknak kik őt kérték elejökbe teszlek, 's kész vagyok téged vőmnek el fogadni. Ha meg nem veted az ajánlást: kinyilatkoztatom uram a' szultán előtt, hogy téged ezen házasságnál fogva fiammá fogadlak, 's kérni fogom hogy az én helyemet a' Balsorai nagyvezérséget igérje neked. Minthogy nekem öregségemben nyugalomnál egyébre szükségem nincs, nem csak minden javaim-

mal való bánást, hanem az országos ügyek' intézését is neked fogom engedni."

A' Balsorai nagyvezér alig mondotta ki e' kegygyel 's nagylelküséggel teljes szavakat, midőn Nureddin Ali lábaihoz borúlván, öröm' és hála' kifejezéseivel, magát kivánságának teljesítésére késznek mutatá. Ez után elő hivá a' nagyvezér házának fő tisztjeit, 's parancsolá nekik hogy palotájának nagy teremét ékesítsék föl, 's nagy vendégséget készítsenek. Erre az udvarnak és városnak minden fő és előkelő urait meg kéreté, ne sajnáljanak hozzá jöni. Midőn mindnyájan egybegyültek, mimthogy Nureddin Ali őt rangjáról értesítette, illőnek tartotta következőleg szólani, hogy azoknak eleget tegyen, kiknek rokonságokat elmellőzte, azért is ezt mondá vendégeinek: „Van szerencsém, uraim, valamit közlenem veletek, a' mit mind e' mái napig titokban tartottam. Van nekem egy bátyám, ki Aegyptusi nagyvezér, miként nekem van szerencsém ez ország' szultánjánál ezen hivatalt viselnem. Ezen bátyámnak egyetlen egy fia van, de a' kit nem akart az Aegyptusi udvarnál megházasítani, 's hozzám küldött hogy leányomat feleségül vevén, házunk' mind két ágát egyesítse. Ezen fiu kit ide érkeztekor unoka öcsémnek ösmertem, 's kit vőmmé teszek im ez ifju úr, kit nektek ezennel bemutatok. Hizelkedem magamnak szerencsésíteni fogjátok lakadalmán való megjelenéstekkel, mellyet ma szándékozom ülleni." Mivel ezen urak közül egyik sem veheté rosz néven hogy unoka öccsét minden

egyéb előkelő 's gazdag uraknak elejökbe tette, felelének hogy igen jól cselekszi ha ezen házasságot szerzi, 's hogy ők igen örömest lesznek tanúi az ünnepnek 's ohajtják hogy isten neki még hosszú éveket engedjen e' boldog szövetség' gyümölcseinek meglátására.

KILENCZVENNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

A' Balsorai vezérnél összegyült urak alig jelenték örömöket leányának Nureddin Alival való egybekelésén, midőn asztalhoz ülének. Az ebéd' vége felé czukorsüteményt hordoztak, mellyből a' szokáshoz képest kiki annyit vett a' mennyit vehetett; ez után beléptek a' Kádik a' házassági szerződéssel kezökben. A' legfőbb urak aláírák azt, 's az egész társaság eloszlott.

Midőn már senki sem volt ott egyéb a' házi cselédek, parancsolá a' nagyvezér azoknak, kikre a' fürdő' készítését bizta, hogy Nureddin Alit vezessék bele, hol ez olly fínom és tiszta újdonúj fejérruhát, hogy szinte gyönyörüség volt látni, 's minden más szükségest talált. A' férj minekutána megmosták és dörgölték, a' ruhát mellyet levetett, ismét felakarta venni; de egy igen pompásat nyújtottak neki. Ezen állapotban 's a' legválogatottabb jószágokkal illatozva ismét a' nagyvezérhez ment, ki tetszetes alakján igen megörült, 's maga mellé ültetvén ezt mondá neki: „Édes fiam te felfödözted nekem ki vagy, 's mi rangot

viseltél az Aegyptusi király' udvarában; sőt azt is megmondottad, hogy versenygésed volt bátyáddal, azért távoztál el honnodból: kérlek ajándékozd nekem egész bizodalmadat, 's értesíts versenygéstek' tárgyáról; most teljesen kell hozzám bíznod és semmit sem titkolnod előttem; mert ajánlom neked a' valóságot, mint a' költő mondja:

„Ajánlom neked a' valóságot, ha bár úgy égetne is kinyilatkoztatása, mint a' pokolbeli tűz."

„Mert legfőbb czélodnak kell lenni istennek tetszened: és jaj az embernek ki az urat megharagítja, hogy a' szolga' tetszését megnyerhesse."

Nureddin Ali elbeszélte neki bátyjával való viszályának minden környülményeit. A' nagyvezér nem hallhatta nevetés nélkül ezen beszédet." Ez, — monda ő, — a' világon a' legkülönösb történet! Lehetséges-e hogy egy képzeletbeli házasság felett való czivódásban ennyire mentetek? Nagyon sajnálom hogy illy csekélység miatt összevesztél bátyáddal. Látom hogy nem volt igaza az által a' mit te neki tréfából mondottál megbántódni, 's hálát kell adnom az égnek e' czivódásért, melly nekem illyetén vőt szerzett, mint te vagy. De, — ezt veté hozzá az öreg, — már késő éjszaka van, 's ideje hogy eltávozzál. Eredj, leányom hölgyed vár reád. Holnap be foglak mutatni a' szultánnak. Reménylem hogy téged olly módon fogadand, mellyel mind ketten megelégedhetünk." Nureddin Ali elhagyá ipát hogy hölgye' szobájába menjen.

Megjegyzésre méltó, folytatá Dzsafár nagy vezér, hogy ugyan azon napon mellyen Balsorában tartották a' lakodalmat, Kahirában Semszeddin Muhammed is megházasodott: melly házassággal következőleg volt a' dolog. Minekutána Nureddín Ali Kahirából olly szándékkal távozott el, hogy oda soha vissza ne térjen, Semszeddin Muhammed az ő bátyja, egy hónap múlva haza ment a' vadászatról, melly a' szultán' vadászat kedvelése miatt hoszabíttatott meg ennyire. Tüstént Nureddin Ali' lakába sietett, 's feletteb csodálkozott megértvén, hogy ez azon ürügy alatt hogy két vagy három napi utat tegyen, ugyan azon napon mellyen a' szultán vadászatra indult, egy kancza öszvéren elutazott, 's az óta vissza sem tért. Annál kedvetlenebbül esett ez neki; mivel nem kétlette, hogy ama kemény szavak, mellyeket öccsének mondott, voltak okai eltávozásának. Gyors követ et bocsátott, ki Damaskuson által egész Halebig (Aleppo) lovagolt; de Nureddin akkor Balsorában volt, midőn a' gyors követ haza tértével jelentette, hogy nyomozásai haszontalanok voltak; föltette magában Semszeddin Muhammed, hogy őt máshol kerestesse, 's azonközben eltökélette, hogy megházasodjék. Elvevé egy Kahirói legfőbb 's leghatalmasabb úr' leányát, épen azon napon, mellyen öccse a' Balsorai nagyvezér' leányával lépett házasságra.

Még evvel nincs vége, igazhitűek' uralkodója,—folytatá Dzsafár,—hanem a' következő is történt. Kilencz hónap múlva Semszeddin Muhammed' felesége Kahirában egy leánykát

szült, 's ugyan ez napon Nureddin Álié Balsorában egy fiút, kit Bedreddin Hasszánnak neveztek. A' Balsorai nagyvezér örömét nagy ajándékokkal jelentette ki, mellyeket kiosztatott, nyilványos örüm ünneplések által, mellyeket unokája' születésének ünneplésére tartott. Ez után hogy vejének megmutassa mennyire meg van vele elégedve, elmene a' palotába és kéré a' szultánt igen alázatosan, igérje meg előre Nureddin Álinak az ő hivatalát, hogy, — a' mint mondá, — még halála előtt meg legyen a' vigasztalása, hogy helyette vejét fogja nagyvezérnek látni.

A' szultán kinek Nureddin Ali igen megtetszett, midőn házassága után neki bemutattatott, 's ki azóta is mindig kedvezőleg hallott róla beszélni, a' legnagyobb nyájassággal megigéré a' kért kegyelmet. Ön jelenlétében felruháztatá azt a' nagyvezéri hivatalos öltözettel.

Az ip' öröme más napon legfőbb fokra lépett, midőn vejét a' tanácsülésben az ő helyén a' nagyvezér minden tiszteit teljesíteni látta. Nureddin Ali olly tökéletesen végezte azokat, mintha egész életében e' hivatalt viselte volna. Ez után mindig jelen volt a' tanácsülésben, valamikor ipa' öregségének gyengélkedései meg nem engedték annak megjelenését. Ezen jó öreg, leánya' férhez adása után négy esztendő mulva azon örömmel hala meg, hogy családjának egy sarjadékát láthatá, ki annak még hosszú ideig tartó fényt igére.

Nureddin Ali minden lehető szívességgel 's hálával tevé meg neki az utósó köteteles-

séget, és tisztességet, 's mihelyt fia Bedreddin Hasszán hét esztendős kort ért, egy jeles tanító' kezeibe adá őtet, ki azt születéséhez illő módon kezdé nevelni. Való hogy a' gyermekekben egy élénk, általható 's minden jó tanításainak behatására fogékony szellemet talált. — "

Seherazád folytatni akará: de látván hogy nappallik, megszűnt beszélni. A' következő éjszaka mindazáltal ismét elkezdé beszédét, 's ezt mondá az indiai Szultánnak:

KILENCZVENKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

Uram a' nagyvezér következőleg folytatá a' történetet, mellyet a' Chalyfnak beszélt.

„Két esztendő mulva, — monda ő, — minekutána Bedreddin Hasszán ezen tanítóra bízatott, ki őt tökéletesen olvasni megtanította, könyvnélkül tanulta a' Koránt. Nureddin Ali, az atyja, más tanítókat adott neki, kik szellemét annyira mivelték, hogy tizenkét esztendős korában nem volt többé szüksége segédükre. Minthogy arczának minden vonásai kiképzettek, mindeneket kik őt látták bámulásra gerjesztett. Mert mint a' költő mondja róla:

„Alig mutatja magát, minden ember kiáltja: dicsértessék isten ki őt illy szépnek alkotta."

„Ő a' szépség' királya, ez egészen neki hódol."

„Ő maga egyesít minden szépségeket 's az emberiség szinte megtéved bennük.“

„Úgy tetszik maga a' szépség irta orczájára; bizonyítom hogy szép.“

„Szájában a' legdrágább méz, 's gyöngyök vannak bele füzve.

Mind eddig Nureddin Ali csak arról gondolkodott hogy őt tanultassa, 's nem mutatta még a' világban. Bevezette most a' palotába, hogy neki azon tisztességet szerezze, hogy a' szultánnál udvaroljon, ki őt igen kegyesen fogadá. A' kik legelőször láták az útczán, annyira elragadtattak szépségétől hogy fölsikoltának rajta, 's ezer áldást kiáltának utána.

„Mivel az atyja föltevé magában, hogy őt hivatalának egykori általvételére képessé tegye, semmit sem mulasztott el, a' mi ezen czél' elérésére előtte alkalmasnak látszék, 's a' legszövevényesebb dolgokban is részt vetetett vele, hogy őt idejében hozzájok szoktassa. Egy szóval semmit sem kímélt a' mi egy illy drága fiúnak előmenetelére szolgálhatott, 's kezdé is már fáradságainak gyümölcsét aratni, midőn hirtelen egy olly erős nyavalyától lepetett meg, hogy végső napja közel látszék lenni. E' drága pillantatban nem feledé kedves fiát Bedreddint; magához hivatá 's monda neki: „Édes fiam, látod hogy e' világ mulékony; 's csak az valólag állandó, mellybe én nem sokára jutni fogok. Most kell kezdened magadat mostani állapotomba tenned; készülj hozzá hogy az általmenetelt bánat nélkűl tehesd, 's a' nélkűl hogy lélekisméreted, egy muzelmán' 's egy tökéletesen becsületes

ember' tiszteire nézve akarmit is vethetne szemedre. A' mi vallásodat illeti, mind tanítóidtól, mind az által is a' mit olvasál, teljesen meg vagy reá tanítva. A' mi egy becsületes ember' tiszteit illeti, ez egyetlen tanulságot adom használatodra. Mivel szükséges az embernek önmagát ösmerni, 's te ez ösméretet nem nyerheted annak tudása nélkül ki vagyok én, értsd meg.

„Én, — folytatá, — Aegyptusban születtem, 's atyám, a' te nagyatyád, ezen ország' szultánjának első országos tiszte volt. Nekem magamnak is volt szerencsém ezen szultán' egyik vezérének lennem, szintúgy mint bátyámnak is, a' te nagy bátyádnak, ki hihetőleg még él, és Semszeddin Muhammednek hívatik. Kényteleníttettem tőle megválni, 's ez országba jöttem hol azon méltóságra jutottam, mellyet mind ekkorig viselék. De mind ezt bővebben meg fogod találni egy csomóban, mellyet neked által kell adnom."

Ekkor elővevé Nureddin Ali azon ön kezével irott csomót, mellyet mindig magánál hordott, 's azt Bedreddinnek adván monda: „Vedd 's olvasd nyugalommal; többek közt lakadalmam' 's születésed' napját is följegyezve fogod találni. Ezek olly környülmények, mellyeket talán jövendőben szükség leszen tudnod, 's mellyek miatt e' csomót szorgosan meg kell őrizned." Bedreddin Hasszán igen szomorú lévén, atyját illy állapotban látnia, 's e' szavakon megilletődvén könyes szemekkel vevé a' csomót, igérvén hogy azt kezéből soha ki nem bocsátja.

E' pillantatban Nurreddint elgyengyülés fogá el, melly halálát váratá. De nem sokára magához jött és monda: „Édes fiam az első élettörvény, mellyet neked adnom kell, ez: hogy ne társalkodjál minden nemű emberekkel. Hogy az ember bátorságban élhessen, egészen magába kell vonulnia, 's magát egy könnyen nem közlenie. Ezt mondván még következő verseket veté hozzá:

„A' te korodban egy barátod vagy akarmi egyebed, kinek szeretetét kéred, sincs ollyan, ki ha bal szerencse találand, a' barátság' szövetségét hiven megtartsa"

„Élj tehát elvonulva 's ne épits senkire, intelek, 's erről eleget mondottam."

„A' második élet törvény ez: senkin, bár ki legyen is az, se tégy erőszakot; mert ezen esetben az egész világ ellened fogna támadni, 's a' világot úgy kell tekinened mint egy hitelezőt, kinek mérsékkel, könyörrel, és türelemmel tartozol." Ehhez még következő verseket mondotta:

„Lassan végezz, ne hirtelenkedjél dolgaidban, 's légy hosszutűrő az emberek iránt, így jónak fognak hirdetni."

„Gondold meg hogy egy hatalomviselő' keze sincs, melly felett isten' keze ne lebegne, és hogy az igaz különben nem kinzathatnék az igaztalantól."

„A' harmadik élettörvény ez: ne felelj ha szidalommal tetéznek. Mihelyt hallgat az ember, szól a' köz mondás, már veszélyen kül van. Ezt kiváltképen illy alkalomnál kell követned Tudod azt is hogy egyik költőnk ezt mondja: a' hallgatás éke 's véd-őre az életnek,

's ha szól az ember, nem kell a' pusztító záporhoz hasonlania. Soha sem bánta meg az ember hogy hallgatott, de igen gyakran hogy szólott."

„Negyedik törvény ez: ne igyál bort, mert ez minden vétkek' kútfeje; azért mondja a' költő:

„Felhagyok a' borral, 's nem iszom többé; mert engem minden emberek' gáncsának tárgyává tett.

„Ez olly ital melly az igazság' útján eltéveszt, 's kaput tár minden roszra."

„Ötödik törvény: gazdálkodjál értékeddel. Ha el nem tékozlod megó a' szükségtől. De nem kell sem felesleg sokat bírni, sem fösvénynek lenni. Ha kevesed van is, és azt okosan adod ki, sok barátod lesz; de ha ellenben nagy kincsekkel bírsz is, 's roszúl használod, az egész világ távozik tőled 's elhágy." Ide ismét következő verseket adá:

„Ha kevés értékem van, egy ember sem keresi barátságomat, de ha kincsekkel bírok, minden ember barátom akarna lenni."

„Hány barát kereste máskor kedvemet, midőn kincseket osztogaték! 's szint annyi került, midőn már nem volt vagyonom."

Szóval Nureddin Ali élte' végpillantatáig jó tanításokat adott fiának; 's midőn meghala, a' legpompásabban temették el.

SZÁZADIK ÉJSZAKA.

Balsorai Bedreddin Hasszán (így nevezték őt, mivel ezen városban született) leirhatlan fájdalmat érzett atyja' halálán. A' helyett hogy a' szokás szerint egy hónapot töltött volna a' sirásban és magányosságban, két hónapot töltött illyeténképen, a' nélkül hogy akárkit látott, sőt magának a' Balsorai szultánnak is udvarolt volna. A' szultán megboszonkodván ezen elmellőzésen, mellyet udvara 's személye' megvetésének jeléül tekintett, el hagyá magát kapatni haragjától. Hivatá dühében az új nagyvezért (mert mihelyt Nureddin Ali' halálát megértette, azonnal mást nevezett ki) 's parancsolá neki, menjen a' megholtnak házába, 's azt minden egyéb házaival, jószágaival, 's értékével egyetemben törvényesen foglalja el, a' nélkül hogy Bedreddin Hasszánnak, kit fogságba tételni parancsolt, legkisebbet is hagyna.

Az új nagyvezér számtalan sok poroszlóktól, törvény — 's egyéb — tisztektől kísérve nem késedelmezett, bizományának végrehajtására megindulni. Egyik, Bedreddin Hasszán' rabszolgái közül, ki történetből a' seregben vala, mihelyt megértette a' vezér' szándékát azonnal előre 's urához szaladt. Házának előteremében olly búsan találta, mintha épen most halt volna meg atyja. Egészen lélektelenül veté magát lábaihoz, 's minekutána ruhája' szegélyét megcsókolta volna, monda neki: „Mentsd meg uram magadat, mentsd meg hirtelen.“

„Mi baj, kérdé Bedreddin, fejét fölemelvén, — mi hírt hozsz?“ „Uram, — felele amaz, ne veszeszsz időt. A' szultán szörnyen megboszonkodott reád, 's már jőnek, hogy minden vagyonodat el foglalják, 's magadat is megfogjanak.“

A' hű szolgának ezen beszéde Bedreddin Hasszánt nagy zavarodásba ejtette. „Hát annyi időm sincs, — monda ő, — hogy házamba mehessek, 's legalább valami pénzt és drága követ vegyek magamhoz?“ „Uram, — felele a' rabszolga, — a' nagyvezér egy pillantat alatt itt terem. Siess mentsd meg magadat!“ Bedreddin Hasszán fölugrott a' szófáról, mellyen ült, papucsot huzott, 's fejét ruhájának egyik csucsával betakarván, hogy képét elrejthesse, elszaladt a' nélkül hogy tudná merre intézze lépteit, hogy a' fenyegető veszélyből kimenekedjék. Legelső gondolatja az vala, hogy a' legközelebbik város kapun, minél előbb kiérjen. Megállapodás nélkül futott egész a' közönséges temetőig, 's mivel az éjszaka közelgetett, azt végezte, hogy azt atyja' sírján töltse. Alkalmas derék épület vala egy kúppal, mellyet Nureddin Ali még éltében emeltetett; de útközben elő találá egy igen gazdag zsidót, ki életmódjára nézve pénzváltó és kalmár vala. Bizonyos helyről hol valami dolga volt, tért vissza a' városba. A' mint ezen zsidó Bedreddint megösmeré, megállapodott, 's igen nagy tisztelettel köszönté őt.“

SZÁZEGYEDIK ÉJSZAKA.

A' zsidó kinek Izsák vala neve, monda Bedreddin Hasszánnak, minekutána köszöntötte és kezét megcsókolta volna: „Uram szabad-e tudakoznom hová méssz illy későn egyedül, 's a' mint látszik egy kissé megindulva? Talán valami aggságod van?“ „Igen felele Bedreddin Hasszán, — az előbb elaluttam 's álmomban megjelent az atyám. Tekintete rettentő volt mintha nagy haragra lobbant volna ellenem Hirtelen 's nagy ijedten ébredtem föl, 's tüstént eljöttem hazúlról hogy sirján imádkozzam“ „Uram, — felele a' zsidó, — ki nem tudhatta miért ment ki Bedreddin a' városból, — minthogy a' meghalt nagyvezér, boldog emlékezetü atyád és uram több hajókat rakatott meg partékával, mellyek még a' tengeren vannak és téged illetnek, kérlek adj nekem más kalmárok felett elsőséget. Én képes vagyok minden hajóid' terhét kész pénzen megvásárolni, 's ha te nekem, próbául, — az elsőét, melly szerencsésen a' révbe érend által engeded, ezer zecchinót, melly zsacskómban van. előre kifizetek érte.“ Ezt mondván kihuza ruhájából egy nagy lepecsételt zsacskót, mellyet hóna alatt vitt.

Bedreddin Hasszán ez állapotban mellyben vala, házából kiűzetve, mindentől mit a' világon bírt megfosztatva, a' zsidó' ajánlását az ég' különös kegyeként tekinté, 's örömest reá állott „Uram, monda erre a' zsidó, hát nekem adod ezer zecchinóért a' révünkbe érendő első hajód' terhét?“ „Igen

ezer zecchínóért neked adom, — felele Bedreddin Hasszán, — 's ez már megmásíthatlan dolog.“ Azonnal által adá a' zsidó az ezer zecchínót a' zsacskóban, 's ajánlkozott hogy megszámlálja. Bedreddin megkímélte e' fáradságtól, azt mondván hogy meghiszen neki. „Mivel ennyiben van a' dolog, — felele a' zsidó, — méltóztassál uram egy írott szót adni a' kötött alkuról.“ Ezt mondván elő vevé író eszközét, mellyet övében hordozott, 's egy jó író nádat keresvén ki, oda nyujtá egy darab papirossal együtt, mellyet író könyvében talált, 's míg ő az iró szert tartá, Bedreddin Hasszán e' szavakat írá:

„Ez írás bizonyítja, hogy Balsorai Bedreddin Hasszán, Izsák zsidónak, a' tőle fölvett ezer zecchínóért, az ezen révbe érendő első hajójának terhét eladta.“

„Balsorai Bedreddin Hasszán.“

E' bizonyítványt irván oda adá a' zsidónak, ki azt iró könyvébe tevén, magát ajánlá.

„Míg Izsák útját a' városnak vevé, Bedreddin Hasszán a' magáét atyjának Nureddin Alinak sírja felé folytatá. Oda érvén arczczal a' földre borúlt, 's elkezdé könyben úszó szemekkel keserves sorsát siratni. „Ah, — monda ő, — boldogtalan Bedreddin mi lesz belőled? hol találsz menedéket, melly a' téged üldöző igazságtalan fejedelemtől megótalmazzon? Nem volt-e elég egy annyira szeretett atyának halála által megszomoríttatnod, kellett-e a' végzetnek új szerencsétlenséget is toldani igazságos gyászodhoz?“ Ez után következő verseket mondá:

„Mióta távol vagy, a' házban, mellyet elhagyál, nincs lakos többé; de — mit mondok? eltávozásod óta a' szomszéd sem szomszéd már.“

„A' házibarátok kiket benne szoktál látni, nem házi barátok többé; 's a' hold mellyet a' ház' ablakaiból szemlélék nem látszik már ugyan azon holdnak.“

„Te nem vagy már; azért nekem a' világ pusztasággá lett. Közel és távol nincs reám nézve egyéb csak homály.“

„Vajha a' hollónak, melly halálodat hirdeté, tollait kitépték volna! vajha azt fészek soha se ápolta volna!“

„Türelmem nem képes veszteségedet elviselni; mert a' fájdalom már minden erőimet elrabolta. Oh hány szövetséget nem bontott már föl az elválás' napja!“

„Oh bár csak az elmult idők ismét viszsza térhetnének, oh hogy mi ketten együtt megint egy házban lakhatnánk.“

Sokáig maradt ez állapotban, de végre fölemelkedék 's fejét atyja' sirjához támasztván, hevesebben megújúltak fájdalmai mint előbb, 's nem szünt meg sírni és jajgatni, mig nem az álomnak hódolván, fejét a' sirról fölemelé, 's hosszatt a' kövezeten elnyúlék és elalutt.

Alig izlelé a' nyugalom' kellemeit, midőn egy szellem, ki napotszaka e' temetőben szokott tartózkodni, induló félben lévén szokása szerint a' világot becsapongani, az ifju embert a' sirban észre vevé. Belépett; 's mivel Bedreddin hanyatt feküt, szépsége' fényétől érdekeltetvén megvakíttatott.

SZÁZKETTŐDIK ÉJSZAKA.

Midőn a' szellem Bedreddin Hasszánt figyelemmel szemlélte, monda magában: „Ha az ember e' teremtmény' kellemes arczvonásait szemléli, lehetetlen a' földi paradicsombeli angyalnak nem tartania, kit isten azért küld el, hogy a' világot szépsége által lángba borítsa.“

Ez után igen magasan fölemelkedék a' légben, hol történetből egy tündérrel találkozék. Minekutána egymást köszöntötték, szóla a' szellem a' tündérhez: „Kérlek szállj le velem a' temetőre mellyben lakozom, 's egy csoda szépséget fogok mutatni, melly figyelmedre nem méltatlanabb mint az enyémre.“ A' tündér reá állott, 's egy pillantatban mind ketten leszállottak, 's midőn a' sirban voltak, monda a' szellem a' tündérnek Bedreddin Hasszánra mutatván: „Láttál-e valaha ennél delibb és szebb ifjút?“

A' tündér figyelemmel szemlélte Bedreddint 's monda a' szellemhez fordulván: „Megvallom hogy nagyon szép: de én Kahirában épen most ennél még sokkal bámulatosabb tárgyat láttam, kiről beszélni fogok ha meghallgatsz.“ „Örömmel“ felele a' szellem. „Tudd meg tehát, — monda a' tündér (mert fenn kezdem) hogy az Aegyptusi szultánnak egy Semszeddin Muhammed nevü vezére, 's ennek valami húsz esztendős leánya van. Ő a' legszebb és legtökéletesebb személy, kinek valaha hirét hallottam. A' szultán értesítve lévén a' köz beszédből az ifju kisasszony' szép-

ségéről, atyját a' vezért a' közelebbi napokban magához hivatá, 's monda neki: hallom hogy egy eladó leányod van; kedvem volna elvenni, nekem adod-e feleségül?" A' vezér ki ezen ajánlást épen nem várta, azon egy kevéssé megzavarodott, de általa meg nem vakítatott, 's a' helyett hogy örömmel fogadná, a' mit mások nem mulasztottak volna el helyében tenni, felele a' szultánnak: „Uram, nem vagyok méltó a' tisztességre, mellyet fölséged velem tenni kiván, 's kérlek mély alázatossággal ne vedd tőlem balúl, ha szándékodnak ellene szegezem magamat. Tudod hogy van egy öcsém, Nureddin Ali nevü, ki szinte mint én szerencsés volt egyik vezéred lenni. Köztünk egy versenygés támadt, melly oka lett az ő hirtelen eltüntének, 's az óta nem vettem róla egyéb tudósítást, mint a' mit ez előtt négy nappal hallottam, hogy Balsorában mint azon ország' nagyvezére halt meg. Egy fiat hagyott hátra; 's mivel mi leköteleztük magunkat, hogy ha gyermekeink lesznek, azokat össze házasítsuk, meg vagyok győződve, hogy olly szándékkal halt meg, hogy e' házasságot megkösse. Azért részemről kivánnám én is igéretemet megtartani, 's kérem fölségedet, méltóztassék azt nekem megengedni."

SZÁZHARMADIK ÉJSZAKA.

Az Aegyptusi szultán, Semszeddin Muhammed' megtagadó válasza 's merészsége

által, megbántódván, haragja' kitörésében, mellyet vissza nem tartóztathatott, monda neki: „Igy viszonozod tehát a' kegyelmet, mellyel irántad viseltetem, magamat a' veled való rokonságra akarván megalázni. Boszút állok az elsőségért, mellyet másnak bátorkodol adni fölöttem, 's esküszöm, hogy leányodnak nem lesz más férje, mint rabszolgáimnak legalávalóbbika, 's legocsmányabbika."

E' szavak után elküldé a' vezért, ki megzavarodva, 's mélyen megkeseredve ment haza.

Ma tehát elő hivatá a' szultán egyik lovászát, ki elől 's hátúl púpos, 's ijesztő ocsmányságu; 's megparancsolván Semszeddin Muhammednek, hogy leányának ezen rabszolgával egybekelésében egyezzen meg, a' házassági szerződést föltétette, 's tanúk által ön jelenlétében iratta alá. Ezen csodálatos lakodalomhoz való készületeknek már vége van, 's épen most, midőn veled szólok, az Aegyptusi szultán' minden rabszolgái egy fürdő' ajtajánál állanak, egyegy fáklyával kezökben. Azt várják hogy a' púpos lovász, ki benn fürdik, ki jöjön, hogy őt hölgyéhez kísérjék, ki már föl van öltözve. Azon pillantatban midőn Kahirót elhagyám, az összegyült asszonyságok már készültek őt, minden menyasszonyi ékességben, azon teremhe kísérni, hol a' púpost kell fogadnia, 's a' hol mostan várakozik reá. Én láttam őt, 's mondhatom hogy nem lehet bámulás nélkül szemlélni.

Midőn a' tündér megszűnt beszélni, szóla hozzá a' szellem: Bár mit mondj is, nem hihetem, hogy ama' leányka' szépsége ez ifjuét

fölül múlja" „Nem versenygek veled, — felele a' tündér, — megvallom hogy érdemes a' púposnak szánt kecses leány' elvételére, 's úgy tetszik méltó tett volna hozzánk, ha az Aegyptusi szultán' igaztalanságának ellentállnánk, 's ez ifjat vinnők a' púpos' helyére." Igazad van, — felele a' szellem, — 's nem hiszed melly örvendetes nekem ezen gondolatod. Nem bánom tegyük semmivé az Aegyptusi szultán' boszúját, vigasztaljunk meg egy megszomorodott atyát, 's tegyük leányát olly mértékben boldoggá, a' mennyire magát szerencsétlennek véli. Semmit sem fogok elfeledni a' mi ezen terv' sikerülésére segélhet; 's meg vagyok győződve hogy te sem fogsz semmit is elmulasztani: én ez ifjat Kahiróba viszem a' nélkül hogy fölébredne, 's reád hagyom annak gondját, őtet más hová vinned ha szándékunkat végre fogtuk hajtani."

Minekutána a' tündér és szellem egymás között megegyeztek, mit akarnának cselekedni, fölemelé a' szellem Bedreddint a' nélkül hogy észre vette volna, 's minekutána megfoghatatlan sebességgel a' légen keresztül vitte, egy közönséges épület' ajtajánál tette le azon fürdő' közelében, mellyet a' púposnak, a' reá várakozó rabszolgák' kiséretével, épen el kellett hagynia

Bedreddin Hasszán e' pillantatban ébredvén föl nagyon elcsodálkozott, hogy egy előtte egészen ösmeretlen város' közepette vala. Kiáltani akart hogy megtudja hol van, de a' szellem gyengén megüté vállát, 's parancsolá neki hogy egy szót se szóljon. Ez után egy fáklyát ada kezébe 's monda neki:

Eredj, elegyedjél ezen emberek közé kiket e' fürdő' ajtajánál látsz, menj velök míg egy terembe érsz, mellyben lakadalmat akarnak tartani. A' vőlegény egy púpos, könnyen reá ösmerhetsz. A' bemenetelnél állj jobbjára, vedd a' zecchínós zsacskót melly kebledben van, bontsd ki, 's a' menetel alatt oszd ki a' pénzt a' hangászok, tánczosok, és tánczosnék között. Ha aztán a' teremben lészsz, ne feledd el a' rabnőket is, kik a' menyaszonyt környezik, megajándékozni, mihelyt hozzád közelednek. Valahányszor a' zsacskóba nyulsz, mindig tele marokkal végy az aranyból 's óvakodjál a' pénzt kímélni. Teljesítsd pontosan 's ügyesen a' mit mondottam; ne csodálkozzál, senkitől se félj, 's többire bízzál egy fennebb hatalomban."

Az ifju Bedreddin pontosan értesítetvén mindenről a' mit tennie kellett, a' fürdő' ajtajához méne. Legelsőben is fáklyáját egy rabszolgáénál meggyújtván, a' többi rabszolgák közé elegyedett, mintha ő is valami Kahirói úrhoz tartoznék, velök együtt ment, a' púpost kísérte, 's egy a' szultán' ólabeli lóra ült.

SZÁZNEGYEDIK ÉJSZAKA.

Bedreddin Hasszán a' hangászokhoz, tánczosokhoz és tánczosnékhoz érvén, kik közvetlenül a' púpos előtt mentek. időnként egy marok aranyat vett ki zsacskójából, mellyet közöttük elosztott. Mivel magát ezen

kiosztásnál hasonlíthatlan kellemmel 's igen lekötelezőleg viselte, mindenek, kiket meg ajándékozott, szemeiket reá veték, 's olly delinek és szépnek találták, hogy pillantataikat el sem fordíthaták róla.

Végre a' násznép Semszeddin Muhammed vezér' ajtajához ért, ki ingyen sem álmodá hogy unoka öccse olly közel legyen hozzá. Hogy minden zavar megakadályoztassék, a' hajdúk visszatartóztaták a' fáklyavivő rabszolgákat, 's nem akarák bebocsátani. Bedreddin Hasszánt is vissza taszíták, de a' hangászok, kik előtt az ajtókat megnyitották, megállának 's azt mondák, hogy nélküle nem mennek a' házba „Ő nem a' rabszolgákhoz tartozik, — mondának, — csak rá kell nézni hogy az ember erről meggyőződjék. Ő kétség kívül valami fiatal idegen lesz, ki újságvágyból kivánja e' városbeli lakadalmi szertartásokat látni. Ezt mondván közepökbe vevék 's bevitték a' hajduk' daczára. Elvevék fáklyáját 's oda adák a' közelebbi rabszolgának, 's a' terembe vezetvén a' púpos' jobbjára ülteték, ki egy ponpásan felékesített thronusra a' vezér' leánya mellé ült.

Ez minden drágaságaival fel volt ékesítve, de arczán elcsüggedés vagy is inkább halálos bú látszott, mellynek okát nem volt nehéz kitalálni, midőn mellette egy illy idomtalan 's szerelmére olly igen méltatlan vőlegény' lehetett látni. Ezen roszúl illő jegyes párt thronusa egy szófa' közepében volt. A' hölgyek, Emírek, vezérek, a' szultán' kincstári tisztei 's több udvari és városi asszonyságok, mind két felül valamivel alacsonyabban ültek, kiki

rangja szerint, 's mindnyájan olly gazdagon voltak öltözve, hogy igen kellemes látvány vala. Nagy égő gyertyák voltak kezeikben.

Midőn Bedreddin Hasszánt belépni láták, mindnyájan reá fordíták szemeiket, csodálták termetét, nézését, 's arczának szépségét, 's nem győztek betelni szemlélésével. Midőn leűlt, egy sem volt ki föl nem kelt volna helyéből, hogy őt közelről nézhesse: 's alig lehetett volna találni egyet, ki midőn helyére visszatért, gyengéd indulatra gerjedve ne érzette volna magát iránta.

Bedreddin Hasszán 's a' púpos lovász közt való különbség, kinek alakja ijedelmet támasztott, a' gyülekezetben zúgást okozott. „Ezen ifjat illeti a' menyasszony, kiáltának a' hölgyek, 's nem az ocsmány púpost.“ 'S e' szavaknál még nem állapodtak meg, bátorkodtak átkokat is szórni a' szultánra, ki határtalan hatalmával visszaélvén, az ocsmányságot a' szépséggel köti egybe. A' púpost is szidalommal illették, mellyre az elveszté eszméletét, a' nézők' nagy mulatságára, kiknek gúnykaczajok a' teremben szóló muzsikát egy időre elnémította. Végre a' hangászok ismét elkezdének játszani, 's a' nők, kik a' menyasszonyt felöltözteték, közelítének hozzá.

SZÁZÖTÖDIK ÉS SZÁZHATODIK ÉJSZAKA.

A' százötödik és százhatodik éjszaka, az ősiratban, nem foglal egyebet magában azon hét öltözet' leirásánál, mellyet Semszeddin Muhammed

vezér' leánya, a' hangszerek' zengése közben, váltott. Ezen hosszas és kevéssé mulatságos leírás, mint a' franczia és német fordításokból, úgy a miénkből is kimarad.

SZÁZHETEDIK EJSZAKA.

Valahányszor a' menyasszony öltözetét változtatta, mindég fölkele helyéről, 's asszonyaitól kísérve a' púpos előtt elmenvén, a' nélkül hogy azt csak egy pillantatára is méltatta volna, Bedreddin Hasszán' elébe állott, hogy neki magát új öltözetében megmutassa. 'S ez a' szellemtől adott utasítás szerint, nem mulasztá el zsacskójába nyúlni, és marok aranyat osztogatni a' menyasszony' kísérőnéinek. Nem feledé el a' hangászokat is és tánczosokat, 's azoknak is hányt. Mulatságos volt látni, mint taszigálák egymást hogy a' pénzt felkapkodják. Hálájokat jelenték az ajándékozó iránt, 's jelek által adák értésére ohajtásokat, hogy bárcsak a' menyasszony' neki, 's ne a' púposnak volna szánva. Az asszonyok a' kik körülötte valának, ugyan azt mondák neki, 's nem sokat törődének vele ha a' púpos hallja-e vagy sem, kivel a' nézők' nagy mulatságára ezer tréfát űztek.

Midőn a' ruha változtatás' szertartásának vége volt, megszűntek a' hangászok játszani, 's eltávozának, jelt adván Bedreddinnek hogy maradna ott. A' nők is ugyan azt tevék, midőn minden a' házhoz nem tartozókkal a' teremet elhagyák. A' menyasszony egy benyilóba ment, a' hová asszonyai követék, hogy levetkőz-

tessék, és senki sem maradt a' teremben mint a' púpos lovász, Bedreddin Hasszán és néhány szolga. A' púpos ki Bedreddinre, mivel úgy útjában állt, feldühült, fél vállról néze rá, 's monda neki: „Hát te mire várakozol? Miért nem távozol el mint a' többiek? Minthogy Bedreddin nem lelt örvöt az ott maradásra, alkalmasint megzavarodva mene el; de még nem ért ki az előudvarból, midőn a' szellem és tündér megjelenének neki, 's föltartóztaták. „Hova mészsz, — monda neki a' szellem? — maradj; a' púpos már nincs a' teremben, elhagyta azt bizonyos szüksége végett; visszatérhetsz minden tartalék nélkül, 's be mehetsz a' menyasszony' szobájába Mihelyt egyedül lészsz vele, mondd neki bízvást hogy te vagy vőlegénye; hogy a' szultán csak tréfát akart csinálni a' púpossal, és hogy te ezen álvőlegénynek, kárpótlékul, egy jó tál tejfelt adattál az ólban. Mondj neki mindent a' mi eszedbe jut, hogy meggyőzhesd róla. Nem fog ez neked sokba kerülni, 's ő maga is örülni fog a' kellemes ámulatnak. Az alatt mi majd gondoskodunk róla, hogy a púpos vissza ne térjen, 's ne akadályozhasson az éjet hölgyeddel töltened; mert az a' tied és nem övé."

Míg a' szellem így bátorította Bedreddint, 's arra a' mit tenni kellett megtanította, a' púpos valóban kiment a' teremből. A' szellem utána mene, egy nagy fekete macska' alakját vevé magára, 's elkezde iszonyatosan nyivákolni. A' púpos kiáltoza a' macskára 's kezével tapsolt hogy elkergesse; de a' macska a' helyett hogy elfutna hátulsó lábaira üle,

szemeit szikráztatta 's még kevélyebben néze a' púposra mint előbb, 's egy szamárcsikónyi nagyságra nőtt. Most a' púpos segítséget akara kiáltani, de annyira elfogta az ijedség, hogy szája tátva marada, még sem ejthetett egy szót is. A' szellem hogy neki nyugtot ne hagyjon, tüstént egy iszonyu nagy bivallá változott, 's ezen alakban rémülését kettőztető hangon kiálta reá: „Semmirekellő púp..s!" E' szavakra a' megrémült lovász lerogyott a' kövezetre, beburkolá fejét ruhájába hogy az ijesztő állatot ne lássa, 'felele reszketve: „Mit kivánsz tőlem bivas loknak hatalmas fejedelme?" Veszsz meg, — felele a' szellem, — mivel olly vakmerő vagy, 's bátorkodol szeretőmet feleségül venni." „Ah uram, — monda a' púpos, — kérlek bocsáss meg, ha bűnös vagyok, csak tudatlanságból vagyok az; mert nem tudám hogy e' szépnek bival szeretője van. Parancsolj, a' mit akarsz, esküszöm hogy kész vagyok engedelmeskedni." „Halálnak fia vagy, — felele a' szellem, — ha megmotszansz helyedből, vagy ha nap' fölkeltéig veszteg nem maradsz; ha csak egy szócskát szólsz is, mindjárt ketté zúzom fejedet! az után megengedem hogy a' házból kitakarodhassál; de parancsolom hogy szaporán menj, hátra ne nézz, mert ha merészkedel vissza fordulni, életeddel lakolsz." E' szavak után a' szellem emberré változott, meg fogá a' púpost lábainál 's fejtetőre a' falnak támasztván ezt veté hozzá: „Ha megmotszansz minekelőtte a' nap fölkel, a' mint már mondottam, megragadlak lábodnál fogva 's ezen falba ezer darabra zúzom fejedet."

De hogy megint Bedreddin Hasszánra térjünk, ki a' szellem' 's a' tündér' jelenléte által neki bátorodott, ez visszatért a' terembe, 's a' menyasszonyi szobába ment, a' holott is kalandjának sikerére várakozva leüle. Egy idő mulva eljöve a' menyasszony egy agg nőtől vezettetve, ki az ajtóban megállapodván inté a' vőlegényt, hogy jól teljesítse tisztét, nem ügyelvén rá a' púpos-e az vagy más; ez után be tevé az ajtót 's eltávozék.

Az ifju menyasszony igen elbámult a' púpos helyett Bedreddin Hasszánt látván, ki a' világon a' legkellemesebb módon mutatá be magát. „Hogyan — szóla az hozzá — 's te ez órában itt vagy? Neked tehát vőlegényem' társának kell lenned?“ „Nem, szép jegyes“ felele Bedreddin „én más rangból vagyok, mint ezen semmirekellő púpos“ „De, — felele az, — nem gondolod „meg hogy roszúl szólsz férjem felől.“ — „O a' te férjed!“ felele ez: hát illy soká lehetsz e' gondolatban? oszlasd el tévedésedet! ennyi szépség ne áldoztassék föl a' legutálatosabb embernek. En vagyok a' boldog halandó kinek számára ezek fenn tartattak. A' szultán csak mulatta magát vele hogy atyádnak a' vezérnek e' tréfát játsza, 's engemet választott igazi férjedül. Hiszen észre vehetéd mint mulaták magokat az asszonyságok, hangászok, tánczosok, asszonyaid, 's házatok' minden emberei e' vígjátékon. Elküldöttük mi a' nyomorú púpost, ki óljában egy tál tejfelt eszik, 's számot tarthatsz reá, hogy soha sem jelenik meg többé szép szemeid előtt.“

E' szavakra elváltozék a' nagyvezér' leányának arczulatja, ki inkább holtan mint élve lépett be a' menyasszonyi szobába, 's nyájas arczot veve fel, melly őt annyira szépítette, hogy Bedreddin egészen elbájoltatott tőle. „Nem vártam illy kellemes meglepetést, 's már arra kárhoztatám magamat hogy egész hátra levő éltemben boldogtalan legyek. De szerencsém annál nagyobb, minthogy benned szerelmemre méltó férjet fogok bírni.“ Ezt mondván egészen levetkőzött 's lefeküdt az ágyba. Bedreddin Hasszán elragadtatván hogy ennyi kecseknek birtokosa lehet, hirtelen lehányá ruháit, 's egy székre a' zsacskóra tevé, mellyet neki a' zsidó adott, és a' melly mind a' mellett is a' mit belőle kiszedett egészen tele volt. Levevé turbánját, 's egy a' púpos' számára készített éjjeli turbánt tett föl, 's ümögben és lábravalóban, melly utóbbi kék atlaszból volt, 's aranyhímes szalaggal megkötve, lefeküdt; 's ez állapotban elalvának, mint a' költő mondja:

„Eredj ahhoz kit szeretsz 's ne törődjél az irígyek' csevegésével; mert az irigy soha sem fogja segélni a' szerelmest.“

„Valóban nem lehet szebb tekintet mint két ölelkező szerelmest egy ágyon fekve látni.“

„Semmi sem képes két szerető szívet elválasztani, 's ha azt emberek akarnák próbálni, csak ollyan volna mintha hideg vasat vernének.“

„Ha életedben egy szerető 's hozzád hajlandó lényt találsz, elérted legszebb czélodat: de hol van a' lény?“

„Ne szidalmazzátok a' szeretőket; szint olly kevéssé űzhetitek ki szivökből a' szerelmet, mint a' gonoszságot a' gonoszok' szívéből.“

SZÁZNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

„Midőn a' két szerelmes elalutt volna,— folytatá Dzsafár nagyvezér,— monda a' szellem, ki ismét a' tündérhez méne, ennek, hogy ideje volna elvégezni a' mit olly szerencsésen kezdettek, 's eddig intéztek. „Ne lepessük meg magunkat a' nappaltól, melly nem sokára fel fog virradni, eredj 's vidd el az ifjat a' nélkül hogy fölkeltenéd.“

A' tündér a' mély álomba merült szerelmesek' szobájába méne, 's elvivé Bedreddin Hasszánt azon állapotban a' mint vala, az az egy üngben és gatyában, 's a' szellemmel együtt csodálatos sebességgel repült Damaskus' kapujához Syriában, hová épen akkor érének, midőn a' Mecseteknek e' végre rendelt szolgái a' népet hangos szóval serkenték a' reggeli imádságra. A' tündér közel a' kapuhoz gyengén letevé a' földre Bedreddint, 's a' szellemmel együtt eltávozék.

Fölnyiták a' városkaput 's az emberek kik már nagy számmal gyültek össze, hogy kimenjenek, nagyon csodálkozának Bedreddin Hasszánt egy ümögben gatyában a' földön feküve látni. Egyik ezt mondá: „Olly igen sietett szeretőjétől elmenni, hogy nem volt ideje felöltözködni.“ „Lássa az ember,—

monda a' másik, — mi bajoknak van kitéve; ez bihetőleg az éjszakának nagy részét barátjaival való iddogálással töltötte; alkalmasint megrészegedett, 's valami szüksége végett kiment, 's a' helyett hogy be ment volna idejött, a' nélkül hogy tudná hogyan, 's itt az álom elnyomta." Mások mást mondának, de senki sem találhatá ki, mi kaland által jutott oda. Egy gyenge szellő, melly fúni kezdett, föllebbenté üngét, 's láttatá mellét, melly fehérebb volt a' hónál. Úgy meglepettek mindnyájan ezen fehérségtől, hogy bámuló sikoltásra fakadának, melly az ifju embert fölveré. Nem kevéssé csodálkozott, hogy egy város kapujában, hová soha sem jött, 's illy sok figyelmesen szemlélő emberektől körűlvéve találá magát. „Uraim, — szóla hozzájok, — kérlek mondjátok meg nekem hol vagyok? 's mit akartok velem?" Egyik megszólamlék és felele: „ifju ember, épen most nyitották ki e' város' kapuját, 's a' mint kijöttünk; itt találánk tégedet, úgy a' mint itt fekszel. Megállottunk hogy megszemléljünk. Itt töltötted az éjszakát? 'S tudod-e hogy Damaskus' egyik kapujánál vagy?" — „Damaskus kapujánál?" Felele Bedreddin, „Csúfolódtok velem; midőn az éjjel lefeküttem, Kahiróban voltam." E' szavaknál némellyek szánakozásra indulva mondának: kár hogy ez a' szép fiatal ember elvesztette az eszét; 's dolgokra menének.

„Édes fiam, — szóla egy jó öreg ember hozzája, — nem gondolod meg mit beszélsz; hogy' lehettél volna tegnap estve Kahiróban holott ma reggel Damaskusban vagy? Az

lehetetlen.“ — És még is úgy van, — felele Bedreddin, — sőt arra is meg eskhetem, hogy az egész tegnapi napot Balsorában töltöttem. „Alig mondá ki e' szavakat hogy köz nevetség támadt, 's mindnyájan kiáltának: „Bolond biz ő! Bolond biz ő!“ némellyek még is megsajnálták ifjusága miatt, 's egy ezek közül monda neki: „Édes fiam el kellett vesztened eszedet, nem gondolod meg mit beszélsz: lehetséges-e hogy egy ember, egy napon Balsorában, ugyan azon éjjel Kahiróban, 's másnap reggel Damaskusban legyen? — Hihetőleg még kábult vagy az álomtól! Ébreszd föl lelkedet.“ — „A' mit mondék, — felele Hasszán — olly való hogy tegnap estve Kahiróban meg is házasodtam.“ Mind azok kik az előbb nevettek, most kettőztették nevetésöket. „Vigyázz, — monda ugyan azon személy ki az előbb hozzá szólott, — mind ezt álmodnod kellett, 's csak az ámulat maradt meg nálad belőle.“ — „Jól tudom mit beszélek, — felele az ifju ember; — mondjátok meg magatok, hogy' lehetséges az hogy én álmomban Kahiróba mentem, a' hol teljes meggyőződésem szerint valósággal voltam, 's a' hol hölgyemet hétszer vezették előmbe mindig újra öltöztetve, 's a' hol egy púpost láttam, kit férjül akartak neki adni? Mondjátok meg csak mi lett ruhámból, turbánomból, 's zecchínós zsacskómból?“

Noha erősen állította hogy mind ezen dolgok valóságosak, a' hallgatók még is csak neveték azokat; a' mi őt annyira nyugtalanítá, hogy maga sem tudá már mit tartson mind azokról, a' mik vele történtek.“

A' nappal melly Sachriár' szobáját világítani kezdé, Seherazádnak hallgatást parancsolt, ki a' jövő éjjel történetét következőleg folytatá:

SZÁZKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

„Uram, — szóla tovább Dzsafár vezér, — midőn Bedreddin Hasszán nem szünt meg azt állítani, hogy mind az a' mit mondott valóság volna, fölkele hogy a' városba menjen, 's minden utána szaladt, 's ezt kiáltozá:" Ez bolond! ez bolond!" e' kiáltozásra némellyek ki néztek ablakaikon, mások kiléptek a' kapuba, megint mások azokhoz toldultak, kik Bedreddint körülvevék, és velök együtt kiálták: „Bolond biz ő!" a' nélkül hogy tudnák miről van tulajdonképen a' beszéd. Az ifju ember nagy bajában egy pástétomos' házához jutott, ki épen boltját nyitotta ki, 's be ment oda, hogy az őt követő nép' gúnyolásától megmenekedjék.

Ez a' pastétomos hajdan egy kóborló arab csapat' vezére volt, melly a' karavánokat fosztogatta, 's noha mióta Damaskusban megtelepedett, semmi okot sem nyújtott az ellene való panaszra, még is minden ember félt tőle a' ki ösmerte. Azért is egy pillantata a' Bedreddint körülvevő sokaságra azt tüstént elszélesztette. Midőn a' pástétomos az ifjuval egyedül maradt, többfélét kérdezett tőle, ki légyen, 's hogyan jött Damaskusba. Bedreddin Hasszán sem születését, sem atyjának a' vezérnek halálát nem titkolá

el tőle; elbeszélé az után mi módon jött ki Balsorából, 's minekutána a' mult éjszaka atyjának sírján elalutt volna, mint találá magát fölébredtekor Kahiróban, s miként vett el ott egy kisasszonyt. Végre azon való csodálkozását jelenté, hogy mostan Damaskusban van, a' nélkül hogy mind ezen csodákat meg foghatná.

„Történeted a' legbámulatosabb, — monda neki a' pástétomos; — de ha tanácsomat akarod követni, senkinek se beszéld e' dolgokat, mellyeket velem közlöttél, 's várd békével, míg az égnek tetszeni fog azon bajokat, mellyekkel megszomorított, megszüntetni. Addig nálam maradhatsz; 's mivel nincsenek gyermekeim, ha kedved van hozzá, kész vagyok fiammá fogadni. Ha ez megtörtént, szabadon járhatsz a' városon, 's nem lészsz kitéve a' nép bántásainak."

Noha ezen fiusítás egy vezér' fiának nem épen vált becsületére, Bedreddin még is elfogadta a' pástétomos' ajánlását; mivel úgy vélte, hogy állapotjában, 's környülményeiben nem tehet jobbat. A' pástétomos fölruházá, tanúkat veve maga mellé, 's kinyilatkoztatá a' Kádi előtt hogy fiának ösmeri; mellyre Bedreddin, csupán Hasszán név alatt, nála maradt, 's megtanulá a' pástétom csinálást.

Míg ez történt Damaskusban, fölébrede Semszeddin Muhammed' leánya, 's Bedreddint nem találván maga mellett, azt hitte hogy ez föl kelt, nem akarván őt nyugalmában háborgatni, és hogy vissza fog jöni. Várakozott visszatértére, midőn atyja Sem-

szeddin Muhammed vezér mélyen megilletődve a' gyalázaton, mellyet vélekedése szerint az Aegyptusi szultántól szenvedett, szobája' ajtaján olly szándékból kopogott, hogy gyászos sorsát vele együtt sírja. Nevén szólítá 's ez alig hallotta meg szavát, 's tüstént fölkele és az ajtót kinyitá neki. Megcsókolá kezét, 's olly vidám arczczal fogadá, hogy a' vezér ki őt könyekben úszva, 's szint' olly szomorúnak vélte mint m ga, egészen meglepetett. „Boldogtalan, — monda neki haragosan, — így jelensz meg előttem? Az iszonyú áldozat után mellyet tettél, illy elégedett képpel fogadhatsz engem?“

SZÁZTIZEDIK ÉJSZAKA.

„Midőn a' menyecske látá, — folytatá Dzsafár vezér, — hogy atyja a' mutatott örömért szemrehányásokat tesz neki, szóla hozzá: “Kérlek uram, ne tégy illy igazságtalan szemrehányást; nem a' púposhoz, kit inkább gyűlölök a' halálnál, nem ezen szörnyeteghez mentem én férjhez. Ő mindenektől olly zavarba hozatott, hogy kénytelen volt elbúni, 's egy kecses ifjúnak adni helyet, ki most valósággal az én férjem.“ — „Minő mesét beszélsz nekem, — fölcsattana Semszeddin Muhammed. Hát a' púpos nem hált ez éjszaka veled?“ „Nem uram, — felele ez, — senki sem hált velem, egyéb az az ifju kiről szólok, kinek nagy szemei, és nagy fekete szemöldöke van. F' szavaknál elveszté

a' vezér türelmét, 's iszonyú haragra gerjedt leánya ellen. „Hah fürtelmes, — monda neki meg akarod-e zavarni eszemet beszédeddel?“ — „Te édes apám, — felele ő, — te zavarod meg az én eszemet hitlenségeddel.“ — „Hát nem való, — válaszola a' vezér, — hogy a' púpos . . . . — „Ah hagyjuk a' púpost, — felele ő hirtelen. — Átkozom púposa! hát mindig a' púposról kell-e hallanom? Még egyszer mondom édes apám, — ezt veté hozzá, — hogy én az éjszakát nem a' púpossal hanem azon férjjel töltöttem, kiről már szólottam, 's a' ki nem lehet messze.“

Semszeddin Muhammed kiméne hogy behíja; de a' helyett hogy megtalálta volna, nem kevéssé csodálkozék hogy a' púposra akada, ki még úgy fejtetőn állott, mint a' szellem oda támasztotta. „Mi dolog ez?“ szóla hozzá, ki tett téged ez állapotba?“ A' púpos, ki megösmeré a' vezért, felele: „Ugy-e, hát egy bival' szeretőjét, egy semmirevaló szellem kedvesét akarád hozzám feleségül adni? Oh nem leszek bolondod, 's nem hagyom magamat általad reá szedetni.“

SZÁZTIZENEGYEDIK ÉJSZAKA.

Semszeddin Muhammed azt vélte hogy a' púpos megőrült, így hallván őtet beszélni, 's ezt mondá neki: „Takarodjál innen, kelj lábodra.“ „Azt nem cselekszem, — felele a' púpos, — legalább míg a' nap föl nem kel. Midőn tegnap estve ide jöttem, egyszerre

megjelenék előttem először egy fekete macska, melly apródonként akkorára nőtt, mint egy bival, 's nem feledtem el mit mondott az nekem. Azért eredj dolgodra 's hagyj nekem békét.“ A' vezér a' helyett hogy eltávoznék, megragadá a' púpost lábainál fogva, és fölállította. Midőn ez megtörtént, a' púpos teljes erejéből elszaladt, a' nélkül hogy hátra nézett volna, 's egyenest az Aegyptusi szultán' palotájába futott, és hozzá vezettetvén magát, nagy mulatságot szerzett neki annak elbeszélésével, miként bánt vele a' szellem. Semszeddin Muhammed visszamene leánya' szobájába, 's még jobban bámult, és bizonytalanabb volt mint előbb a' felől, a' mit tudni kívánt. „No kedves elámított leányom, hát nem tudsz engem még jobban felvilágítni azon kalandról, melly engemet megzavar? — „Uram, — felele ez, — semmit sem tudok egyebet mint a' mit már mondottam. De íme, — ezt adá hozzá, — itt van a' férjem' ruhája, mellyet ezen széken hagyott; ez talán adhat kívánt fölvilágítást.“ E' szavakat mondván, oda adá a' vezérnek Bedreddin' turbánját, ki azt elvevén, minekutána minden oldalról figyelmesen megvizsgálta volna monda: „Egy vezér' turbánjának tartanám, ha a' Musszuli módi szerint nem volna.“ De midőn észrevevé, hogy az anyag és béllés közé valami be volt varva, egy ollót kért, 's minekutána azon helyet fölfejtette volna, egy összehajtogatott papírost találá. Ez azon csomó volt, mellyet Nureddin Ali halálos ágyában adott fiának Bedreddinnek, 's mellyet ez jobb gondviselés végett illyetén képen rejtett el. Mi-

dőn Semszeddin Muhammed a' csomót fölbontá, megösmeré öccsének Nureddin Alinak kézirását, 's olvasá a' czímet: Bedreddin Hasszán fiam' számára. Minekelőtte erre észrevételeket tehetett volna, kezébe adá leánya a' zsacskót, mellyet a' ruha alatt talált. Fölnyitá azt is, 's a' mint már mondottam tele volt zecchínóval; mert mind azon nagy ajándékok mellett is, mellyeket Bedreddin Hasszán kiosztogatott, a' szellem' és tündér' gondoskodása által, mindig tele maradt. A' zsacskóra kötött czédulán következő szavakat olvasá: ezer zecchínó Izsák zsidó' tulajdona; 's alatta azt a' mit ez, minekelőtte Hasszán elment, reá ira: azért adatott Bedreddin Hasszánnak hogy ő nekem a' mi révünkben kikötendő hajói közül a' legelsőt általengedje, mellyek az ő boldog emlékü atyjáéi voltak. A' mint ezt olvasá hangos sikoltással elájult.

SZÁZTIZENKETTEDIK ÉJSZAKA.

Midőn Semszeddin Muhammed vezér, leányának 's az ez által oda hívott asszonyoknak segítségével, ájulásából magához jött, monda: „Édes leányom ne csodálkozzál azon a' mi épen most történt velem; oka ollyan nemű, hogy alig érheted föl eszeddel. A' férj, ki az éjet veled töltötte, bátyád, Nureddin Alinak fia. Az ezer zecchíno mellyet ezen zsacskóban találtam, ezen kedves öcsémmel volt visszályomra emlékeztet; kétség kívül ez a' neked szánt jegypénz. Istennek legyen

hála mind ezekért, 's legkivált azon csodálatos kalandért, melly hatalmát olly nyilván bizonyítja." Ez után vizsgálgatta öccsének kéziratát, 's összecsókolgatá sűrü könyekkel öntözvén. „Miért nem láthatom, — kiálta, — magát az öcsémet úgy mint ezen vonásokat, mellyek olly sok örömet okoznak, 's miért nem békülhetek meg vele! Ez után következő verseket mondá:

„Látom nyomdokait, 's látásokra elolvadok epedtemben, 's nem ösmert lakhelyén könyeket hullatok."

„Kérem azt ki engem tőlem elválásával megkísértett, boldogítson visszatértével."

Végig olvasá a' csomót; 's feljegyezvé alálá benne öccse' Balsorába érésének, házasságának, 's Bedreddin Hasszán' születésének napjait; 's midőn ezekkel ön házasságának 's leánya' Kahirában születésének napjait összeveté, elcsodálkozék megegyezésükön; 's meggondolván hogy unoka öccse a' veje; egészen az örömnek adá magát. Fogá a' csomót, 's a' zsacskón volt levelkét, 's megmutatá a' szultánnak, ki neki a' történteket megbocsátá, 's ezen történet' elbeszélésén annyira örült, hogy azt környülállásosan föliratá, hogy az utóvilág' számára fenn tartsa.

Semszeddin Muhammed vezér azonban nem foghatá meg, miért tünt légyen el öccse; de azt reménylette, hogy minden órán vissza jő, 's a' legnagyobb nyugtalansággal várta, hogy megölelhesse. Minekutána egy hétig hiába várakozott reája, egész Kahirót fölkereste érte, azonban minden nyomozásai mellett is nem tudhatott semmit is róla. Ez nagyon nyug-

talanította. „Szörnyű különös kaland ez, — monda, — illyet soha senki sem ért.“

Bizonytalan lévén mi fogna még jövendőben történhetni, szükségesnek látá házának akkori állapotját föliratni, avval egyetemben, hogy' ment véghez a' lakodalom, 's hogy' volt a' terem 's leányának szobája fölkészülve. Bedreddinnek turbánját, zsacskóját, és egyéb ruhájit egy csomóba csinálá 's elzárta.

SZÁZTIZENHARMADIK ÉJSZAKA.

Néhány nap mulva Semszeddin Muhammed' vezér leánya terhesnek érzé magát, 's kilenczed hónapra szerencsésen egy fiat szült. A' gyermeknek dajkát rendeltek, 's más aszszonyokat és rabszolgákat szolgálatjára, és Agibnak nevezték.

Midőn az ifju Agib hét esztendőt ért, Semszeddin Muhammed vezér a' helyett hogy otthon taníttatná olvasni, egy mesterhez küldte iskolába, ki nagy hírben vala, 's minden nap két rabszolgának kellett oda és visszakísérni. Agib játszott tanulótársaival. De mivel mindnyájan alantabb rendüek voltak nálánál, igen sokat engedtek neki, 's ebben mesterükhöz szabták magokat, ki Agibnak sokat elnézett, a' mit nekik meg nem bocsátott. Ezen vak engedékenység, mellyel Agibhoz viseltettek, elrontá őt; kevély lett és szemtelen, azt akarta hogy társai mindent elszenvedjenek tőle, 's ő semmit sem akart tűrni. Mindig parancsolt; 's ha valamellyik olly

vakmerő volt, hogy akaratjában ellenkezett, ezer megbántásokat mondott neki, 's még ütésre is vetemedett. Egy szóval szenvedhetlenné tette magát minden tanulók előtt, kik ellene mesteröknél panaszkodtak. Ez eleinte inté őket lennének türelemmel; de látván hogy ez által Agib türtelenségét még inkább ingerli, 's elunván a' sok bajt, mellyet neki e' gyermek okozott, ezt mondá tanítványainak: „Édes fiaim, látom hogy Agib egy kis szemtelen, megtanítalak egy módra miképen boszontsátok hogy benneteket többé ne kínozzon; sőt azt hiszem többé nem is fog iskolába jőni. Ha holnap eljő 's játszani akartok, álljátok körül, 's egyik közületek ezt mondja hangosan: ám játszunk; de azon feltétel alatt hogy közülünk mindenik mondja meg a' maga és szüléi' nevét. Azokat kik ezt tenni vonakodnának fattyúknak tartsuk, 's ne szenvedjük hogy velünk játszanak."

A' mester értésökre adá melly zavarba fogják ez által Agibot hozni, 's örömmel menének haza.

Midőn más napon mindnyájan öszvegyültek, nem mulaszták el azt tenni, a' mire őket mesterök tanítá; körül fogák Agibot, 's az egyik megszólamlván, fenn szóval ezt mondá: „kezdjünk egy játékot; de olly feltétel alatt hogy a' ki a' maga és szüléi' nevét meg nem mondhatja, ne játszhassék velünk." Mindnyájan és Agib is azt felelék, hogy nem bánják. Erre az a' ki beszélt sorra kérdezé őket, 's mindnyájan eleget tettek a' föltételnek, Agibot kivévén, ki ezt felelé: „Én Agib vagyok,

anyám a' szépség' asszonya, 's apám Semszeddin Muhammed a' szultán' vezére."

E' szavakra felkiáltának minden gyermekek: „Agib mit beszélsz? Hiszen ez nem az apád' hanem az öreg apád' neve." — „Az isten verjen meg benneteket, — kiálta haragosan. — Hogyan? Ti bátorkodtok azt mondani hogy Semszeddin Muhammed vezér nem az én atyám?" A' deákok nagy kaczajjal felelének: „Nem bíz az, ő csak öreg apád 's így nem szabad velünk játszanod; sőt őrizkedni fogunk hozzád közelítni is."

Ezt mondván eltávozának tőle csufolódva; 's magok között nevetközének. Agib igen megkeseredett csufolódásaik miatt, 's elkezde sírni.

A' mester, ki lesben állott 's mindeneket hallott, mostan előjöve, 's monda Agibnak: „Hát még nem tudod hogy Semszeddin Muhammed vezér nem apád? Ő öreg apád, anyádnak a' szépség' asszonyának atyja. Mi szint úgy nem tudjuk apád' nevét mint te. Csak azt tudjuk, hogy a' szultán anyádat egy lovásszal, ki púpos vala, akarta össze adni, de egy szellem hált vele. Ez nagy baj reád nézve, 's meg tanithat hogy társaiddal ne olly kevélyen bánjál, mint eddig cselekedtél."

SZÁZTIZENNEGYEDIK ÉJSZAKA.

A' kis Agib, tanulótársainak gúnyszavai által megbántatván, sírva ment haza az iskolából. Tüstént anyjának a' szépség' asszonyá-

nak szobájába ment, ki megütközvén rajta hogy őt olly szomorúnak látja, szorgosan tudakozta bújának okát. Ő nagy zokogásában csak tördelt szavakkal felelhete; annyira le volt verve fájdalmától, 's csak többszöri félbeszakasztás után mondhatá el bánatának sérelmes okát: „Az istenért édes anyám, kérlek, mondd meg nekem: ki az apám?“ — „Édes fiam, — felele ez, — Semszeddin Muhammed vezér az apád, ki téged minden nap' megölel.“ — „Nem igazán mondod, — felele ő, — ez nem apám, hanem a' tied. De hát én ki' fia vagyok?“

E' kérdésre, eszébe jutván a' szépség' asszonyának, illy hosszas özvegységet maga után vonó lakadalmi éjjele, elkezde könyezni, keservesen sirván olly szeretetre méltó férjnek, mint Bedreddin, veszteségét, 's következő verseket mondá:

„Fölgerjesztették szivemben a' szerelmet, és aztán elmentek; nincsenek már a' házban azok, kiket szeretek.“

„Távol vannak a' látogatók, oda türödelmem is, és erőm e' szerencsétlenség' elbirására.“

„Elvitték magokkal boldogságomat és örömeimet, 's csak könyeket hagytak nekem elválásokon.“

„Oh ti, kiknek emlékezete felső köntösöm: mint szerelmetek azon ruhám, melly közvetlenül testemhez ér!“

„Hát nincs-e váltsága szerelmetek' rabjának, vagy nincs-e irgalom a' távozástok miatt szinte lélektelen iránt.“

„Oh! meddig fog még tartani távol létetek, 's meddig fog késni visszatéréstek?“

Míg a' szépség' asszonya egy felül 's Agib más felül sírt, be lépett Semszeddin Muhammed vezér a' szobába, 's akarta tudni szomoruságok' okát. A' szépség' asszonya közlötte azt vele, 's elbeszélte neki Agibon az iskolában esett gyalázatot. Ezen elbeszélés mélyen meg illette a' vezért; azt következteté belőle, hogy az egész világ leánya' becstelenségéről fecseg, 's szinte kétségbeesésre jutott miatta.

E' kegyetlen gondolattól elfogódva a' szultánhoz méne, leborúlt előtte, 's igen alázatosan kért tőle engedelmet, a' keleti tartományokba, 's különösen Balsorába való utazásra, hogy unoka öccsét Bedreddin Hasszánt fölkeresse; mivel azon gondolatot el nem viselheti, hogy a' városban azt hiszik, hogy egy szellem hált leányával a' szépség' asszonyával.

A' szultán részt veve a' vezér' bánatában, javalta szándékát, 's engedelmet adott neki annak végre hajtására; sőt egy nyilt levelet is készítetett számára, mellyben a' legkötelezőbb kifejezésekkel kéré azon helyek' fejdelmeit és urait, hol Bedreddin tartózkodhatnék, engednék meg, hogy őt a' vezér magával elvihesse.

Semszeddin Muhammed nem lelt szókat, mellyek elég hathatósak volnának a' szultán' vele közlött kegyének illendő megköszönésére. Nem elégedett meg azzal, hogy a' szultán előtt többször leborúla; hanem a' könyek, mellyek szemeiből hullottak, eléggé bizonyíták háladatosságát. Végre búcsút veve a' szultántól,

minekutána neki minden lehető boldogságot kivánt volna.

Haza érvén csak arról gondolkodott, hogy utazásához minden szükséges készületet meg tegyen. Ez annyira siettetett, hogy négy nap múlva, leányával a' szépség' asszonyával, 's unokájával Agibbal megindula.

SZÁZTIZENÖTÖDIK ÉJSZAKA.

Semszeddin Muhammed, leányával a' szépség' asszonyával, 's Agib unokájával, Damaskusnak vevé útját. Egy huzomban tizenkilencz napig utaztak a' nélkül, hogy megállapodtak volna; 's midőn huszad napra Damaskus' kapuihoz nem messze, egy szép rétségre értek, felütteték sátoraikat egy folyam' partjain, melly a' városon által foly, annak vidékét igen széppé teszi, 's mellyről egy költő következőleg fejezi ki magát:

„Be boldog napok valának, mellyeket Damaskusban tölténk: illyenekben alig ha lesz többé részünk.“

„Be kellemesek valának az éjszakák, mellyeknek szárnyai enyhén lebegtek felettünk, be mosolygó a' dicső reggel!“

„Hol bennünket sűrű lombu ágak árnyazának, hol a' napsugár, ha a' gyenge zephyr keresztül törni engedé, a' földön gyöngyhöz hasonló világos pontokat képzett.“

„Hol a' madarak hangosan éneklék el, a' mit a' tavak' síma tükréről látszottak olvasni,

's a' mit a' szél írt ezekre, a' felhők adván hozzá a' szükséges pontokat."

Semszeddin Muhammed vezér azt jelenté ki, hogy két napig ezen kellemes helyen fog mulatni, harmad napon pedig folytatja utazását. Azonban megengedé a' kíséretebeli embereknek, hogy Damaskusba mehessenek. Majd mindnyájan éltek az engedelemmel, némellyek újságvágyból azon várost látni, mellyről olly sok dicséretest hallottak; mások hogy ott az Aegyptusi portékákat, mellyeket magokkal hoztak, eladják, vagy hogy azon országbeli szöveteket 's ritkaságokat vegyenek.

A' szépség' asszonya, ki ohajtá hogy fia Agib is részesüljön a' gyönyörüségben, hogy e' híres várost megtekintse, parancsolá a' fekete heréltnek, ki ezen gyermek' udvari mestere vala, hogy kísérje el oda, és vigyázzon, ne hogy valami baj érje.

Agib pompásan felöltözve a' fekete heréltel, ki kezében egy nagy botot hordoza, megindult. Alig értek a' városba, midőn Agib, ki szép volt, mint a' nap, minden ember szemeit magára voná. Némellyek kijöttek a' házból, hogy közelről lássák, mások kidugták az ablakon fejöket, 's az utczán járók nem csak megállottak, hogy megnézzék, hanem kísérték is, hogy látása' gyönyörüségével tovább élhessenek. Mert szépsége ahhoz hasonló, mellyet egy költő következő versekben ir le:

„Lehelete pézsmával illatozó, fogai gyöngyök voltak, orczái rózsák, 's nyála ollyan volt mint a' legdrágalátosabb bor."

„Termete egy súgár ághoz hasonlott, csipei egypár halomhoz, haja az éjszakához, 's arcza a' tele holdhoz.“

Egy szóval senki sem volt a' ki ne csodálta, 's a' szüléket, kik illy szép gyermeket hoztak a' világra, ezerszeresen ne áldotta volna.

A' herélt és a' gyermek történetesen Bedreddin Hasszán' boltjához értek, 's ott olly nagy csoporttól vétettek körül, hogy kénytelenek valának megállapodni.

A' pástétom sütő, ki Bedreddin Hasszánt fiává fogadá, néhány év előtt meg hala, 's reá hagyá mint örüksére boltját, 's egyéb vagyonát. Bedreddin volt tehát az időben a' bolt' birtokosa, 's ügyesen űzte pástétom sütő mesterségét, hogy Damaskusban nagy hírbe jöve. Midőn most ajtaja előtt illy sok embert látott, kik Agibot 's a' heréltet nagy figyelemmel vizsgálták, ő is megszemlélte őket.

SZÁZTIZENHATODIK ÉJSZAKA.

„Bedreddin Hasszán, — folytatá a' vezér, — ki szemeit különösen Agibra fordítá, azonnal egészen meg indult, nem tudva miért. Őt nem a' gyermek' vakító szépsége hatotta meg, mint a' népet; nyugtalanságának 's megindulásának más, előtte ismeretlen, oka volt. A' vér' hatalma vala, melly e' szerető atyában munkálkodott, ki dolgait félben hagyván Agibhoz közelített 's nyájasan szóla hozzá: „Ifju ur, ki szívemet megnyerted, légy olly jó, jöj boltomba, 's egyél süteményemből, hogy

az alatt szerencsém legyen téged kedvem szerint csodálni.

Olly nagy gyengédséggel mondá e' szavakat, hogy szemei könybe lelének; a' kis Agib megindult rajta, 's monda a' herélthez fordulván: „Ezen jó embernek arcza annyira tetszik nekem, 's olly szeretettel szól velem, hogy nem tartóztathatom meg magamat, kívánságát teljesíteni, jerünk boltjába, 's együnk süteményéből.“ No bizony, — monda a' rabszolga, — szép is lenne, ha egy vezér fia, mint te, egy pástétom sütő boltjába menne enni, ne is képzeld, hogy ezt meg engedjem!“ „Ah ifju úr, — monda Bedreddin Hasszán, — még is szörnyűség hogy vezetésed egy illy emberre van bízva, ki illy keményen bánik veled“ Ez után a' rabszolgához fordulván ezt vetè hozzá: „Édes barátom, ne verd le az ifju urat, hogy a' kért kedvezést nekem megadja; ne szomoríts meg ezzel. Sőt inkább alázd meg magadat te is, 's jőj be vele együtt hozzám, — 's ez által meg fogod mutatni, hogy noha kivülről barna mint a' gesztenye, de belülről, szinte mint az, fehér vagy. Tudod-e, — folytatá, — hogy nekem egy titkom van, melly által bár mi fekete légy is, megfehéríthetlek.“ E' szavakra a' herélt kaczagni kezde, 's kérdé Bedreddint, miből áll az a' titok. „Megtanítlak reá“ felele az. Ez után verseket monda a' fekete heréltek' dicséretére, mellyek azt tarták magokban, hogy az ő szolgálatok által van bátorságban a' szultánok', fejedelmek', és minden nagyok' becsülete. A' herélt ezen verseknek igen megörült, nem álla ellent tovább Bedreddin'

kérelmeinek, be hagyta menni Agibot boltjába, 's maga is be ment vele.

Bedreddin Hasszán rendkivüli örömet érzett rajta, hogy illy kedves kivánságát teljesedni látá; 's ismét félbe hagyott munkájához fogván monda: „Épen tejfeles lepényt sütöttem; légy oly jó, egyél belőle; mert az anyám, ki azt hasonlíthatatlanúl jól sütötte, tanított engem annak sütésére, 's tőlem hordják a' város' minden részeibe.“ Ez után kivéve egy tejfeles lepényt a' kemenczéből, 's czukorral és gránát maggal meghintvén Agib elébe tette, ki azt igen jónak lelé. A' herélt is, kinek elébe Bedreddin szinte egyet tett, felette jónak találta.

Míg ezek ketten ettek, Bedreddin Agibot nagy figyelemmel szemlélte, 's mivel eszébe jutott, hogy talán neki is van egy illyetén fia a' kecses nőtől, kitől olly hirtelen és kegyetlenül elszakasztatott, e' gondolat könyekre fakasztá. Már neki készült, hogy a' kis Agibot Damaskusba utazásának okáról kikérdezze; de a' gyermeknek nem volt ideje az ő újságvágyát kielégíteni; mert a' herélt, ki azt öreg atyja' sátoraihoz visszatérni sürgette, mihelyt evett, mindjárt elvezette.

Bedreddin Hasszán nem elégedett meg őket szemeivel kísérni, hanem hirtelen becsukta boltját 's követte lépéseiket.

SZÁZTIZENHETEDIK ÉJSZAKA.

Bedreddin Hasszán sietett Agib és a' herélt után, 's elérte őket, minekelőtte a' város' ka-

pujához jutottak volna. A' herélt, ki észre vevé, hogy amaz őket követi, igen elcsodálkozott rajta. „Mit akarsz te alkalmatlan ember?“ kiálta reá haragosan. — „Edes barátom, — felele Bedreddin, — ne boszonkodjál. A' városon kivül egy kis dolgom van, melly az előbb nem jutott eszembe, mellyet el kell végeznem.“ E' felelet nem nyugtatá meg a' heréltet, ki Agibhoz ezt mondá: „Látod, micsoda bajt húztál fejemre. Tudtam én előre, hogy kedvezésemet meg fogom bánni: de te be akartál menni ezen ember' boltjába, 's én bolond voltam, hogy azt neked megengedtem.“ — „Talán, — monda Agib, — valóban dolga van a' városon kivül, és az út hiszen minden embernek szabad.“

Elindultak mind a' ketten, 's nem néztek hátra míg a' vezér' sátoraihoz közel nem érének, 's csak ott fordultak vissza, hogy meglátnák valljon követi-e még őket Bedreddin. Midőn Agib észre vevé, hogy csak két lépésnyire van mögöttök, majd elpirult, majd elhalaványodott azon belső indulatokhoz képest, mellyek nyugtalanították. Félt, hogy öreg apja a' vezér meg tudja, hogy egy pástétom sütő' boltjában volt, és ottan evett Ezen félelmében fel kapa egy mellette lévő nagy követ, Bedreddinhez hajitá, 's úgy találta homloka' közepén, hogy arczát egyszerre elborította a' vér, az után teljes erejéből elszaladt, 's midőn a' heréltel együtt a' sátorok közé ért volna, az utóbbik ezt mondá Bedreddin Hasszánnak, ne panaszkodjék szerencsétlenségén, mellyet megérdemlett, 's önnön okozott magának.

Bedreddin vissza ment a' városba, kötényével, mellyet le sem tett, iparkodván a' vért elállítani. „Roszúl tettem,—monda magában, — hogy házomat elhagyám, hogy e' gyermeknek annyi félelmet okozzak; mert a' fiú csak azért bánt így velem, mert azt hitte, hogy valami roszat forralok ellene "

Haza érvén elkötteté magát, 's annak meggondolásával vigasztalá ezen szerencsétlenségén, hogy a' földön temérdek sok ember van, ki nála még sokkal boldogtalanabb, 's következő verseket mondá magában:

„Ne várj az időtől méltányságot; igaztalan fognál lenni iránta; mert méltányság nem is teremtetett.

„Nyulj a' gyönyörüségekhez, mellyeket könnyű elérni, hagyd el a' gondokat; mert az időnek derűs és borús napokkal kell változnia."

SZÁZTIZENNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

Ezen éjszakának vége felé monda Scherazád, szavait az indiai szultánhoz intézvén: „A' nagy vezér következőleg folytatá Bedreddin Hasszán' történetét:

„Bedreddin, — monda ő, — tovább is üzé pástétom sütő mesterségét Damaskusban; nagy bátyja pedig oda érkezte után harmad nappal elindult. Útját Emesának vevé, a' honnan Hámásra mene, és onnan Aleppóba, a'

hol két napig mulatott. Aleppóból az Euphraton által méne, Mesopotamiába indula, 's minekutána Mardint, Musszult, Sengírát, 's Diarbekirt bejárta, végre Balsorába ért, holott a' szultántól kihallgatást kére, ki minekutána rangjáról értesítetett, tüstént megadá neki. Sőt igen kegyesen is fogadá, 's kérdezte miért jött légyen Balsorába. „Uram,— felele Semszeddin Muhammed vezér, — azért jöttem, hogy hírt vegyek Nureddin Ali' fiáról, kinek szerencséje volt fölségedet szolgálni. — „Jó ideje már, — felele a' szultán, — hogy Nureddin Ali meghalt; a' mi fiját illeti, arról egyebet nem tudok mondani mint, hogy atyja' halála után mint egy két hónappal hirtelen eltünt, és hogy az óta senki sem látta, bár mennyire iparkodtam is őtet fölkeresetni. De az anyja, ki egyik vezéremnek leánya, még él.“ Semszeddin Muhammed engedelmet kére arra, hogy ezt meglátogathassa, 's magával Aegyptusba vihesse. Mivel a' szultán megengedte, nem akarta örömét más napra halasztani; tudakozódott ez asszonynak lakása után, 's leányával és unokájával együtt tüstént hozzá méne.

Nureddin Ali' özvegye még azon házban lakék, mellyben férje' haláláig lakott vala. Egy szép épületü 's márvány szobrokkal ékesített ház vala ez; de Semszeddin Muhammed nem mulatott annak bámulásával. Megcsókolá az ajtót és a' márványlapot mellyre öccsének neve volt arany betükkel vésve, és következő verseket mondá:

„Azon házban vagyok most, mellyben egyébkor napokat és éjeket töltöttem, 's

örömemben majd egyik, majd másik falat csókolom; de nem a' ház' szeretete tölti be szívemet, hanem lakóinak szeretetök" —

Ez után még következendő versezetet adá hozzá:

„Valahányszor a' nap föl kel, rólatok kérdek hírt tőle; 's valahányszor a' villám lobban, értetek kérdezem meg.

Epedéstől gyötretve virrasztom át az éjeket; de nem panaszkodom.

Ah szeretteim ha még tovább is tartana távollétetek, elzúzna engem a' tőletek elválás.

De ha most csak egyszer boldogítanátok is megjelenéstekkel, jobban érezném e' kegyet, mint amaz időben tudtam birástokat becsülni.

Ne higyétek, hogy más tárgyak foglalatoskodtatják szívemet; szívemben nincsen hízag más szerelminek.

Szánjatok meg egy szerelmest, kit epedés kínoz, 's ki távollétetek óta el van rontva belsejében.

De ha egykor végzetem látástokkal kegyel, egész életemben háladatos leszek hozzá.

Soha se boldogítsa azt isten, ki elválásunkat kivánná; ne mozdúljon lába, ha azt elválásunk' hosszabbítására akarná használni!" —

Ángyával kivánt szólni. A' szolgák azt mondák neki, hogy az egy kis kúpépületben vagyon, mellyet egy téres udvar közepett mutatának neki. Valóban az a' szokása vole' szerető anyának, hogy a' nappalnak 's éjszakának nagyobb részét ezen épületben töl-

tötte, mellyet azért építtetett, hogy Bedreddin Hasszán' sírját jelentené, kit holtnak tarta, minekutána olly soká haszontalanúl várta volna. Épen e' kedves fiát siratá, és Semszeddin Muhammed halálos gyászba temetkezve találá őt.

Üdvözlé őt, 's kérvén szüntesse meg könnyeit és fohászait, elmondá, hogy szerencséje vagyon sógorának lenni, 's mi indította Kahiróból Balsorába utazni.

SZÁZTIZENKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

Minekutána Semszeddin Muhammed úngyát mindenről, a' mi Kahiróban leánya' lakadalmi éjszakáján történt, értesitette, 's bámulását, mellybe a' Bedreddin' turbánjában talált csomó miatt juta, elbeszélte volna, be mutatá neki Agibot, és a' szépség' asszonyát.

Midőn Nureddin Ali' özvegye, ki mind eddig ülve maradott, mintha a' világ' folyamatában semmi részt nem venne, e' beszédből megértette, hogy a' kedves fiú, kin annyira szomorkodék, még életben lehet, fölkele, 's forróan megölelé a' szépség' asszonyát, és Agibot; 's az utóbbikon Bedreddin' arczvonásait ismérvén meg, egészen más nemű könyeket hullatott, mint az eddig valók, 's következő verseket mondta:

„Kedves nekem a' követ, ki érkezésteket jelenti; mert tőle hallom a' legszebbet, mit valaha hallottam.

Ha megelégednék vele, pomparuha helyett szívemet adnám neki, hogy a' még egyszeri elválás' napján elszaggassa.“

Nem győzte a' gyermeket csókolni, ki az ő öleléseit, részéről minden lehető örüm jelentésekkel viszonozta.

„Nemes asszonyság, — monda Semszeddin Muhammed, — ideje hogy fájdalmadat megszűntesd, 's e' könyeket megszárazd: készülj neki, hogy velünk Aegyptusba költözzél. A' Balsorai szultán megengedi, hogy magammal elvigyelek, nem kétlem hogy reá állasz. Reménylem hogy végre fiadat, unoka öcsémet, meg fogjuk találni, 's ha az meg lesz, története, a' tied, leányomé és az enyém megérdemlik hogy az utóvilág' számára fentartassanak.“

Nureddin Ali' özvegye e' javalatot örömmel hallá, 's ez órától fogva tételé a' szükséges készületeket elutazásához.

Ez idő alatt Semszeddin Muhammed másodszori kihallgatást kére, 's minekutána a' szultántól bucsut vett, 's ettől nagy tisztességgel tetéztetett, és az Aegyptusi szultán' számára nevezetes ajándékot vett volna, elutaza Balsorából 's útját Damaskusnak vevé.

E' város' közelébe érvén fölütteté sátorait azon kapu előtt, mellyen bemenetelét tartani fogta, 's azt mondá, hogy ottan három napig fog mulatni, kíséretének kipihentetése 's annak bevásárlása végett, a' mit az Aegyptusi szultánhoz legillőbbnek tartana.

Míg ez avval foglalatoskodék, hogy a' legszebb anyagokat, mellyeket a' legnevezetesebb kalmárok sátorába hordottak, kiválogassa, Agib udvari mesterét a' fekete heréltet kéré, hogy a' városban hordozza meg; mivel azon dolgokat, mellyeket futtában nem láthatott, szeretné meg nézni, 's igen örvendene, ha a' pástétom sütőről is, kit kővel meghajított, valamit hallhatna. A' herélt reá álla 's el mene vele a' városba, minekutána anyjától a' szépség' asszonyától engedelmet nyert volna.

Be mentek a' városba a' palotakapun, melly Semszeddin Muhammed vezér' sátoraihoz legközelebb esett. Bejárták a' nagy piaczokat, a' közönséges fődött vásárállást, hol a' leggazdagabb portékák árultattak, 's az Ommiádok' régi moséját éppen akkor láták, midőn a' nép a' délesti imádságra gyülekezék. Ez után, Bedreddin Hasszán' boltjához menének, kit megint tejfeles lepény sütésben találának. „Üdvözlek, — szóla hozzá Agib, — nézz meg jól, emlékezel-e, hogy valaha láttál?" E' szavakra Bedreddin reá veté szemeit, 's midőn megösmeré, ugyan azon indulatot érzé, mellyet legelőször; nyugtalan lett, 's a' helyett hogy neki felelne, sokáig egy szót sem szólhatott. Midőn azonban ismét össze szedé magát, következő verseket mondá:

„Mennyire ohajtoztam az után a' mit szeretek! 's midőn megnyerém, elnémultam, mintha sem nyelvem, sem szemem nem volna.

Tiszteletből és szerénységből földre tekinték, 's iparkodtam legbelsőmet elrejteni; de az el nem rejthető.

Sok mondani valója volt szívemnek; de az ohajtottnak látására egy szót sem szólék.“

Ez után ezt mondá neki:

„Édes kedves ifju uram, mutasd iránttam azt a' kedvezést 's jer be udvari mestereddel még egyszer boltomba; jövel 's egyél tejfeles lepényt. Kérlek igen nagyon, bocsásd meg az aggodalmat, mellyet neked okoztam, midőn a' városból kikísértelek; nem bírtam magammal, nem tudám mit tevék, 's vonatni érzettem magamat utánad, a' nélkül, hogy egy illy édes hatalomnak ellene állhattam volna.“

SZÁZHUSZADIK ÉJSZAKA.

Agib elbámulva hallván a' mit neki Bedreddin mondott, felele: felesleges barátság az, mellyet iránttam mutatsz, 's nem lépek boltodba, ha csak meg nem eskiszöl, hogy utánam nem jősz, ha elmegyek. Ha ezt megígéred, 's szavadnak ura lészsz, úgy holnap megint eljövök, míg öreg apám a' vezér ajándékokat vásárol, az Aegyptusi szultán' számára.“ — „Édes kedves ifju uram, — felele Hasszán, — mindent megteszek, a' mit parancsolsz.“ E' szavak után Agib és a' herélt be mentek a' boltba.

Bedreddin azonban egy tejfeles lepényt tett elejökbe, melly szint olly drágalátos volt, mint az, mellyet legelőször adott föl nekik. „Jer, — szóla Agib hozzá, ülj mellém 's egyél velünk. Midőn Bedreddin leült, meg akará

Agibot ölelni, hogy kijelentse neki örömét, mellyet azon érzett, hogy azt oldala mellett látá; de Agib eltaszítá, 's monda, maradj nyugtan, barátságod nagyon heves. Elégedjél meg azzal, hogy nézhetsz, 's velem szólhatsz.“ Bedreddin engedelmeskedék, 's következő éneket zengé:

„Számodra szívemben egy láthatatlan thronus vagyon, 's egy drágalátos szőnyeg, melly szemeim előtt kiterül.

Te ki szépségeddel a' tiszta holdat megszégyeníted, 's kinek kelleme a' reggel' fényéhez hasonló.

Arczulatod' egén ohajtást gerjesztő gyönyör vagyon, melly szemed' pillantásai által tiszteletté változtatik.

Arczulatod a' fáktól árnyékolt paradidicsom, 's még is elolvadok hozzád való szerelmem' hevétől; szájadnak nyála a' paradicsomban folydogáló Krúter kristály folyam, és még is meghalok szomjamban.“

Bedreddin nem evett, és semmit sem tett, csak vendégeinek szolgált Midőn megelégedtek, vizet hozott nekik hogy megmosdjanak, és egy igen fehér kendőt, hogy kezeiket megtöröljék. Ez után fogá a' szorbetes edényt, készített nekik, és igen tiszta havat tett bele. Ez után oda nyujtá az edényt Agibnak és monda: „Fogjad ez rózsa szorbet, a' legdrágalátosabb, mellyet az egész városban találhatni. Soha sem ittál jobbat.“ Midőn Agib kénnyel ivott volna belőle, Bedreddin Hasszán fogá az edényt 's oda nyujtá a' heréltnek, ki az italt hosszú kortyokban az utósó cseppig kiivá.

Minekutána Agib és udvari mestere jól laktak, megköszönék a' pástétom sütőnek szíves látását, 's szaporán eltávozának; mivel már egy kissé késő volt. Elértek Semszeddin Muhammed' sátoraihoz, 's tüstént az asszonyokéiba mentek. Agibnak öreg anyja igen megörült, hogy láthatá; és mivel mindíg fia Bedreddin volt eszében, Agibot megölelvén nem tartóztathatá meg könyeit. „Oh édes fiam, — monda, — örömem teljes fogna lenni, ha olly szerencsés lennék atyádat Bedreddint a' szerint ölelhetni, mint tégedet ölelhetlek.“ Ez után asztalhoz üle, hogy vacsoráljon, maga mellé ülteté, sokféle kérdést tett neki sétálásáról, 's mondván neki, hogy alkalmasint meg fogott éhezni, egy darab tejfeles lepényt tett elébe, mellyet maga sütött, és a' melly igen jó vala; mert már említettük, hogy e' féle lepényt jobban tudott sütni, mint a' legjobb pástétom sütő. A' herélt' elébe is tett belőle; de mindenikök annyit evett Bedreddinnél, hogy még csak meg sem ízlelhették.

SZÁZHUSZONEGYEDIK ÉJSZAKA.

Agib alig nyult az elébe tett tejfeles lepényhez, 's úgy tettetvén magát, mint ha nem találná ínye szerint valónak, ott hagyá; és Sabán is (ez vala neve a' heréltnek) ugyan azt tevé. Nureddin Ali' özvegye látá, hogyan fitymálja unokája az ő lepényét. „Nem édes gyermekem, — szóla hozzá, lehetséges-e, hogy

te így meg veted az én kezem' csinálmányát? Tudd meg, hogy az egész világon senki sem tud ílly jó tejfeles lepényt sütni, apádat Bedreddint kivévén, kit erre én tanítottam." „Oh édes anyám, — monda Agib, — engedd azt mondanom: hogy ha jobbat nem tudsz sütni, egy pástétom csináló van ebben a' városban, ki e' mesterségben ki tesz rajtad: most ettünk épen nála, a' mi jobb volt mint ez itten."

E' szavakra az öreg anya keresztül nézett a' heréltre, 's haragosan monda neki: „hogy' hogy' Sabán, hát azért bizták reád az unokámra való felvigyázást, hogy te a' pástétom sütőkhöz hordozd, és ő ottan mint egy korhely lakmározzon?" — „Nemes asszonyság az ugyan való, — felele a' herélt, — hogy egy ideig beszélgettünk egy pástétom csinálóval; de semmit sem ettünk nála." — „Bocsáss meg, — esék szavába Agib, — be mentünk a' boltjába, 's ott megettünk egy tejfeles lepényt.

Az asszonyság még inkább megboszonkodván a' heréltre mint elébb, hirtelen fölkele az asztaltól, és Semszeddin Muhammed'sátorába siete, ki előtt a' heréltnek vétkét olly kifejezésekben adá elő, mellyek alkalmatosabbak voltak a' vezért a' vétkes ellen felharagítani, mint hibájának bocsánatát eszközölni.

Semszeddin Muhammed, ki természettől heves vala, illy szép alkalmat a' boszonkodásra nem ereszte el használatlanúl. Azonnal ángya' sátorába méne, 's monda a' heréltnek: „Hát boldogtalan, te bátorkodol vissza élni a' bizodalommal, mellyet benned helyeztem." Sabán noha Agib' tanusága által eléggé meg-

győzetett, folyvást tagadá a' dolgot. A' gyermek pedig állhatatosan megmaradt az ellenkező' vítatása mellett. „Öreg apám, — monda Semszeddin Muhammednek, — bizonyossá teszlek, hogy mi mind ketten, egyikünk úgy mint a' másikunk ettünk, és nincs szükségünk vacsorára; a' pástétom sütő még temérdek sok szorbettel is megvendégle bennünket.“ — „No te förtelmes rabszolga, monda a' vezér a' heréllthez fordulván, hát nem akarod megvallani, hogy mind ketten egy pástétom sütőnél voltatok, és ott ettetek?“ Sabán olly szemtelen volt, hogy tagadta. „Te hazug vagy, — monda erre a' vezér, — többet hiszek unokámnak mint neked. Ha mindazáltal ezen tejfeles lepényből, melly itt az asztalon áll, ehetel, el fogom hinni, hogy valóságot mondasz.“

Sabán noha torkig jól lakott is, még is alá veté magát a' próbának, 's föl veve egy darab tejfeles lepényt: de kénytelen volt szájától elvenni, mert roszúl lett. Azonban még is folyvást hazudott, 's azt mondá, hogy előtte való nap annyit evett, hogy még most sem tud enni. A' vezér megboszonkodván a' heréltnek mind ezen hazugságain, 's által látván, hogy vétkes, lefekteté a' földre, 's parancsolá, hogy botozzák. A' boldogtalan ezen büntetés alatt iszonyu orditást tett, 's meg vallá az igazságot: „Való — monda ő, — hogy egy pástétom sütőnél tejfeles lepényt ettünk, melly százszor jobb volt, mint a' mi itt az asztalon áll.

Nureddin Ali' özvegye azt hivé, hogy Sabán reá való boszúból, és hogy őtet haragítsa,

dicséri annyira a' pástétom sütő' tejfeles lepényét, azért is hozzá fordulván ezt mondá: „Nem hihetem hogy ezen pástétom sütő' tejfeles lepényei jobbak legyenek az enyéimnél. Meg akarok róla győződni, te tudod, hol lakik, eredj 's hozz nekem tőle tüstént egy tejfeles lepényt.“ Pénzt adata a' heréltnek, hogy egy lepényt vegyen, 's ez elmene.

Midőn Bedreddin' boltjába ére, monda neki: jó pástétomsütő itt van pénz, adj nekem egy tejfeles lepényt; egyik az asszonyságaink közül megakarja ízlelni.“ Bedreddin, kinek épen meleg lepényei voltak, ki választá a' legjobbikat, 's oda adván a' heréltnek monda: „Nesze ez; fogadom, hogy jó lesz. bizonyossá tehetlek, hogy senki sem tud jobbat csinálni, anyámat kivévén, hogy ha még él.“

Sabán elsiete a' lepénnyel a' sátorokhoz. Oda adá Nureddin Ali' özvegyének, ki hirtelen kapa hozzá. Letört belőle egy darabot, hogy meg egye; de alig vitte a' szájához, nagyot sikolta, 's ájultan rogyott le. Semszeddin Muhammed ki jelen vala, nem kevéssé csodálkozott e' bal eseten, maga hintezett vizet ángya' orczájára, és iparkodott segítségére lenni. Mihelyt magához téré, felkiáltott: oh istenem a' fiamnak, az én kedves fiamnak Bedreddinnek kellett e' lepényt sütnie.“

SZÁZHUSZONKETTEDIK ÉJSZAKA.

Midőn Semszeddin Muhammed vezér azt hallá ángyától mondatni, hogy Bedreddin

Hasszánnak kellett a' herélt által hozott lepényt csinálni, leirhatlan örömet érzett; de meg gondolván, hogy ezen öröm alaptalan, és hogy Nureddin Ali' özvegyének sejdítése, a' látszat szerint csalékony, ezt mondá neki: „De kedves asszonyság miért vagy e' véleményben? Hát az egész világon egy pástétom sütő sem lehet, ki a' tejfeles lepényt olly jól tudja sütni, mint a' te fiad?" — „Megengedem, — felele az, — hogy talán még vannak pástétom sütők, kik szint olly jót képesek sütni; de mivel én azt igen különös módon sütöm, és fiamon kívül senki sem érti e' titkot, szükségképen úgy kell lenni, hogy ezt ő sütötte. Örvendjünk édes bátyám, végre megtaláltuk a' mit olly régen keresünk, és kivánunk." Drága asszonyság, — — felele a' vezér, — kérlek mérsékeld türtelenségedet! majd megtudjuk nem sokára, mit tartsunk róla. Csak a' pástétom sütőt kell ide hozatnunk, és ha Bedreddin Hasszán, úgy ti, leányom és te, hamar rá fogtok ösmerni. De el kell rejteznetek, hogy úgy lássátok, hogy ő benneteket ne láthasson; mert nem akarom, hogy a' megösmerés Damaskusban történjék: az a' szándékom, hogy azt Kahiróba visszatértünkig elhalasszam, hol én nektek egy igen kellemes mulatságot reménylek készíteni.

E' szavak után az asszonyokat sátorokban hagyá, és a' magáéba méne. Oda hivatá' ötven emberét és monda nekik: „Fogjon mindeniktek egy botot, és kövessétek Sabánt, ki egy pástétom sütőhöz fog e' városban vezetni benneteket. Ha oda értek zúzzatok és törjetek össze mindent, a' mit boltjában ta-

láltok. Ha ezen erőszak' okát tudakozza, kérdezzétek ha nem ő sütötte-e a' tejfeles lepényt, mellyet tőle hoztak. Ha igennel felel, ragadjátok meg őtet, kötözzétek meg, és hozzátok hozzám; de meg ne üssétek; se másképen ne bántsátok. Eredjetek 's ne késsetek.

A' vezér' parancsa pontosan teljesíttetett; botokkal fegyverkezett emberei a' fekete heréltől vezérelve Bedreddin Hasszánhoz sietének, a' kinél tányért, tálat, üstöt, lábast, asztalt, 's minden más házi és konyha ezközt, a' mit találtak, össze zúztak, és boltját szorbettel, tejfellel, és czukorsüteménnyel el árasztották. E' látványra Hasszán panaszos hangon szóla hozzájok: „Hát jó emberek miért bántok így velem? Mi dolog ez? mit vétettem nektek?" — „Nem te vagy-e az, — felelének, — ki ezen heréltnek, kit itten látsz, egy tejfeles lepényt adtál el?" — „Igen én vagyok az, — felele, hát mi kifogás van ellene? Fel hívok mindent, bár ki légyen is az, hogy jobbat csináljon nála." A' helyett hogy neki felelnének, folytaták a' pusztítást, 's még a' sütő kemenczét sem kímélék.

A' szomszédok, kik azon közben a' zajra össze futottak, igen el bámulának hogy ötven, ember illy rendetlenséget mivel, kérdék ezen hatalmaskodás okát; és Bedreddin még egyszer monda a' hatalmaskodóknak: „Csak azt mondjátok meg, kérlek igen szépen, mit véthettem, hogy illyetén képen törtök, és rontatok össze mindent, a' mit nálam találtok?" — „Nem te vagy-e, — felelének, — ki a' tejfeles lepényt sütötted, és ezen legénynek eladtad?" — „Igen, igen, én vagyok az, — fe-

lele, — én azt állítom, hogy az jó, és nem érdemlem igazságtalan bánástokat.“ Meg ragadák őtet nem hallgatván reá, 's turbánja' gyolcsát eltépvén, hátra kötözék vele kezeit, az után erőszakkal kiránták boltjából, és magokkal hurczolák.

Az össze csődült nép megszánván Bedreddint pártját fogá, és ellent akart állani Semszeddin Muhammed' emberei szándékának; de épen ekkor jöttek a' város' igazgatójának tisztei, széllel üzék a' népet, és segélék Bedreddin elvitetését; mivel Semszeddin Muhammed a' Damaskusi igazgatóhoz menvén, tudósítá azt adott parancsáról, és segedelmét kéré; és ezen igazgató, ki az Aegyptusi szultán' ne ében egész Syrián uralkodott, óvakodék ura' vezérétől akarmit is megtagadni. Bedreddin tehát minden kiáltozásai 's könyei ellenére is elvitetett.

SZÁZHUSZONHARMADIK ÉJSZAKA.

„Bedreddin, — folytatá Dzsafár, — bár mennyiszer kérdezte is az úton vivőit, hogy mit találtak a' tejfeles lepényben, nem nyere feleletet. Végre a' sátorokhoz ére, hol addig várakoztaták, míg Semszeddin Muhammed a' Damaskusi igazgatótól visszatért.

A' vezér mihelyt visszaérkezett, mindjárt Bedreddint tudakozá, kit elejébe vezetének. „Uram, — szóla hozzá Bedreddin könyes szemekkel, — méltóztassál megmondani, mivel

bántottalak meg?" — „Boldogtalan, — felele neki a' vezér, — nem te vagy-e, ki a' nekem küldött tejfeles lepényt sütötte?" — „Megvallom, hogy én vagyok, — felele Bedreddin. — Mi vétket követtem el az által?" — „Megbüntetlek a' mint érdemled, — felele Semszeddin, — és életedbe fog kerülni, hogy olly ocsmány lepényt sütöttél" — „Boldog isten, — kiálta Bedreddin, — mit hallok! hát halálos bün-e rosz tejfeles lepényt sütni?" — „Igen is szóla a' vezér, — 's nem várhatsz tőlem egyebet."

Míg ezek illyeténképen beszélének egymással az elrejtezett asszonyságok Bedreddint figyelemmel szemlélék, 's noha sok idő telt el a' mióta utószor láták, még is igen könnyen megösmerék. Ezen való örömök olly nagy vala, hogy mind ketten elájulának. Midőn megint magokhoz jöttek, Bedreddinnek nyakába akartak borúlni; de a' vezérnek tett ígéretök, hogy nem fogják magokat megmutatni, győzedelmeskedék a' szerelem' és természet' gyengéd indulatain.

Minthogy Semszeddin Muhammed azt határozá, hogy még azon éjszaka elutazzon, fölszedeté a' sátorokat, és a' kocsikat az el indulásra készíteté; 's Bedreddinre nézve azt parancsolá, hogy őt egy erős záru szekrényben, egy teve, hátára rakják. Mihelyt minden készen volt az elindulásra, a' vezér és kisérete útnak eredének. Az éjszaka' hátra lévő részén 's az egész következő napon szüntelen utaztak, 's csak a' jövő éjszaka' kezdetével állapodának meg. Bedreddin Hasszánt kibocsáták szekrényéből, 's ennie adtak; de gon-

volt reá, hogy anyjától és nejétől távol tartassék, 's a' húsz napi utazás alatt mindig igy bántak vele.

Kahiróba érvén, Semszeddin Muhammed vezér' parancsára a' város előtt tábort ütének. Bedreddint maga elébe vezetteté, 's ennek jelenlétében monda egy ácsnak, kit oda hivatott: „Eredj hozz ide fát 's állíts fel egy bitót!" — „Uram, — monda Bedreddin, — mit akarsz a' bitóval?" — „Tégedet reá szegeztetlek, — felele a' vezér, — és aztán a' város' minden részein meghordoztatlak, hogy személyedben egy hitvány pástétom sütőt lássanak, ki tejfeles lepényt süt, és borsot nem tesz bele." E' szavakra olly furcsa módon sopánkodott Bedreddin, hogy Semszeddin Muhammed alig állhatá meg, hogy komolyan maradjon. „Nagy isten! mivel borsot nem tettem a' tejfeles lepénybe, azért akarnak illy kegyetlen és gyalázatos módon megölni!"

SZÁZHUSZONNEGYEDIK ÉJSZAKA.

Harun Arresyd Chalyf minden komolysága mellett sem tartóztathatá magát a' nevetéstől, a' mint Dszafár vezér azt mondá, hogy Semszeddin Muhammed azért akará Bedreddint megöletni; mivel borsot nem tett a' Sabánnak eladott tejfeles lepénybe.

„Hát, — monda Bedreddin, — házamban mindent össze kelle-e törni és zúzni, magamat szekrénybe zárni 's készületeket tenni ahhoz, hogy bitóra szegeztessem; 's mind ezt

azért; mivel borsot nem tettem a' tejfeles lepénybe! Nagy isten, ki hallott valaha ehhez hasonlót? Hát muselmánhoz illő cselekedetek-e ezek, és ollyan személyhez, ki tisztévé tevé becsületesnek és igaznak lennie, 's a' ki mindenféle jó tételeket müvel?" Ezt mondván könyekre olvada, 's folytatá panaszait: „Nem, még soha senkivel sem bántak illy igazságtalanúl és kegyetlenül. Lehetséges-e, hogy egy ember' életét el lehessen venni; mivel borsot nem tett a' tejfeles lepénybe? Átkozott legyen minden tejfeles lepény, szintúgy mint születésem' órája! Vajha istennek tetszésére lenne engemet még e' pillanatban meghalasztani!"

A' mélyen megszomorodott Bedreddin nem szünt meg panaszolkodni; 's midőn előhozák a' bitót és a' szegeket, hogy őt reá szegezzék, e' látványra iszonyút sikoltott; „Oh egek, — monda, — elszenvedhetitek-e hogy illy gyalázatos és fájdalmas hallállal haljak meg? 'S micsoda vétekért! Nem azért hogy loptam, hogy gyilkosságot követtem el, hogy hitemet megtagadtam, nem, csupán azért; mert borsot nem tettem a' tejfeles lepénybe!

Mivel az éjszaka már messzére haladt, Semszeddin Muhammed vezér Bedreddint megint szekrényébe záratá, és monda neki: „Itt maradj holnapig; a' nap nem fog elmulni a' nélkül hogy megölesselek..,

Előhozták a' szekrényt és feltették a' tevére, melly Bagdádtól fogva hozá. Egy úttal megrakák a' többi tevéket is, 's midőn a' vezér lóra ült, azon tevét, melly unoka öccsét hordozá, maga előtt vezettetté, 's egész ki-

séretével együtt a' városba méne. Több útczákon keresztül menvén, hol senki sem mutatá magát, mivel minden ember letakarodott, házához méne, hol a' szekrényt levéteté, azon tilalommal, hogy azt senki föl ne nyissa. Míg a' többi tevékről lerakodának, Bedreddin Hasszán' anyját és a' maga leányát félre hivá, 's monda ez utóbbiknak: „Hála istennek, hogy férjedet 's bátyádat illy szerencsésen megtalálnunk engedé. Hihetőleg emlékezni fogsz szobádnak a' lakadalmi éjszakán volt állapotjára; eredj 's rendeltess el megint mindent a' szerint. Da ha nem emlékeznél rá, az akkor tétetett fölirásnál fogva segítségedre lehetek; én részemről a' többire nézve adok parancsolatot."

A' szépség' asszonya örömmel láta annak teljesítéséhez, a' mit atyja parancsolt, ki mostan a' teremben is mindent a' szerint rendeltetett el, mint akkor volt, midőn Bedreddin Hasszán az Aegyptusi szultán' púpos lovászával együtt benne vala. Az inasok minden eszközt úgy helyezének, miként ő olvasá a' följegyzésből. Sem a' thronust nem feledték el, sem az égő viasz gyertyákat. Midőn a' teremben már minden rendben volt, a' vezér leánya' szobájába méne, 's le tette ott Bedreddin' ruházatját a' zecchínos zsacskóval együtt. Midőn ez megtörtént, monda a' szépség' asszonyának: „Vetkezzél le édes leányom és feküdgyél le, mihelyt Bedreddin ide a' szobába érkezendik, panaszkodjál, hogy olly soká volt kün, 's mondjad neki, hogy midőn felébredtél, igen elcsodálkoztál, hogy nincsen melletted. Sürgesd, hogy feküdgyék megint az ágy-

ba, és holnap reggel nagy örömet fogsz napadnak és nekem szerezni, ha elbeszélended, mi történt ez éjjel közte 's közötted.“ E' szavak után elhagyá leánya' szobáját, 's szabadságot engede neki a' lefekvésre.

SZÁZHUSZONÖTÖDIK ÉJSZAKA.

„Semszeddin Muhammed, — monda Dzsafár vezér a' Chalyfnak, — megparancsolá minden szolgáinak, kik a' teremben valának, hogy kimenjenek 's eltávozzanak, kettőt vagy hármat kivéve, kiket ott maraszta azon parancsot adván nekik, hogy Bedreddint húzzák ki a' szekrényből, 's ümögben és gatyában vezessék a' terembe, hagyják ott egyedül, és zárják be az ajtót.

Bedreddin Hasszán, noha fájdalomtól lenyomatva, ez egé z idő alatt olly mélyen alutt, hogy csak akkor ébredefel, midőn a' vezér' szolgái a' szekrényből kivonák, 's ümgébe és gatyájába öltözteték; 's olly hirtelen vivék a' terembe, hogy ideje sem volt eszméletre jöni. Egyedül látván magát a' teremben, körüljárata szemeit, 's midőn azon dolgok, mellyeket szemléle, lakadalma' emlékét hozák eszébe, bámulással vevé észre, hogy ez ugyan az a' terem, mellyben a' púpos lovászt látta. Bámulása még öregbedett, a' mint halkan egy szoba' ajtajához közelített, mellyet nyitva találá; ott ruháit azon helyen lelé, mellyre, a' mint emlékezék, lakadalmi éjszakáján tette. „Jó isten, — monda szemeit dörgölvén, — álmodom-e vagy ébren vagyok?“

A' szépség' asszonya, ki őt szemlélte, minekutána bámulásán gyönyörködött volna, hirtelen széllel nyitá ágya' kárpitjait, 's fejét kidugván szóla szíves hangon: „Mit csinálsz az ajtóban? Jer 's feküdgyél le megint az ágyba. Sokáig maradtál oda kün. Igen csodálkoztam, midőn fölébredvén mellettem nem találtalak.“ Bedreddin Hasszán elváltoztatá arczát, midőn látá, hogy a' hölgy, ki vele szól, ama' kecses személy, kivel, a' mint emlékezék, együtt hált. Belépett a' szobába, de mivel egészen el volt fogódva azoktól, a' mik tíz esztendő óta történtek vele, 's nem hihető, hogy mind ezen történetek egyetlen egy éjjel estek volna, a' helyett hogy az ágyba fekünnék, azon székhez mene mellyen ruhái és a' zecchínós zsacskó feküttek, 's figyelemmel szemlélvén azokat, fölkiálta: „Az élő istenre! ezek ollyan dolgok mellyeket meg nem foghatok!“ A' hölgy, ki zavarodásában nagyon gyönyörködött, monda neki: „Még egyszer kérlek uram, feküdgyél le már az ágyba. Miért késel?“ E' szavakra a' szépség' asszonyához méne: „Kérlek nemes hölgy, — monda ő, — tudasd velem, régóta vagyok-e már nálad“ — „Nagyon váratlan előttem e' kérdés, — felele az, — hát nem épen most keltél-e föl mellőlem? Különös dolgokat verhettél fejedbe.“ — „Tisztelt asszonyság, — felele Bedreddin, — az igaz, emlékezem, hogy veled voltam; de arra is emlékezem, hogy tíz esztendeig Damaskusban laktam. Ha az éjjel valóban nálad háltam, nem lehettem olly sokáig távol. Ezen dolgok ellenkeznek egymással. Mondd meg, kérlek, mit tartsak ró-

lok, 's a' veled való házasságom káprázat-e, vagy távollétem álom?" — „Igen is uram, — felele a' szépség' asszonya, — kétség kívül álmadni fogtad, hogy Damaskusban voltál." — „No úgy ennél csak ugyan nincs furcsább, — monda Bedreddin felkaczagván. — Meg vagyok győződve, hogy ezen álom nagyon mulatságosnak fog előtted tetszeni. Képzeld csak, hogy így ümögben és gatyában, a' mint itt vagyok, találtam magamat Damaskus' kapujánál, hogy az utánam csődülő, és velem szórázdálkodó köznép' gúnyolódása közben értem a' városba, hogy egy pástétom sütőhöz menekedtem meg, ki hívá fogadott, mesterségére megtanított, 's holta után értékét reám hagyta, és hogy ez után boltját által vettem. Végre, tisztelt asszonyság, temérdek sok egyéb kaland történt velem, mellyeknek elbeszélése hosszasan fogna tartani, azért is csak azt mondom, hogy nem roszúl cselekvém, hogy fölébredtem; mert különben bizony bitóra feszítettek volna." — „'S miért akartak veled, — monda a' szépség' asszonya csodálkozást tettetve; — illy kegyetlenül bánni? Bizonyosan valami iszonyú vétket kellett elkövetned?" — „Épen nem, — felele Bedreddin, — a' világon a' legkülönösb és nevetségesb dolog miatt történt. Egész vétkem abból állott, hogy egy tejfeles lepényt adtam el, mellyben nem volt bors." — „No a' mi azt illeti, — monda a' szépség' asszonya teljes erejéből kaczagván, — meg kell vallani, hogy szörnyü méltatlanság esett rajtad." — „Oh drága hölgy, — felele ő, — ezen kívül az átkozott borsatlan tejfeles lepény miatt,

még boltomban is mindent össze törtek és zúztak; magamat kötéllel megkötöztek, 's egy szekrénybe csuktak, mellyben úgy megszorúltam, úgy tetszik még most is fáj bele a' csontom. Végre egy ácsot hivattak, 's parancsolták neki, állítson fel egy bitót, hogy reá akasszanak! De hála istennek, hogy mind ez csak az álom' műve."

SZÁZHUSZONHATODIK ÉJSZAKA.

Bedreddin az éjjelt nem tölté nyugalomban; föl föl serkent, és kérdezé magától, ébren van-e vagy álmodik. Nem akart hinni szerencséjének, 's megakarván magát győzni iránta, széllel vonó a' kárpi okat, 's szemeit az egész szobán keresztül jártatá. „Nem csalódom, — monda, — ez ugyan azon szoba, mellybe a' púpos helyett mentem, 's a' hol a' neki szánt szép hölgygyel háltam." A' virradó nap még nem oszlatá el egészen nyugtalanságát, midőn nagybátyja Semszeddin Muhammed vezér az ajtón kopogtatott, 's egyszeribe belépvén, neki jó reggelt kivánt.

„Beddreddin Hasszán szertelenül meglepetett azon ember' megjelenése által, ki előtte olly ismerős vala, de a' ki épen nem bírt azon irtózatos biró' tekintetével, ki halálos ítéletét reá kimondá. „Te vagy hát, — kiálta, — ki velem olly méltatlanúl bántál, 's olly halálra ítéltél, melly még most is rémít, még pedig egy borsatlan tejfeles lepény miatt!" A' vezér el kezde kacagni,

's hogy zavarodásából kisegítse, elbeszélte neki, miképen jutott egy szellem' segélye által (mert a' lovász' beszéde sajdíttatá vele a' kalandot) házába, 's vette el leányát a' lovász helyett. Megmagyarázta az után neki, miként födözte fel a' Nureddin' kezével irott csomónál fogva, hogy az ő unoka öccse légyen; 's végre elmondotta, hogy ezen felfödözés' következésében elutazott Kahirából, 's egész Balsoráig ment, hogy őt fölkeresse, 's róla valami hírt halljon. „Edes kedves öcsém,—ezt veté hozzá, nagy szivességgel ölelvén meg, — kérlek bocsásd meg, a' mit veled mióta megösmertelek, szenvedtettem. Ide akartalak hozni, minekelőtte szerencsédről tudósítanálak, mellyet annyival bájosabbnak kell találnod, mennél keservesebb volt annak megnyerése. Vígasztald magadat minden kiszenvedett inségeiden azon örüm által, hogy azoknak, kiknek reád nézve legkedvesebbeknek kell lenni, vissza adattál. Míg felöltözöl, hírt viszek rólad anyádnak, ki nagyon ohajtja ölelésedet, 's ide vezetem fiadat, kit Damaskusban már láttál, 's a' nélkül hogy ösmerted volna, iránta olly nagy vonzódást éreztél."

Nincs elég hathatós szó annak kifejezésére, melly nagy volt Bedreddin' öröme, midőn anyját, és Agib fiát látá. Nem szűntek meg ezek hárman egymást ölelni, 's mind azon elragadtatásban dőzsölni, mellyre a' legforróbb szeretet emelheti az embert. Anyja Bedreddinnek a' legérzékenyebb dolgokat mondá; elbeszélte neki fájdalmát, mellyet hosszas távolléte okozott, és könyeit, mellyeket

hallatott. A' kis Ágib a' helyett, hogy mint Damaskusban atyja' öleléseit kerülte volna, el nem unhatta azokat, 's Bedreddin Hasszán, szeretetére olly igen érdemes két tárgy között föloszolva, azt vélte, hogy nem mutathatja irántok való hajlandóságának elégséges jeleit.

Míg ezek történtek Semszeddin Muhammednél, a' vezér a' palotába méne, hogy a' szultánnak utazása' szerencsés sikeréről hírt adjon. A' szultán ezen nevezetes történet' elbeszélése után annyira elbájoltatott, hogy azt leiratá, 's országa levéltáraiba tételé.

Semszeddin Muhammed haza érvén családjával együtt pompás vendégséghez üle, mellyet készíttetett, 's a' napot egész háza örömben és vigaságban töltötte.

Minekutána Dzsafár vezér Bedreddin Hasszán' történetét e' szerint elvégezte volna, monda Harun Arresyd Chalyfnak: „Igazhitüek' uralkodója! ebből áll a' mit fölségednek beszélni akartam,"

A' Chalyf e' történetet olly bámulatosnak találá, hogy Riháu rabszolgának minden késedelem nélkül megkegyelmezett, 's hogy az ifju embert azon való fájdalmán megvigasztalja, mellyet érzett; mivel szerencsétlenségből magát szeretett hölgyétől megfosztá, a' fejedelem őtet egyik rabnőjével házasítá össze, elborította jótéteivel, 's mind haláláig kegyes volt iránta.

„De uram, — ezt veté hozzá Seherazád, észre vevén hogy nappallik, — bár mi kellemes volt légyen is a' történet, mellyet most végeztem el, még is tudok egyet, melly ennél sokkal inkább az. Ha fölséged a' jövő éjjel

meg hallgatja, meg vagyok győződve, hogy azt meg fogja vallani.“

Sachriár fölkele, egyet sem szólván, 's igen nagy bizonytalanságban, mit cselekedjék. „A' jó szultánné, — monda magában, — igen hosszú történeteket beszél, 's ha egyszer bele kezdett, lehetetlen végig nem hallgatni. Nem tudom, ne ölessem-e meg még ma: de ne hirtelenkedjünk; a' történet, mellyet igér, talán mulatságosabb mint mind azok, mellyeket eddig beszélt; minek fosztanám meg magamat azon gyönyörüségtől, hogy azt meghallgassam: mihelyt elbeszélte, mindjárt parancsolatot adok elvesztésére.“

SZÁZHUSZONHETEDIK ÉJSZAKA.

Dinárszád nem mulasztá el az indiai szultánnét még virradat előtt fölkelteni, ki Sachriártól engedelmet kérvén, az igért történetet következőleg kezdé:

A' KIS PUPOS' TÖRTÉNETE.

Volt egyszer Kasgárban egy szabó, kinek igen szép felesége vala, kit nagyon szeretett, 's kitől nem kevésbbé szerettetett. Midőn egykoron dolgoznék, egy kis púpos ült le boltja' ajtajába, 's el kezde énekelni, és mellé egy kis dobot verni. A' szabónak tetszett ez, 's azt határozá magában, hogy házához hívja felesége' mulatására. Ajánlást teve neki; 's

mivel a' púpos elfogadá, bezárta boltját, 's haza vitte.

Mihelyt oda értek, a' szabó' neje, ki már az asztalt megterítette, mivel vacsora ideje vala, egy jó tál halat adott föl. Mind hárman asztalhoz ülének; de a' púpos evés közben szerencsétlenségből egy nagy szálkát nyelt, mellyben kevés pillantatok alatt megfúladt, a' szabó és felesége nem segélhetvén rajta.

E' bal eseten mind ketten annyival inkább megrémülének, minthogy nálok történt, 's méltán félhettek, hogy ha a' fenyítő törvényszék megtudja, őket mint orgyilkosokat fogja megbüntetni. A' férj azonban módot talált a' holttestől megmenekedni; eszébe jutott, hogy a' szomszédságban egy zsidó orvos lakik; 's mivel szándékát ezen épité, hogy azt végre hajtsa, feleségével együtt a' púpost, egyikök fejénél másikok lábánál fogván, az orvos' lakáig vivé. Kopogattak az útcza ajtón, mellytől egy igen meredek lépcső szolgált szobájáig. Tüstént lejött a' szolgáló gyertya nélkül, kinyitá az ajtót, és kérdé, mit akarnak. „Eredj csak fel megint, monda a' szabó, mondjad uradnak, hogy egy igen beteg embert hoztunk hozzá, kinek valami gyógyszert kell adnia. Itt van, — ezt veté hozzá, egy ezüst pénzt nyomván markába, — add oda ezt neki előre annak bizonyságául, hogy nem kivánjuk ingyen fáradságát.“ Míg a' szolgáló felmene, hogy a' zsidó orvosnak a' jó hírt megvigye, a' szabó és neje a' púpost hirtelen felvivék a' lépcsőn, ott fenn letevék, és haza sietének.

A' szolgáló azonban megmondta az orvosnak, hogy egy férfi és nő várakoznak reá az ajtóban, és kéretik, menne le egy beteget meg nézni, kit magokkal hoztak; 's általadá neki a' kapott pénzt, mellyen nagyon megörüle, az előfizetésből jó keresetet reménylvén, mellyet nem lehetne elszalasztania. „Fogd hamar a' gyertyát, — monda a' szolgálónak, — 's jer utánam.“ Ezt mondván, siete a' grádicsnak, nem várván, hogy a' szolgáló előtte világítson, 's a' mint a' púposhoz ére, úgy rugá oldalba, hogy ez a' lépcsőn lehengeredett, 's kevésben mult, hogy vele együtt az orvos is le nem hullott. „Hozz hamar gyertyát!“ kiálta szolgálójának. Ez végre előjövén, vele együtt lement a' grádicson, 's midőn látá, hogy a' mit letaszított, holt ember, úgy megijedt e' látványra, hogy Mózest, Áront, Jósuét, Esdrást, 's az ó törvény' minden egyéb profétáit, segítségül hivá. „Oh én boldogtalan! — monda, — miért akartam gyertya nélkül lemenni? Én siettettem halálát a' betegnek, kit hozzám hoztak; én vagyok oka, hogy meghalt; oda vagyok, ha csak Esdrás' jó szamara segítségemre nem lesz. Ah nem sokára mint gyilkost fognak házomból kihurczolni!“

Mind azon nyugtalansága mellett is, mellyben háborgott, azon előlátással éle, hogy az utcza ajtót becsuká, félvén, ne hogy ha valaki történetből az utczán ott elmenne, a' szerencsétlenséget, mellynek okául magát tartá, észre vegye. Az után fogá a' holttestet, 's felesége' szobájába vivé, ki csaknem elájult, midőn őtet e' szerencsétlenséggel fenyegető

teherrel látá belépni. „Ah oda vagyunk, kiáltá a' nő, — ha módot nem találunk benne a' holttestet még az éjjel házunkból kitakarítani. Kétség kivűl életünkkel lakolunk, ha virradtig magunknál tartjuk. Melly szerencsétlenség! Hogyan tudtad ezen embert megölni?“ — „Nem az itt a' kérdés, — felele a' zsidó, — hanem az, hogy illy sürgetős bajnak orvosságát találjuk.“

SZÁZHUSZONNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

Az orvos és felesége tanácskoztak egymással, mi módon szabadulhatnának meg még az éjjel a' holttesttől. Az orvos, bár mennyit gondolkodott is ide 's tova, nem talált olly cselt, melly által a' zavarból kimenjenek; de leleményesebb nője ezt mondá: „Valami jut eszembe, vigyük fel a' holttestet házunk' tetejére, 's vessük a' szomszéd' muselmán' kéményébe.

Ez a' muselmán egy volt a' szultán' szállítóji közül, 's olajat, irósvajat, 's minden más nemü zsirt kellett szállítania. Egy rakhelye volt lakánál, mellyben a' patkányok és egerek sok kárt tettek.

A' zsidó orvos helyben hagyván a' javalatot, feleségével együtt fogák a' púpost, 's felvivék a' háztetőre, 's köteleket húzván hóna alá, a' kéményen által olly szépen leereszték a' szállító' szobájába, hogy a' falhoz támaszkodva, mintha élne, lábain állva ma-

radt. Midőn érzék, hogy len van, felhuzák a' köteleket, 's a' leirt helyzetben hagyák.

Alig értek vissza szobájokba, midőn a' szállító is belépett a' magáéba, lakodalomból jött, mellyre ezen estve hítták, 's lámpa volt kezében. Nem kevéssé bámult el, ennek világánál egy embert látván a' kémény alatt állni; de mivel bátor természetü vala, 's azt képzelé, hogy az valami tolvaj, foga egy nagy botot, 's egyenesen a' púposnak menvén, ezt mondá: „Azt véltem, hogy a' patkányok 's egerek eszik meg irósvajamat és zsiromat, lám pedig te jársz le lopni a' kéményen! De hiszem, hogy el megy tőle ez után a' kedved."

E' szókra hozzá vágott, 's egynéhányat ütött reá. A' holttest orrára bukott, a' szállító kettőzteté ütéseit; de midőn végre észre vevé, hogy a' test, mellyet ver, nem mozdul, megszűnt, hogy megszemlélje. A' mint látá, hogy holttest, ijedség lépett a' harag' helyébe. „Mit tettem boldogtalan?— monda, — egy embert vertem agyon! Ah messze üztem boszúmat! Nagy isten! ha te nem könyörülsz rajtam, oda életem. Átkozott legyen ezerszer az olaj, és zsír, melly illy vétkes cselekedetre késztetett."

Elsápadva 's rémülve állott; azt vélte, már jőnek a' poroszlók, hogy halálra hurczolják, 's nem tudta, mihez fogjon. . .

SZÁZHUSZONKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

A' Kasgári szultán' szállítója, midőn a' púpost veré, nem látá púpját; most azonban észre vevén, elkezde káromkodni. „Átkozom púposa, — monda, — förtelmes púpos kutya! Adta volna isten, bár minden zsíromat elloptad volna, 's ne találnálak itten; úgy nem volnék e' zavarban, mellybe most miattad és semmire való púpos hátad miatt jutottam! Ah csillagok, — ezt veté hozzá, — kik az égen ragyogtok, csak nekem világítsatok e' sürgetős veszedelemben."

E' szavakat mondván, felvevé a' púpost vállára, kimene szobájából, 's útcza végén egy boltnak támasztá, 's körül sem tekintvén haza siete.

Virradat előtt néhány pillantattal eszébe jutott egy igen gazdag keresz.ény kalmárnak, ki a' szultán' palotáját csak nem minden szükségesekkel el szokta látni, hogy minekutána egész éjjel dőzsölt volna, elinduljon, és fürdőbe menjen. Noha ittas vala, még is észre vevé, hogy az éjszaka már jól elhaladt, 's hogy nem sokára hajnali imádságra fognak kiáltani; azért is szaporázta lépéseit, és sietett a' fürdőbe érni, nehogy valamelly mósèba menő muselmán találkozzék vele, 's mint részeget fogságba vigye; azonban midőn az útcza' végére ére, megállapodék bizonyos szüksége végett azon boltnál, mellyhez a' szultán' szállítója a' púpos' holttestét támasztotta, melly megrendítetvén a' kalmár' hátára esett, 's ez azt vélvén, hogy zsivány

's őtet megakarja támadni, úgy vágta fejbe öklével, hogy leterüle. Még néhányat ütött reá, és segítséget kiáltott.

Az éjjeli őr oda mene a' kiáltásra, 's látván, hogy keresztény ver egy muselmánt (mert a' púpos a' mi hitünkön vala) szóla hozzá, mi okod van e' muselmánt bántani?" „Ki akart fosztani, — felele a' kalmár, — 's nekem ugrott, hogy torkon kapjon." — „Eléggé megboszultad magadat, — monda az őr őt karjánál fogva húzván, — azért menj dolgodra," Egyszersmind a' púposnak kezét nyújtá, hogy fölkelni segélje; azonban észre vevén, hogy meghalt, ezt mondá: „Oho! hát egy keresztény bátorkodik egy muselmánt megölni".

E' szavak után megfogá a' keresztényt, 's a' városkapitányhoz vivé, a' holott bezárták, míg a' bíró föl kelt, 's a' vádlottat kihallgathatá. A' keresztény kalmár azonban kijózanodott, 's mennél inkább gondolkodott kalandján, annál inkább nem foghatá meg, puszta öklözés hogy' ölhessen meg egy embert.

A' város kapitány az őr' tudósítása, 's a' hozzá vitt holttest' megszemlélése után kikérdezé a' keresztény kalmárt, ki a' vétket, mellyet el nem követett, nem tagadhatá. Minthogy a' púpos a' szultán' embere volt, mert egyik volt tréfaüzői közül, nem akará a' városkapitány a' keresztényt addig elereszteni, míg a' fejedelem' akaratját meg nem értendi.

Azért is a' palotába mene, hogy a' szultánt a' történetről tudosítsa; ez azt mondá neki: „Nincs kegyelmem egy keresztény' szá-

mára, ki muselmánt ölt; eredj, 's teljesítsd tisztedet.“

A' város kapitány ehhez képest egy akasztófát állíttata fel, 's hirnököket külde a' városba kihirdetni, hogy egy keresztényt fognak felakasztani, ki egy muselmánt ölt meg.

Kivezették a' kalmárt a' fogházból az akasztófához, 's a' hóhér nyakára igazítván a' kötelet, már épen föl akarta húzni, midőn a' szultán' szállítója a' csoporton keresztül törvén, a' hohérhoz közelíte 's monda neki, „Meg állj, meg állj! ne hirtelenkedjél! nem ő követte el a' gyilkosságot, hanem én.“

A' városkapitány, ki a' vesztésen jelen vala, ki kezdé kérdeni a' szállítót, ki neki pontról pontra elbeszélte, mi módon öletett légyen meg a' púpos általa, 's azzal végezé, hogy ő a' holttestet azon helyre vitte, hol a' keresztény kalmár megtalálá. — „Csak nem elvesztétek egy ártatlant, — ezt veté hozzá, — mert a' ki nem élt, azt meg nem ölhette. Nekem az is elég, hogy egy muselmánt megöltem, nem hogy még egy büntelen keresztény' halálával is terheljem léleküsméretemet“

SZÁZHARMINCZADIK ÉJSZAKA.

„Uram, — monda Seherazád, — minthogy a' Kasgári szultán' szállítója magát nyilván vádolá, hogy ő oka a' púpos' halálának, a' város kapitány kénytelen vala a' kalmárnak igazságot szolgáltatni. „Bocsásd el, — monda a' hóhérnak, — bocsásd el a' keresztényt, 's akaszd fel helyette

ezen embert; mivel bűnössége ön vallása által bizonyíttatott be."

A' hóhér elbocsátá a' kalmárt, 's a' kötelet azonnal a' szállító' nyakába veté. De midőn akasztani akarná, hallá a' zsidó orvos' szavát ki rímánkodék neki, halasztaná még az elvesztést, 's helyet adata magának az akasztófához juthatnia.

A' városkapitány' elébe érvén monda neki: „Uram, e' muselmán, kit felakarsz akasztatni, nem érdemlette meg a' halált, én vagyok egyedűl a' bűnös. Tegnap éjjel egy férfi és egy asszony, kiket nem ösmerek, zörgettek ajtómon, szolgálóm gyertya nélkűl méne az útczaajtót kinyitni, 's az embertől és asszonytól egy darab pénzt kapott, hogy kérjen engem, mennék le 's a' beteget nézzem meg. Míg velem beszéle, a' két ember a' beteget a' lépcsőn fölhozá, 's eltávozék. A' lépcsőhöz mentem, nem várván mig szolgálóm gyertyát gyújtana; 's mivel a' setétben a' betegben megbotlottam, lehengeredett a' lépcsőn. Végre látám hogy meghalt, 's hogy az a' púpos muselmán vala, kinek halála ma büntettetik meg. Feleségem és én fogók a' holttestet, 's házunk' tetejére, 's onnan a' szállítóéra a' mi szomszédunkéra vivők, kit most igazságtalanúl akarsz elveszteni, 's a' kéményen lebocsátók szobájába. A' szállító ki ott lelé, úgy bánt vele mint tolvajjal, megverte, 's azt hivé hogy megölte, a' mi azonban, a' mint vallásomból hallhatod, nem úgy van. Én vagyok tehát a' gyilkosságnak egyedüli oka; 's noha nem szánt szándékkal vagyok az, még is arra határozám magamat,

hogy vétkemért megbünhödjem, ne hogy két muselmán' halálának legyek oka, ha megengedem, hogy a' szultán' szállítóját, kinek ártatlanságát épen most adám elő, elvesztessed. Kérlek tehát, eresztesd el őtet, 's akasztass föl engem helyette, mert a' púpost senki sem ölte meg más mint én.

SZÁZHARMINCZEGYEDIK ÉJSZAKA.

Mihelyt meggyőződött a' városkapitány a' felől, hogy a' zsidó orvos a' gyilkos, parancsolá a' hóhérnak, hogy ragadja meg őtet, a' szultán' szállítóját pedig bocsássa szabadon.

Az orvosnak már a' nyakában volt a' kötél, 's már haló félben vala, midőn a' szabó' szózata hallék, ki könyörge a' hóhérnak, hogy szűnnék meg, 's a' népen által utat töre magának, hogy a' város' kapitányához juthasson, a' kihez közel érvén, ezt mondá: „Uram kevés híja, hogy három ártatlan személyt nem ölettél meg; de ha türelmed leszen engem kihallgatni, meg fogod ösmerni a' púposnak valóságos gyilkosát. Ha az ő haláláért másnak kell halállal lakolnia, úgy ezen lakolónak nekem kell lennem. Midőn tegnap estve felé boltomban dolgozgattam, 's 's jó kedvem szesszent, oda jött fél ittasan a' púpos, 's hozzám közel leüle. Egy ideig éneklett, 's én megkínálám, hogy az estvét töltené nálam. Elfogadá, 's magammal haza vittem. Asztalhoz ülénk, egy jó darab halat

tettem elébe, de evése közben egy szálka vagy csont akadván torkán, rövid idő alatt meghala, minden iparkodásunk ellenére, mellyet hogy rajta segélnénk feleségem és én körötte elkövettünk. Igen megszomorodtunk halálán, 's félvén, ne hogy miatta büntetés érjen bennünket, a' holttestet a' zsidó orvos' ajtajához vivők. Kopogtattam, 's a' kinyitó szolgálónak azt mondám: menjen fel' szaporán, 's kérje meg nevünkben az urát, hogy jöjön le, 's tekintse meg a' beteget, kit magunkkal hoztunk; 's hogy kérelmünk teljesítését meg ne tagadhassa, egy ezüst pénzt adtam neki, hogy azt az orvosnak adja által. Mihelyt föl mene, fölvittem a' púpost a' lépcsőn, 's letettem a' legfelső fokra, 's az után feleségemmel együtt el siettem. Az orvos a' mint a' lépcsőre hága, letaszítá a' púpost, 's ebből azt vélte, hogy ő ölte lègyen meg. Mivel tehát, — ezt veté hozzá, — a' dolog ennyiben van, bocsáttasd el az orvost, 's vesztess el engem helyette."

A' városkapitány, és minden nézők, nem győztek eléggé bámúlni a' púpos' halála által okozott különös történeteken.—„Ereszd el a' zsidó orvost, — szóla a' bíró a' hóhérhoz, — és akaszd fel a' szabót; mivel megvallja vétkét. Az igaz hogy e' történet nagyon különös, 's megérdemli, hogy arany betükkel irassák föl."

A' hóhér elbocsátá az orvost, 's a' kötelet a' szabó' nyakára veté.

SZÁZHARMINCZKETTEDIK ÉJSZAKA.

Míg a' hohér neki készüle, hogy a' szabót fölakassza, monda egyik tisztviselője a' Kasgári szultánnak, ki tréfaűzője a' púpos nélkül sokáig el nem lehetett, 's azt látni kivánta: „Uram a' púpos, kin fölséged aggódik, tegnap leitta magát, az után szokása ellen kiszökött a' palotából, 's a' városban kóborolt, 's ma reggel halva találták. A' város' kapitánya' elébe egy embert vittek, ki azzal vádoltatott, hogy a' púpost megölte légyen, 's a' város kapitány azonnal egy akasztófát állíttatott. Midőn a' bevádoltat épen fel kellett volna akasztani, egy ember ment oda, 's utána megint egy másik: mindenik magát vádolja, 's a' másikat büntelennek vallja. Ez már egy idő óta így megy, 's a' városkapitány épen egy harmadik embert vallat, ki magát a' valóságos gyilkosnak mondja.“

E' jelentés után azonnal a' szultán elküld egy poroszlót a' vesztőhelyre: „Siess szaporán, — szóla hozzá, — és mondd meg a' városkapitánynak, hogy a' vádlottakat tüstént vezesse előmbe; 's a' szegény púpos' holttestét is, kit még egyszer látni akarok, hozzák ide.“

A' poroszló elmene, 's épen akkor érvén a' vesztőhelyre, midőn a' hóhér már huzá a' kötelet, hogy a' szabót fölakassza, teljes erejéből kiáltoza, hogy a' vesztést halasszák el. A' hóhér megösmervén a' poroszlót, nem mert tovább menni, 's elereszté a' szabót.

Ez után a' poroszló köszöntvén a' város kapitányt tudtára adá a' szultán' akaratát.

A' biró engedelmeskedék, 's a' szabóval, zsidó orvossal, szállítóval, 's keresztény kalmárral együtt a' palotába mene, 's négy emberei által, a' púpos' holttestét is maga után viteté.

Midőn mindnyájan a' szultán előtt állának, a' város kapitány leborúla a' fejedelem' lábaihoz, 's midőn ismét fölkele, híven elbeszélt neki mindent, a' mit a' púpos' történetéről tudott. A' szultán ezt olly nevezetesnek találá, hogy megparancsolá udvari történetirójának, hogy azt minden mellékes környülményeivel együtt írja le. Ez után minden jelenlévőkhöz fordulván monda: „Hallottatok-e valaha csodálatosabbat mint a' mi most az én tréfaűzőm ezen púpos által okozva történt?"

A' keresztény kalmár leborúlván, és fejével a' földet érintvén, megszólamlék: „Hatalmas uralkodó, — monda, — tudok egy történetet, melly még bámulatosabb, mint a' mellyet most hallottál, 's ha megengedi fölséged, elbeszélem. A' történet ollyan hogy senki sem hallhatja megindulás nélkül." A' szultán megengedé, hogy azt elmondhassa, mit ez következő szavakkal tőn:

A' KERESZTÉNY KALMÁR BESZÉLTE TÖRTÉNET.

„Uram minekelőtte a' történethez fognék, mellynek elmondására fölséged szabadságot ada, kegyes engedelmeddel azt jegyzem

meg, hogy nekem nem volt szerencsém birodalmadban születni. En külföldi vagyok, Kahirói születés, a' Koptok népéből, 's hitemre nézve keresztény. Az apám hajhász (Mäkler) volt, 's nevezetes értéket gyűjtött, mellyet holtakor reám hagya. En követtem példáját, 's mesterségét űztem.

Midőn egy napon Kahiróban a' gabonakereskedők' nyilványos laképületében valék, megszólíta egy igen rendes és csínos fiatal kalmár, ki egy szamáron lovagolt, köszöntött 's kibontván egy keszkenőt, mellyben szezámmustra vala, kérdeze: „Hogy kel most egy öreg mércze az illyen jóságu szezámból?“

SZÁZHARMINCZHARMADIK ÉJSZAKA.

Megvizsgálám a' szezámot, mellyet az ifju kalmár mutatott, 's felelék neki, hogy öreg mérczéje a' folyó ár szerint száz ezüst drachmán kel. „Eredj azon kalmárokhoz, — monda nekem, — kik ezen áron akarnak venni, 's jer a' győzedelmi kapuhoz, a' hol egy minden más lakásoktól elválasztott chánt fogsz látni; ott várakozzál reám.“

Ezzel tovább lovagolt, 's nálam hagyá a' szezám mustrát, mellyet több azon városbeli kalmároknak megmutattam, kik azt mondották, hogy száztíz ezüst drachmájával annyit vesznek belőle, a' mennyit csak nekik szerezhetek; 's ezen ár által nekem minden mérczén tíz drachma nyereség juta.

E' nyereségtől kecsegtetve elmenék a' győzedelmi kapuhoz, hol a' kalmár reám várakozott. Elvezete akhelyére, melly tele volt szezámmal Ötven öreg mércze volt benne, mellyet föl mérettem, szamarakra rakattam, és öt ezer ezüst drachmán eladtam. „E' summából, —monda az ifju, — mérczéjétől tiz drachmával, öt száz drachma jár, mellyet neked engedek; 's mivel a' többi nekem járandó pénzre nincs szükségem, fizettesd ki a' kalmárok által, és tedd el számomra, míg vissza kérem tőled." Azt felelém neki hogy mindenkor készen fogja találni, megcsókolám kezét, 's el ávoz am, igen örülvén n gy elk iségének.

Egy hónap került bele, míg megint megláttam; de ezen idő mulva megjelenék: „Hol van, — monda, — a' négy ezer öt száz drachma: mellyel tartozol? „Készen van, — felelék, — 's mindjárt felszámlálom."

Minthogy szamarán üle, kértem szálljon le, 's tegye nekem azt a' tisztességet, 's falatozzék velem. „Nem, — monda, — most nem szállhatok le; mert igen sürgetős dolgom van itt közelében, de vissza jövök erre, 's elmentemben pénzemet is elviszem, azért is kérlek tartsad készen." E' szavak után ellovagolt.

Vártam reá: de hiába, 's csak egy hónap mulva jött el megint. „Az ifju kalmárnak, — gondolám magamban, — valóban nagy bizodalma van hozzám, hogy közelebbi ösmeretség nélkül négy ezer ötszáz drachmát hágy kezemben! Más akarki nem cselekednék így, hanem félne, hogy a' pénzt eltagadom."

A' harmadik hónap' végével ismét eljöve szamarán, sokkal pompásabban öltözködve mint egyébkor.

SZÁZHARMINCZNEGYEDIK ÉJSZAKA.

Mihelyt megpillantám az ifjú kalmárt azonnal elébe menék, könyörögtem, hogy szálljon le, 's kérdeztem, ha ne számláljam-e ki neki pénzét. „Nem ollyan sietős," — monda vidám, és megelégedett képpel. — Tudom jó kézben van; majd el viszem, ha a' többi pénzemet elköltöm, 's reá szorulok. Isten hozzád, — ezt veté utána, — várj el a' hét' végével." Ez után rá vága szamarára a' korbácscsal, 's elnyargalt szemem elől.

„Jól van, — mondék magamban, — azt mondja, hogy a' hét' végével várjam, beszéde szerint aligha látom hamarjában. Az alatt használni fogom pénzét, hadd szaporítson nekem." Nem csalatkoztam meg véleményemben: elmult egy esztendő, 's még sem hallottam semmit is a' fiatal emberről. Az esztendő' végével megjelenék, szint olly gazdagon öltözve mint legelőször, de úgy tetszett, hogy valami kóvályog fejében. Kértem, tegye velem azt a' tisztességet, és szálljon hozzám. „Most az egyszer megteszem, — felele, — de csak azon fel étel alatt, hogy kedvemért semmi rendkivül való költséget sem teszesz." — „Nem teszek egyebet, mint a' mit kivánsz; csak méltóztassál leszállni" Leszállott 's belépett hozzám.

Parancsolatot adtam az ebédhez, mellyel megakarám vendégelni, 's együtt beszélgeténk, míg az ételt föl adák. Midőn az ebéd elkészült, asztalhoz ülénk. A' legelső falatnál mindjárt észre vevém, hogy azt balkezével vevé,

's nagyon csodálkoztam, hogy a' jobbikkal semmihez sem nyula. Nem tudtam, mit gondoljak felőle. „A' mióta ezen kalmárt ösmerem, — mondék magamban, — mindig igen nevelt embernek látszott, lehetséges volna-e hogy iránttam való megvetésből viseli így magát? Miért nem használja jobbik kezét?"

SZÁZHARMINCZÖTÖDIK ÉJSZAKA.

A' keresztény kalmár igen kiváncsi volt tudni, miért evett vendége csak a' balkezével „Ebéd után, — monda ez, — midőn cselédeim az asztalt fölszedék, 's eltávozának, mind ketten egy szófára ülénk. Az ifju embert egy szelet igen jóféle czukor süteménynyel kináltam, mellyet szint ugy balkezével veve el. „Uram, — szólék most hozzá, — kérlek bocsásd meg, hogy bátorkodlak kérdeni, miért van az, hogy jobbkezedet épen nem használod; nyilván valami baja van?" A helyett hogy nekem felelne, nagyot fohászkodott, 's előhúzván jobb karját, mellyet eddig ruhája alatt rejtve tartott, mutatá, hogy jobbik keze el volt vágva; a' min igen csodálkoztam. „Kétségkívül megbántódtál az által, — monda. — hogy bal kézzel ettem; de itélj most, tehetek-e másképen?" — „Szabad-e tudakoznom, — felelék, — micsoda szerencsétlenség által vesztetted el jobb kezedet?" E' kérdésre könyeket hullatott, 's minekutána azokat letörölte volna, elbeszélé nekem történetét, a' mint én most elő fogom adni:

„Tudjad, — szóla hozzám, — hogy én Bagdádban születtem, 's egy igen gazdag 's érdemei és rangja miatt e' városban igen jeles atya' fia vagyok. Alig jöttem az emberek közé, midőn utazott személyektől, kiket meglátogattam, csoda dolgokat hallottam Aegyptusról, 's kiváltképen Nagy Kahiróról, mellyek bámulásra ragadtak, 's kedvet gerjesztettek bennem az utazásra; de még élő atyám nem adott volna reá engedelmet. Végre meghala, 's mivel halála magam urává tett, elhatároztam, hogy Kahiróba utazok. Igen sok pénzt fordítottam különbféle Bagdádi, és Musszuli finom szövetek' vásárlatára, 's utnak eredék.

Kahiróba érkeztemmel azon chánba szállottam, mellyet Mesrúr chánjának neveznek; ottan lakást, és rakhelyet bérlettem, hova lerakattam azon csomókat, mellyeket tevéken hoztam. Midőn ez megtörtént, szobámba menék, hogy kinyugodjam, 's az utazás' terheit kipihenjem, az alatt embereim, kiknek pénzt adtam, eleséget vásárlának, 's a' konyhához láttak. Ebéd után elindulèk, hogy a' várat, néhány mecsetet, a' közönséges piaczokat, 's más látásra érdemes helyeket megnézzek.

Más nap illendően felöltöztem, 's egynéhány csomóimból igen szép, és drága anyagokat vetetvén elő olly czélból, hogy azt egy besasthánra vitessem, 's meglássam, mit igérnek érte, megterhelém vele egyik rabszolgámat, 's a' Cserkeszek Besasthánjára vitettem. Nem sokára temérdek sok hajhász (Mäkler) és hirnök veve körül, kik érkezésemről tudó-

sítva voltak. Anyag példányokat osztottam ki több hirnökünknek, hogy azokat az egész Basasthánban kikiáltsák, 's előmutassák; de minden kalmár kevesebbet igért értük, mint a' mennyibe nekem a' vevés és szállítási költség miatt kerültek. Ezen megboszonkodtam, 's midőn rájta a' hirnökök előtt panaszkodtam volna, ezt mondák: „Ha tanácsunkkal akarsz élni, megtanítunk egy módra, mellynél fogva semmit sem fogsz anyagodon veszteni. . . .“

SZÁZHARMINCZHATODIK ÉJSZAKA.

A' keresztény kalmár folyvást a' Kasgári szultánhoz fordulván, következőleg folytatá:

„Mivel a' hajhászok és hirnökök, — beszéle tovább az ifju ember, — azt igérék, hogy egy módra tanítanak, mellynek használásával semmit sem fogok veszteni portékáimon, kérdezém őket, mi tevő legyek?“ —„Oszd ki, — felelének, — több kalmároknak, azok majd egyenként eladják, 's egy héten kétszer, hétfőn és csütörtökön megkapod a' belőlök árult pénzt, ez által még nyerni is fogsz, nem hogy vesztenél, 's a' kalmároknak is jut egy kis nyereség. Azonban szabad időd lesz magadat mulatnod, és a' városban, 's a' Níl mellett sétálgatni.“

Követtem tanácsokat, elvezettem őket rakhelyemre, a' honnan minden portékáimat föl-rakatám, 's a' Besasthánra vissza térvén, kiosztottam különbféle kalmároknak, kiket legjobb fizetőknek mondottak, 's a' kiktől az általvételről tanúk által aláírott megösmerő levelet vettem, olly feltétellel, hogy az első hónapban semmit sem fogok tőlök kérni.

Dolgaimat e' szerint intézvén, semmi sem volt fejemben, csak a' mulatság, több velem egykoru személyekkel kötöttem barátságot, kik gondoskodtak mulattatásomról. Az első hónap' lefolyta után elkezdettem kalmáraimat hetenként kétszer látogatni, még pedig egy közönséges tisztviselő kíséretében, ki jegyző könyvöket szemlélje meg, és egy pénzváltóéban, ki a' nekem fizetett pénzeknek jóságát és értékét vizsgálja meg. E' szerint minden fizető napon nagy mennyiséget vittem Mezrúr chánjába, a' holott laktam. A' hét' egyéb napjain pedig, majd egyik majd másik kalmárhoz mentem, hogy a' velök való beszélgetéssel mulassam magamat, 's lássam, mi történik a' Besasthánon

Egy hétfői napon, midőn épen egy Bedreddin nevü kalmár' boltjában ülék, belépett egy fő rendű hölgy, a' mi egész lényén, ruházatján, 's az őt kísérő igen csínosan öltözött rabnőn látható volt. Leült mellém. Külseje valami természeti, 's minden tettéből kitündöklő, kellemmel vegyűlve igen elbájola, nagy vonzódást gerjesztett bennem, hogy őt közelebbről megösmerjem.

Nem tudom észre vette-e, hogy gyönyörrel szemlélem, 's figyelmem nem volt-e el-

lenére; de fölemelé a' fátyollepelt, melly arcza, 's az azt fedő musszelin lepel fölött lecsüggött, 's két nagy fekete szemet láttata velem, melly egészen megvarázsolt. De a' mi teljesen bele szerelmesített, szavának hangia vala, 's az a' fínom, és kecses mód, mellyel a' kalmárt köszönté, és kérdezte, hogy' volt az alatt, mióta nem látta.

Egy ideig beszélgetvén vele, azt mondá, hogy bizonyos aranyos szövetet keres; 's hogy azért jött boltjába, mint az egész Besasthánon a' legjobb készületübe, 's mutatná elő, ha van neki ollyatén szövete a' millyet kíván. Bedreddin több darabokat mutatott, ő egyet kiválaszta, 's az árát kérdezvén, a' kalmár tizenegyszáz ezüst drachmára hagyá. „Nem bánom, megadom érte, — monda — most ugyan nincs pénz nálam, de reménylem, hogy holnapig meghiszesz, 's megengeded, hogy a' szövetet haza vihessem; nem mulasztom el, mindjárt holnap megküldeni érte a' tizenegyszáz drachmát.“ — „Nemes hölgy, — felele Bedreddin, — örömmel fognék neked hitelezni, 's a' szövetet is oda adném, ha enyim volna; de az ezen derék fiatal emberé, 's még ma, ki kell neki a' pénzt érte fizetnem.“ — Honnan van az, — felele a' hölgy igen elálmélkodva, — hogy így bánol velem? Nem a' te bóltodba járok-e rendesen? 's valahányszor szöveteket vettem tőled, 's megengedted, hogy tüsténti fizetés nélkül haza vihessem, elmulasztottam-e csak egyszer is, mindjárt más napon megküldeni?“ A' kalmár ezt megengedé. „Az igaz nemes hölgy, — felele, — de nekem ma pénzre van szükségem.“ — „No hát itt van a' szöveted,

— monda, azt neki vissza vetvén! — Az isten veszítsen el tégedet, 's mindent, a' minek kalmár a' neve! Egyiktek ollyan, mint a' másik! senki iránt sem viseltettek tekintettel.“

E' szavak után hirtelen fölkele, 's eltávozék, igen megboszonkodván Bedreddinre.

SZÁZHARMINCZHETEDIK ÉJSZAKA.

A' keresztény kalmár folytatá beszédét: „Midőn látám, — szóla hozzám a' fiatal ember, — hogy a' hölgy elmene, érzettem, hogy szívem nagy részvéttel van iránta; azért is visszahívám, és mondék neki: „Nemes hölgy, tedd velem a' kegyelmet, méltóztassál visszatérni, talán lelek módot benne, mind kettőtöknek elégséget tenni.“

Visszafordula, azt mondván, hogy ez csak iránt am való szeretetből történik. „Bedreddin uram, — szólék ez után a' kalmárhoz, — hogy mondottad csak, hogy ezen szövetemet adhatod?“ — „Tizenegyszáz ezüst drachmáért, monda ő, kevesebbért nem adhatom.“ — „No hát csak add oda ezen asszonyságnak, — felelék, — hadd vigye el magával. En neked száz drachma nyereséget engedek, 's írást adok, hogy ezen summát, a' többi portékáim' árából leróhatod.“ Valóban illyetén levelet is adék, aláirtam, 's oda adám Bedreddinnek.

Ez után a' szövetet a' hölgynek általadván, szólék hozzá: „Már most elviheted nemes hölgy, 's a' mi a' pénzt illeti, azt hol-

nap, vagy máskor küldheted meg; vagy ha tetszik, hát ajándékban adom e' szövetet.'' — „Igy nem értettem.—felele ő. – Te olly nyájas, és lekötelező módon bánol velem, hogy méltatlan volnék az emberek' szemei előtt megjelenni, ha irántad való hálámat meg nem bizonyítanám. Az isten jutalmazzon meg érte, szaporítsa javaidat, 's még sokáig éltessen én utánam, holtod után pedig nyissa meg a' mennyek' kapuit, 's az egész város nyilván hirdesse nagy lelküségedet.“

Ezen szavak merészséget öntének belém, „Nemes hölgy, — szólék hozzá, — az irántad mutatott csekély szívesség' jutalmául engedd látnom arczulatodat; ez által uzsorával fogsz nekem meg'fizni.“

E' szavaknál felém fordula, fölemelé a' musszelin lepelt, melly ábrázatát födezé, 's szemeimnek bámulandó szépséget mutata. Annyira meglepettem általa, hogy nem bírám neki megmondani, mit gondolék. Soha sem untam volna el nézni; de megint hirtelen betakará ábrázatát, félvén, ne hogy észre vegyék; 's minekutána a' fátyollepelt leboesátotta, fogá az aranyszövetet, 's a' boltból eltávozék, a' hol engem igen különböző állapotban hagya attól, a' mellyben be mentem. Sokáig igen különös zavarban és nyugtalanságban valék. Minekelőtte a' kalmárt elhagyám, kérdeztem: ösméri-e ezen hölgyet. „Igen is, — felele, — egy Emirnek leánya ő, ki reá halálával végheteten kincset hagyott.“

Mezrúr chánjába visszatérvén, cselédeim vacsorát adtak föl, de lehetetlen volt

ennem, szinte úgy az egész éjtszaka, melly leghoszszabbnak tetszett egész életemben, szememet sem hunyhattam be.

Mihelyt megvirradt, azon reménnyel kelék föl, hogy a' tárgyat, melly nyugalmamat megháborítá, ismét meglátom; 's hogy neki tetszhessem, még gondosabban öltözém föl, mint az előbbi napon. Visszatértem Bedreddin' boltjába."

SZÁZHARMINCZNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

A' Bagdádi ifju monda tovább a' keresztény kalmárnak, kalandját folytatván: „Nem régen valék még Bedreddin' boltjában, midőn a' hölgyet rabnőjétől kísérve, 's a' tegnapinál még pompásabban öltözve jőni láttam.

A' kalmárra reá sem nézett, 's egyedül hozzám fordulván monda: „Uram látod, hogy pontosan megtartom, tegnap tett igéretemet, egyenesen azért jövök, hogy a' pénzt, mellyért, a' nélkül hogy ismértél volna, kegyes valál helyettem kezeskedni, meghozzam: melly nagylelküségedet soha sem fogom elfelejteni." —„Nemes hölgy, — felelék, — nem volt szükség így sietned; a' pénz miatt én semmit sem aggódtam," és sajnálom, hogy ennyi bajt csináltál magadnak." — „Igaztalanság lett volna szivességeddel vissza élni." Ezt mondván kezembe adá a' pénzt. 's leüle mellém.

A' vele való beszélgetési alkalmat használni kivánván, iránta érzett szerelmemről

szólottam; ő pedig hirtelen fölkele, és ott hagya, mintha a' tett nyilatkoztatás által nagyon megbántatott volna. Követtem őt szemeimmel, a' meddig láthaték, 's midőn már nem láthám, elbucsuztam a' kalmártól kimentem a' Besasthánból, a' nélkül hogy tudnám hová.

Épen e' kalandról gondolkodtam, midőn hátúl megrántottak. Tüstént megfordulék, hogy lássam, kirántott meg, 's nagy örömmel vevém észre, hogy azon hölgy' rabnője, kivel lejem tele volt." Asszonyom, — monda ő, — azon ifju személy, kivel egy kalmár' boltjában beszéltél, kivánna veled egy szót szólani."

Követtem őt, 's valóban ott találám asszonyát, ki reám, egy pénzváltó' boltjában ülvén, várakozott.

Maga mellé ültete, és szóla hozzám: Édes kedves uram! ne csodálkozzál rajta, hogy egy kevéssé daczosan hagyálak el; nem tartám illőnek, hogy ama kalmár előtt érzelmeid vallására, mellyeket benned gerjesztettem, kedvezőleg válaszoljak. De távol attól, hogy az által megbántattam volna, megvallom, hogy örömmel hallgattalak, 's véghetetlen boldognak tartom magamat, hogy illy sok érdemü férfit nyerhetek szeretőmül. Nem tudom, mi hatást tett reád első látásom, de a' mi engem illet, bizonyossá tehetlek, hogy mihelyt megláttalak, mindjárt érzettem vonzódást irántad. Tegnap óta csak azokról gondolkodtam, a' miket nekem mondottál, és szerénységem, mellyel olly korán fölkeresélek, bizonyságúl szolgálhat, hogy nem vagy

tetszésem ellenére.“ — „Tisztelt hölgy, — felelék, — szerelemtől, 's gyönyörtől elragadtatva, — nem hallhatok örvendetesebbet, mint a' mit olly sok kegygyel mondasz nekem. Lehetetlen szenvedelmesebben szeretni, mint én szeretlek azon boldog pillantat óta, mellyben szemeimnek megjelentél, megvakíttattak azok a' töménytelen kecsek által, 's szívem ellentállás nélkül adá meg magát.“ — „Ne veszítsünk időt haszontalan beszéddel, — esék szavamba, — nem kétlem őszinteségedet, és nem sokára te is meg fogsz győződni az enyimről, kívánsz-e megtisztelni látogatásoddal; vagy azt akarod, hogy én menjek hozzád?“ — „Nemes hölgy, felelék neki: — én idegen vagyok, 's egy chánban lakom; ez nem illendő hely egy illy rangu, 's érdemü hölgy' elfogadására.“

SZÁZHARMINCZKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

„Illőbb, nemes hölgy, — folytatá a' kalmár, — hogy te légy olly kegyes, lakásodat megmondani, 's én szerencsémnek fogom tartani, ha udvarlásomat tehetem.“ A' hölgy megegyezett benne. „Holnap után, — monda ő, péntek lesz; jőj el ezen napon a' déli imádság után. Én az áhítatosság' utczájában lakom. Csak Abu Samma' házát kérdezd, kinek Berkur vala mellék neve, 's a' ki hajdan az Emírek' feje volt; ottan találkozni fogunk.“

E' szavak után elválánk, 's én a' következő napot nagy nyugtalansággal töltöttem.

Pénteken igen korán fölkelék, legszebb ruhámba öltözém, ötven aranyat vettem magamhoz egy erszényben, 's egy szamáron, mellyet előtte való napon bérlettem, megindulék, azon embertől kísérve, kié a' szamár volt. Az áhítatosság' utczájába érvén, mondám a' szamár' gazdájának, kérdezze azon háza, mellyet keresék. Megmutaták neki, 's oda vezete. Leszálltam az ajtóban, jól megfizettem, 's elküldém, azt bízván reá, hogy a' házat mellyben hagyott, jól megjegyezze, 's el ne mulassza más nap reggel értem jőni, 's Mezrúr' chánjába visszavezetni.

Kopogtam az ajtón, 's azonnal kinyitá két kis rabszolga, kik hófehérben, 's igen csínosan valának öltözve. Méltóztassál belépni, — mondának — asszonyunk nyugtalanúl vár. Két nap óta nem szűnik meg rólad beszélni."

Be'éptem az udvarba, 's láték egy nagy, 's hét lépcsőre fölemelt nyaralót, rostélylyal körűlvéve, melly által egy igen csodálatos szépségü kerttől választatott el. Azon fákon kivül, mellyek csupán ékességéül szolgáltak, számtalan egyéb fák voltak benne, a' legdrágább gyümölcsökkel terhelve. Temérdek sok madárak énekétől bájoltattam el, mellyeknek hangjai egy bámulatos magasságú szökőkút' locsogásával elegyedtek, mellyet egy pompás virány közepett lehetett észre venni. Ezen szökőkút igen szép vala, a' vízmedencze' négy szögén négy aranyos sárkány látszott, mellyek kristály tisztaságu vizet, nagy bőségben okádtak. Ezen kecses hely nagy

képzeletet támasztott bennem a' hódításról, mellyet tettem.

A' két kis rabszolga egy pompás készületü teremhe vezetett, 's míg az egyik elfutott, hogy érkeztemet asszonyánál bejelentse, a' másik nálam maradt, 's a' terem' minden szépségeire figyelmeztetett.

SZÁZNEGYVENEDIK ÉJSZAKA.

A' keresztény kalmár következőleg beszéle tovább a' Kasgári szultán előtt:

„Nem sokáig kelle várnom, — monda az ifju ember, — a' teremben; a' hölgy, kit szerete'k, kevés idő mulva belépe gyöngygyel, 's gyémánttal ékesítve; de még inkább ragyogott szemei fényével, mint a' drága kövekével. Termete, — mellyet most már nem rejtett el, városi ruházatja, a' világon a' legfinomabbnak, 's legszebbnek tetszett.

Semmit sem szólok az örömről, mellyet érzettem viszont látásunkon, mert csak erőtlenül fognám rajzolhatni. Csak annyit mondok, hogy az első üdvözletek után mind ketten egy szófára ültünk, 's a' legkellemesebben mulatánk. Az után a' legdrágább 's 's legválogatotabb ételeket hordák föl. Asztalhoz ülénk, 's ebéd után megint elkezdénk mulatni míg beestveledett. Ekkor a' legdicsőbb borokat, 's gyümölcsöt hoztak, melly italra ingerlett, 's ittunk a' hangszerek' zengése közben, mellyet a' rabszolgák énekükkel kisérének. A' ház' asszonya maga is énekelt,

's szívható énekei által a' legszenvedelmesebb szeretővé tett. Ez után az éjszakát mindenféle gyönyörüségek' éldelésében töltöttem.

Más nap reggel az ötven aranyos erszényt ügyesen a' fejvánkos alá dugván, elbucsuztam a' hölgytől, a' ki kérdeze, mikor fognám ismét meglátogatni. „Drága hölgy, — felelék, — igérem, hogy ma estvére ismét eljövök.“ Ugy látszék, hogy igen megörült feleletemen, elkísért az ajtóig, 's midőn elváltunk, kényszerített ígéretem megtartására.

Azon ember, ki oda vitt, már várt reám szamarával. Fölültem reá, 's visszatértem Mezrúr chánjába. Midőn az embert elküldém, mondám neki, hogy nem fizetem ki, hogy délután az órára, mellyet rendelék, ismét értem jöjön.

Mihelyt lakomba értem, legelső gondom is az vala, hogy egy küvér bárányt, 's többféle süteményt vetettem, 's egy terhordótól a' hölgynek elküldém. Az után komolyabb dolgaimhoz láték, míg a' szamár' gazdája elérkezett. Elindultam vele, 's a' hölgyhöz menék, ki épen olly örömmel fogadott, mint az előbbi nap, 's szinte olly pompásan megvendégelt, mint legelőször.

Midőn más napon tőle elmenék, megint ötven aranyat hagytam nála egy erszényben, 's visszatértem Mezrúr chánjába.

SZÁZNEGYVENEGYEDIK ÉJSZAKA.

A' Bagdádi ifju következőleg folytatá beszédét: „A' hölgyet minden nap meglátogatám, 's mindenkor egy ötven aranyos erszényt hagyék nála Ez mind addig tartott, míg a' kalmárok, kiknek portékáimat árulni adám, 's a' kiket minden héten kétszer rendesen meglátogattam, már semmivel sem tartoztak. Végre pénz nélkül valék, 's remény nélkül hogy azt szerezhessek.

Ezen förtelmes állapotban elindultam a' chánból olly szándékkal, hogy magamat kétségbeesésemnek adjam, 's nem tudván, mit csinálok, a' várhoz közel értem, hol számos emberek voltak összegyülve egy színjáték' nézésére, mellyet az Aegyptusi szultán adatott. A' sokaság közé elegyedvén egy jó készületü 's csinos öltözetü lovag mellé jutottam, kinek nyereg kápájáról egy félig nyitva levő zsák lógott le, mellyből egy zöld selyem zsinór csügge ki. Kezemet a' zsákra tévén azt gyanítottam, hogy a' zsinór egy a' zsákban lévő erszényhez tartozik. Mig ezen gondolkodám, a' lovag mellett másfelül egy fával rakodott terhhordó jöve és pedig olly közel, hogy a' lovagnak el kellett hajlani, ne hogy a' fa ruhájába akadjon, 's azt megszaggassa. E' pillantatban megkísérte a' sátán, megfogám egyik kezemmel a' zsinórt, a' másikkal a' zsák' száját tágítván meg, 's a' nélkül hogy valaki észre vette volna, kihuzám a' zsacskót, Nehéz volt, 's nem kétlettem, hogy arany és ezüst van benne.

A' lovag, ki előtt hihetőleg a' miatt a' mit akkor tettem, midőn fejét tőlem elfordítá, gyanúsnak tetszettem, mihelyt a' terhhordó mellette eltolakodott, azonnal a' zsákba nyúla, és zsacskóját nem találván úgy megüte fokosával, hogy mindjárt lerogytam.

Mind azok, kik tanúi valának e' hatalmaskodásnak, megindultak rajta, 's némellyek a' lovat kantáron ragadák, hogy a' lovagot megtartóztassák, 's kérdőre vonják, miért ütött meg, 's szabad-e neki egy muzelmánnal illyetén módon bánni. „Mi közötök hozzá? — felele nekik daczos hangon. Én nem ok nélkül cselekedtem ezt, mert ő tolvaj."

E' szavaknál fölkelék, és külsőm minden embert arra bira, hogy pártomat fogják, 's kiáltsanak, hogy ő hazug, 's hogy hihetetlen hogy egy fiatal ember, mint én, olly gyalázatos tettet kövessen el, a' mivel engem vádol. Egy szóval abban maradtak, hogy én ártatlan vagyok, de míg lovát fogták, hogy elszaladásomat könnyítsék, épen arra jöve a' város kapitány kíséretével; 's mivel körültem és a' lovag körött olly sok embert láta össze gyülve, közelíte hozzám, 's kérdeze, mi történt. Egy sem volt a' jelenlévők között ki a' lovagot ne vádolta volna, hogy rajtam azon ürügy alatt hogy megloptam, igazságtalanúl kegyetlenkedett.

A' városkapitány nem hajtván arra a' mit beszéltek, kérdé a' lovagot, a' tolvajságért nincsen-e másra, mint reám gyanúja. A' lovag nemmel felele, 's elmondá okait, mellyek azt hitetik vele, hogy nem csalatkozik. Minekutána a' város kapitány kihallgatta vol-

na, parancsolá embereinek, hogy fogjanak meg, 's keressenek ki; a' mit tüstént meg is tevének, 's egy közülök, ki tőlem a' zsacskót elvevé, azt nyilván fölmutatá.

SZÁZNEGYVENKETTEDIK ÉJSZAKA.

A' város kapitány a' zsacskót kezébe vévén, kérdé a' lovagot: övé-e, és mennyi pénzt tett bele. A' lovag annak ösmeré a' mit tőle elloptak, 's azt vallá, hogy húsz zecchinó van benne. A' bíró fölbontá; 's mivel valósággal húsz zecchíno találtatott benne, vissza adá neki. Az után engem maga elébe vitetvén: „Ifju ember, — monda, — valld meg az igazságot: te vitted-e el ezen lovag' zsacskóját? Ne várd azt, hogy kinzatással bírjalak vallomásra.“ Erre lesütvén szemeimet, gondolám magamban: „Ha a' dolgot tagadom is, a' nálam talált zsacskó meg fog hazudtolni.“ Hogy tehát a' kétszeres büntetést elkerüljem, fölemelém fejemet, 's megvallám, hogy én vagyok a' tolvaj.

Alig tettem e' vallomást, midőn a' város kapitány tanúkat szólítván fel, paráncsolá, hogy kezemet vágják el. Az itélet nyomban végrehajtatott; a' mi minden nézőket szánásra gerjesztett, sőt a' lovag' ábrázatján is láttam, hogy szint úgy meg volt illetődve, mint a' többi, a' város kapitány még egyik lábomat is el akarta vágatni, de könyörögtem a' lo-

vagnak, kérjen szánomra kegyelmet: megtevé, és meg is nyerte.

Midőn a' bíró dolgára méne, közelíte hozzám a' lovag. „Jól látom, — monda a' zsacskót nekem nyújtván, — hogy a' szükség kényszerítelt e' gyalázatos, 's olly nevelt emberhez mint te vagy, illetlen cselekedetre; fogd azért e' boldogtalan zsacskót, neked ajándékozom azt, 's a' rajtad esett szerencsétlenséget nagyon sajnálom."

E' szavak után elhagya; 's mivel a' sok vérveszteség által igen elgyengültem, a' város ezen vidékén lakozó becsületes emberek olly szánakozó jósággal viseltettek irántam, hogy lakásokra vittek, 's egy pohár bort adtak innom. Beköték karomat is, és kezemet egy gyolcs kendőbe takarák. Elvittem azt övemre akasztván magammal.

Ha e' szomoru állapotban Mezrúr chanjába tértem volna vissza, ott szükséges segedelmet nem találhattam volna. Nagyon kétes dolog volt az ifju hölgy előtt is megjelennem. „Talán, — mondék, — nem is kíván többé látni, ha megérti gyalázatomat." Azonban még is ezen részt választottam: de hogy az emberek, kik utánam csődültek, a' futkozást el unják, több félre lévő utczákan mentem keresztűl, 's végre a' hölgyhöz menék, a' kihez olly hágyadtan és fáradtan értem, hogy azonnal a' szófára vetém magamat jobb karomat ruhám alá rejtvén; mert óvakodtam azt neki megmutatni.

Azonban a' hölgy, ki érkezésemről 's roszúl létemről tudósítatott, o'a siete; 's mivel olly halványnak 's szinemben elvál-

zottnak, láta, monda: „Mi bajod édes lelkem?“ Tettetém magamat. „Erős főfájás kínoz“ felelék. Úgy látszott, hogy igen megszomorodott rajta. „Ülj le. — szóla tovább (mert fölkeltem elfogadására) — Mondd meg, mitől kaptad. Hiszen utószor, mikor szerencsém volt látni, olly jól valál! Van még valami bajod, a' mit előttem el akarsz titkolni.“ Mivel hallgaték, 's válasz helyett könyek csordultak ki szemeimből, monda: „Nem foghatom meg, mi szomoríthat. Talán én adtam okot nem tudva a' szomoruságra? Vagy azért jöttél, hogy tudtomra adjad, hogy nem szeretsz többé?“ — „Nem ez az kedvesem, — felelék sóhajtva, — 's illy igazságtalan gyanú még öregbíti szenvedéseimet.“ Nem határozhatám el magamat, hogy annak való okát neki felfödözzem.

Midőn beestvéledett, föladák a' vacsorát. Kért, hogy egyem; de mivel csak balkezemet használhattam, kértem, hogy engedje el azt, azzal mentvén magamat, hogy nem éhezem. „Majd meg jön az, — mihelyt nekem felfödözöd, a' mit olly makacsan titkolsz. Az ételtől való idegenséged kétség kívül csak magad erőltetéséből származik.“ — „Ah kedvesem, — felelék, — bizony erőltetni kell ám magamat.“ Alig mondottam ezen szavakat, midőn innom tölte, 's a' csészét oda nyújtván monda: „Igyál, ez kedvet önt beléd!“ Kinyújtám tehát bal kezemet, 's elvevém a' csészét.

SZÁZNEGYVENHARMADIK ÉJSZAKA.

Midőn a' csésze kezemben vala, beszélé az ifju ember, kétszeresen hullottak könyeim, 's újra sohajtoztam. „Miért sírsz és sohajtasz olly keservesen, — monda erre a' hölgy, — 's a' csészét is miért veszed a' balkezeddel, 's miért nem inkább a' jobbal?“

„Ah kedvesem, — felelék, — bocsáss meg, kérlek, bocsáss meg. kelés van a' jobb kezemen.“ — „Mutasd a' kelést, — majd én fölfakasztom.“ Azzal mentém magamat hogy még nem érett meg, 's kiürítém a' nagy csészét. A' bor' gőze, fáradtságom, és bágyadtságom nem sokára elnyomtak, 's olly mély álomba merültem, melly más nap reggelig tartott.

Mig aluttam, a' hölgy akarván tudni, igazán mi baja a' jobbik kezemnek, fölemelé ruhámat melly azt elrejtette, a' mint képzelheted bámulva látta, hogy az el volt vágva, és hogy egy gyolcs kendőben vittem magammal. Most már könnyen állatlátá, miért álltam olly soká ellent könyörgéseinek, 's az egész éjjelt szerencsétlenségemen való busulással töltötte, nem kételvén, hogy azt iránta való szerelmem okozta légyen.

Fölébredtemkor jól láttam, hogy nagy bűban van. Mindazáltal hogy meg ne szomoritson, nekem semmiről sem szólt. Jó tyúk levest adatott föl, mellyet parancsolatjából készítettek számomra, 's kényszerített az evésre és ivásra, hogy a' mint mondá meginl szükséges erőhöz jőjek.

Ez után búcsut akarék tőle venni, de megtartóztatott ruhámnál fogva, mondván: „Nem engedem meg, hogy innen eltávozzál. Noha semmit sem szólottál nekem felőle, még is bizonyosan tudom, hogy én vagyok oka azon szerencsétlenségnek mellyet magadra vonál. Azon való fájdalmam nem fog sokáig élnem engedni; de minekelőtte meghalnék, végre kell hajtanom szándékomat, mellyet javadra gondoltam" E' szavak után törvényes tisztviselőket, 's tanúkat hivata, 's részemre egy ajándék levelet tetete fel minden javairól. Minekutána minden embereinek fáradságát megjutalmazta, 's őket elbocsátotta volna, tölnyita egy nagy szekrényt a' mellyben szerelmi szövetségünk' kezdetétől fogva neki ajándékozott minden zsacskóim voltak. „Ezek mind a' tieid, — szóla hozzám, — én egyikhez sem nyúltam; itt van a' szekrény' kulcsa; tedd vele a' mit tetszik." Megköszöntem nagy lelküségét, és kegyét. Arra ezt mondá: „A' mit most tettem éretted, azt semmibe sem számlálom, 's csak akkor leszek egészen nyugott, ha meghalok, hogy megbizonyítsam, menyire szeretlek."

Kényszerítettem mindenre, a' mire csak képes a' szerelem, hagyjon fel e' gyászos szándékával; de nem beszélhetém le róla, 's azon való bánata, hogy félkezemet elvesztém, egy öt vagy hat héti betegségbe ejté, mellyben meg is hala.

Minekutána halálát tartozó kötelességem szerint megsírattam volna, minden javainak mellyeket előttem felfödözött, birtokába lép-

tem ; és a' szezám, mellynek eladásában fáradoztál, ennek egy része vala.

SZÁZNEGYVENEGYEDIK ÉJSZAKA.

A' Bagdádi ifju illyeténképen végezé a' történetet, mellyet a' keresztény kalmárnak beszélt: „A' mit most hallottál, — szóla tovább, — mentségemre szolgálhat, miért ettem nálad balkézzel. Többnyire értem tett fáradozásaidért nagyon le vagyok kötelezve. Hűségedet nem hálálhatom meg elegendőleg; 's mivel bár mennyit tékozoltam is el, hála istennek, még elég értékem vagyon, kérlek, hogy azon summát, mellyel nekem tartozol, fogadd el ajándékba. Azon kivül még egy ajánlást teszek. Mivel az után, a' mit beszélettem már nem maradhatok Kahiróban, szándékozom elutazni, 's ide soha többé vissza nem térni. Ha társaságba akarsz velem lépni, folytassunk közös kereskedést, 's a' nyereséget osszuk meg.“

Midőn a' Bagdádi ifju történetét elvégezé, monda a' keresztény kalmár, igen szépen megköszöntem nekem tett ajándékát 's örömmel fogadtam ajánlását, hogy vele utazzam, bizonyossá tévén, hogy haszna mindig szivemen fog fekünni mint a' magamé.

Egy napot határoztunk elindulásunkra, 's a' mint az elérkezett, útnak eredénk. Syrián,

's Mesopotámián keresztül utaztunk, becsapongtuk egész Persiát, 's végre minekutána több városokban mulattunk volna, oh uram, a' te fő városodba érénk. Egy idő mulva azon ohajtását jelenté ki az ifju, hogy ő Persiába kivánna visszatérni 's ott letelepedni; számot vetettünk egymással, 's kölcsönös megelégedéssel váltunk meg. Ő elútazott, én pedig e' városban maradtam, hol szerencsém vagyon felséged' szolgálatjában lennem. Ez a' történet, mellyet beszélni akartam; hát nem találod bámulatosabbnak mind a' púposét?"

A' Kasgári szultán haragra lobbana a' keresztény kalmár ellen. „Nagyon vakmerő vagy, monda neki, hogy illy történetet bátorkodol nekem beszélni, a' púpuséhoz való hasonlítás végett, melly olly méltatlan figyelmemre. Hizelegheted-e magadnak velem elhitetned, hogy egy feslett ifju' izetlen kalandjai, bámulatosabbak az én tréfaűzőméinél? Mind a' négyeteket fölakasztatom, hogy halálát megboszuljam."

E' szavakra, a' megrémült szállító a' szultán' lábaihoz borula: Uram, — monda, — esedezem fölségednek, méltóztassék igaz boszúját tartóztatván engem kihallgatni, 's kegyelmét mind négyünkre kiterjeszteni, ha a' történet, mellyet fölségednek beszélni fogok, szebb a' púposénál." — „Legyen meg a' te kérelmed, — monda a' szultán, — szólj!"

A' szállító megszólamlék, 's így kezdé:

A' KASGÁRI SZULTÁN' SZÁLLÍTÓJA BESZÉLTE TÖRTÉNET.

„Uram, egy igen tisztelt személy, tegnap egyik leánya' lakodalmára hivott meg. Nem mulasztottam el az estve a' rendelt órára megjelenni, 's Doctorok, törvénytisztek, 's a' város egyéb legjelesb személyei társaságában valék. A' szertartások után pompás vacsorát adának fel; asztalhoz ültünk, 's minden ember azt evék, a' mi leginkább szájizére volt. A' többi étkek között volt egy foghagymával készített igen jó étel is, mellyből minden ember akart venni; 's mivel a' vendégek között egyet észre vevénk, ki nem evett az ételből, noha előtte állott, megkínáltuk hogy ő is, mint mi, nyúljon hozzá. Könyörgött, hogy ne is kényszerítsük: „Soha sem fogok, — monda, ollyan vágott ételből enni, mellyben foghagyma vagyon; nem feledtem még el, mimbe került, hogy egyszer egy illyetén ételből ettem.“ Kérték beszélné el, mi támasztott benne illy nagy idegenséget a' foghagyma iránt. De a' házi gazda, időt sem hagyván neki a' feleletre, monda: „Hát így becsülöd asztalomat? Az étek igen jó, nem szabad izele lenűl hagynod, 's kedvemért, 's a' többiekéért enned kell belőle.“ — Uram, — felele a' vendég, ki Bagdádi kalmár vala, — ne véld, hogy kényességből nem eszem; ha épen kivánod, engedelmeskedni fogok; de csak azon feltétel alatt tehetem meg, hogy engedelmeddel evés után kezemet negyvenszer kalival, negyvenszer ugyan azon növény' hamujával, és szin'e an-

nyiszor szappannal megmoshassam. Nem fogod balúl venni, hogy ezt cselekszem, mert esküvésem tartja, hogy foghagymás vágott ételből csak ezen feltétel alatt eszem.“

SZÁZNEGYVENÖTÖDIK ÉJSZAKA.

A' szállító, a' Kasgári szultánhoz intézett beszédét folytatván, monda: „Mivel a' házi gazda a' kalmárnak meg nem akará engedni, hogy a' foghagymás ételből ne egyék, parancsolá embereinek, hogy egy medencze vizet, továbbá kálit, ezen növény' hamuját, és szappant tartsanak készen, hogy a' kalmár annyiszor, a' mennyiszer neki tetszeni fog, megmosdhassék. Minekutána ezen parancsolatot adta volna, a' kalmárhoz fordulván, monda: „Kövesd példánkat és egyél. Káliban, azon növény' hamujában, és szappanban nem lesz hiányosság.“

A' kalmár ki a' rajta elkövetett erőltetés miatt neheztelni látszott, kinyújtá kezét, 's egy falatot vevén, reszketve vivé szájához, 's olly undorodással evé meg, mellyen mindnyájan csodálkozánk De még inkább meglepettünk észrevevén, hogy csak négy újja van, hüvelyke pedig nincsen; a' mit mind addig, noha más ételekből már evett, senki sem veve észre.

A' házi gazda azonnal megszólamlék: „Hát nincsen hüvelyked, — monda neki, — micsoda történet által vesztetted el? „Uram, — felele ő, — nem csak jobb kezemen nincs hüvely-

kem, hanem a' balon sincs.!" 's egyszersmind felmutatván balkezét, láttatá velünk hogy igazságot szólott. „De még ezen fölül, — ezt veté hozzá, — az öreg lábujjam is hibázik, mindenik lábamon; elhihetitek, hogy egy hallatlan kaland által csonkíttattam meg, illyeténképen, a' mit, ha meg akartok hallgatni, elbeszélhetek. Szint úgy fogtok rajta csodálkozni, mint sajnálkozni."

E' szavak után fölkele az asztaltól, 's minekutána kezét százhúszszor megmosta volna, ismét helyére üle, 's következőleg beszélé el történetét.

„Tudjátok meg uraim, hogy az atyám Harun Arresyd Cnalyf' uralkodása alatt Bagdádban élt, a' hol én is születtem, 's a' város' egyik leggazdagabb kalmárának tartatott. De mivel igen gyönyörüség vadászó ember volt, a' dőzsölést szerette, 's dolgaival nem gondolt, holta után, a' helyett hogy nagy értéket kaptam volna örökségben, minden kigondolható takarékosságra volt szükségem, hogy hátra hagyott adósságait kifizethessem. Szerencsém lett mindazáltal azokat lerónom, 's iparkodásom által környülállásaim mosolygó szint kezdettek nyerni.

Midőn egyszer boltomat kinyitám, egy asszonyság, egy herélttől 's két rabnőtől kísérve, ajtóm előtt lovagla el, 's megállapodék. Leszálla a' herélt' segedelmével, ki neki kezét nyujtá, és monda: „Ugy-e megmondottam nagyságos asszonyom, hogy korán jövünk, látod még senki sincs a' Besasthánban, 's ha nekem hittél volna, most nem kellene várakoznod."

Minden felé tekingetett, 's látván, hogy valóban még egy bolt sincs nyitva, az enyémet kivévén, oda jöve, 's engedelmet kért tőlem hogy ott kipihenhessen, mig a' többi kalmárok elérkeznek. Én illendően viszonozám köszöntését.

SZÁZNEGYVENHATODIK ÉJSZAKA.

Az asszonyság leüle boltomban, 's látván, hogy a' herélten és rajtam kivül, még senki sem volt az egész Besasthánban, lefátyolozá arczát, hogy szellőzhessék. Soha sem láttam ollyan szépet: őtet látnom 's szenvedelmesen szeretnem egy volt; szemeim szinte bele tapadtak. Úgy tetszett, hogy figyelmem nem volt előtte kellemetlen, mert időt engede, hogy kedvem szerint megnézhessem, 's csak akkor takará be orczáját, midőn azon félelem kényszeríté reá, hogy észre fogják vehetni.

Minekutána magát rendbe szedte volna, monda nekem, hogy többféle legszebb, 's legdrágább anyagokat keres, mellyeket előttem megnevezvén, kérdeze, vannak-e nekem. „Ah nagyságos asszonyom,—felelék, —én még fiatal kalmár vagyok, 's nem régen kezdtem a' kereskedéshez; még nincs elég tehetségem, hogy olly nagyba vágó kereskedést űzzek, 's nagyon fájlalom, hogy abból, a' miért a' Besasthánra jöttél, semmit sem mutathatok; de hogy megkíméljelek a' fáradságtól, hogy

boltról boltra járj, ha megengeded, mihelyt a' kalmárok elérkeznek, a' mit kívánsz, mindent ide hordók tőlök; majd nekem megmonják az utósó árt, 's itt a' nélkül hogy tovább mennél, minden vásárlásodat elvégezheted."

Reá állott, 's annál tovább beszélgethetek vele, mivel elhitetém, hogy a' kalmárok, kiknél a' kívánt anyagokat találni lehet, még nem érkeztek el.

Esze nem kevésbbé bájolt el, mint orczájának szépsége; de utójára csak ugyan kénytelen valék magamat a' vele beszélgetés' gyönyörétől megfosztani. Siettem a' kívánt szöveteket előhordani, 's kiválogatván azokat, mellyek neki leginkább tetszettek, árokat ötezer drachma ezüst pénzben állapítottuk meg.

Az után fölkele, 's elment tőlem elbucsuzván. Én szemeimmel egész a' Besasthán' kapujáig kísértem, 's nem szüntem meg mind addig nézni utána, míg öszvérére föl nem ült.

Alig tünt el a' hölgy, 's azonnal eszembe jutott, hogy a' szerelem nagy bolondságot követtetett el velem. Annyira megzavarta fejemet, hogy észbe sem vettem, hogy a' hölgy fizetés nélkül ment el, sőt csak azt sem kérdeztem: kicsoda, és hol lakik. Azt is meggondolám, hogy most már több kalmároknak nagy summával vagyok adós, kiknek nem lesz türelmök várakozni. Elmentem hozzájok mentegetődzni, mondván, hogy az asszonyságot ösmerem. Ez után szint olly szerelmesen, mint, a' nagy adósság miatt, zavarodtan, tértem vissza boltomba.

SZÁZNEGYVENHETEDIK ÉJSZAKA.

„Egy heti várakozást kértem,—folytatá a' kalmár, — hitelezőimtől; 's midőn ez eltelt, sürgettek, hogy fizessek. Könyörögtem nekik engedjenek még egy hetet; megadták, de már másod napon látám a' hölgyet öszvérén, ugyan azon kisérettel, ugyan azon órában érkezni, mint először.

Egyenesen boltomba jött „Egy kissé meg várakoztattalak,—monda,—de most elhoztam a' pénzt, a' minap elvitt anyagokért: vitesd el egy pénzváltóhoz, hadd vizsgálja meg, ha jó értékü-e 's nincs-e hibásan számlálva.“

A' herélt, kinél a' pénz volt, eljött velem a' pánzváltóhoz, 's a' summa teljesnek találtatott, 's jó nyomatéku pénz nemben. Visszatértem, 's megint szerencsém volt a' hölgygyel beszélgetni, míg a' Besasthán' minden boltjai kinyittattak. Noha csak minden napi dolgokról szólottunk, még is, olly fordulatot tudott nekik adni, hogy egészen új színben látszottak, 's meggyőzött arról, hogy nem hibáztam, midőn neki már legelső beszélgetésünkkor sok észt tulajdonítottam.

Midőn a' kalmárok elérkeztek, 's boltjaikat kinyitogatták, azoknak kiktől hitelben vettem anyagokat, kifizettem a' tartozott pénzt, 's könnyen megnyerém tőlök, hogy megint másokat bíztak reám, mellyeket a' hölgy kivánt. Ezer arany árut szedtem össze, 's a' hölgy megint elvivé magával a' portékát, a' nélkül hogy kifizette, vagy valamit szólott volna, és magát megösmertetné. Nagyon csodálkoz-

tam hogy se mmit sem hagyott nálam, és hogy kezesség,'s kármentés' bizonyossága nélkül maradtam azon esetre, ha nem találnám látni. „Nagy summát fizet ki, — mondék magamban; — de még nagyobbal marad adós. Ha csaló volna, 's csak azért csalogatott volna, hogy még mélyebben döntsön veszedelembe? A' kalmárok őt nem ösmerik, 's hozzám fogják magokat tartani."

Szerelmem nem volt elég hatalmas, e' szomoru elméletekben meggátolni. Nyugtalanságom napról napra nevekedék, egész egy hónapon keresztül, melly alatt semmit sem hallék a' hölgyről. A' kalmárok nyugtalankodni kezdettek, 's már neki készültem hogy kielégítésükre mindenemet el kell adnom, midőn egy reggel ugyan azon mód szerint mint legelőször jőni látám.

„Fogd arany mérlegedet, — monda, — 's mérd meg az aranyat, mellyet hoztam." E' szavak eloszlatták aggodalmimat, 's kettőzteték szerelmemet. Minekelőtte az aranyokat leszámlálta volna, többféle kérdést teve előmbe, a' többek közt azt is kérdezé, házas vagyok-e? Felelém, hogy nem vagyok, és soha sem is voltam. Erre szóla a' herélthez az aranyat neki által adván: „Segéld dolgunkat elvégezni!" A' herélt mosolygott, 's félre vonván az aranyat méreté velem. Míg én méregettem, ezt súgá fülembe: „Jól látom, hogy asszonyomat szereted, 's csodálkozom, hogy nincs bátorságod előtte szerelmedet felfödözni. Ő még jobban szeret, mint te őtet. Ne gondold hogy anyagaidra van szüksége; csak azért jár ide, mivel igen

heves szenvedelemre lobbantottad, azért kérdezte azt is, házas vagy-e? Csak egy szót szólj, 's rajtad áll elvenni ha akarod." — „Igaz, — felelék, — hogy a' mióta legelőször láttam szerelmet érzek iránta, de nem bátorkodtam magamnak azon szerencsével hizelgeni, hogy neki tetszhetném. Én testestül, lelkestül övé vagyok, 's nem leszek hálátlan jó szolgálatodért, mellyet nekem tettél."

Végre elvégeztem az arany mérést. Mig az aranyokat megint a' zsacskóba raktam, a' herélt az asszonysághoz fordulván, monda neki, hogy én igen megelégszem; ez vala jel szavok. Tüstént fölkele a' hölgy ülőhelyéből, 's eltávozék, nekem azt mondván, hogy a' heréltet hozzám fogja küldeni, 's én csak azt tegyem, a' mit részéről nekem mondani fog.

Mindenik kalmárnak megvittem a' járandó pénzt, 's néhány napig nyugtalanúl vártam a' heréltet. Végre elérkezék.

SZÁZNEGYVENNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

A' heréltet nyájasan fogadám, 's tudakoztam tőle asszonyának hogy'létét. „Te a' világon, — monda ő, — a' legszerencsésebb szerető vagy: beteg szerelmében. Lehetetlen már ő nála inkább ohajtani látásodat; 's ha maga szabadságában volna, önnön jőne el hozzád, 's örömest veled töltené éltének minden pillantatait." — „Nemes lényéről, 's fínom módjáról, — mondék, — egy fő rendű

asszonyságot sejtettem benne.“ — Nem is csalatkoztál. — felele a' herélt, — mert ő Szobeidének, a' Chalyf' nejének, kedvencze, ki annál inkább szereti, mivel ő nevelte föl gyermekségétől fogva, 's minden vásárlását reá bízza. De mivel szándéka van férjhez menni, kijelenté az igazhitüek' uralkodója nejének, hogy szemét te rád vetette, 's könyörgött jóvá hagyásáért. Szobeide azt mondotta neki, hogy megegyez benne, de előbb látni akar, hogy meggyőződjék valljon jól választott-e, 's hogy ez esetben a' lakadalmi költségeket ő fogja kiállni; látod tehát hogy szerencséd meg van téve. Ha a' kedvencznek tetszettél, asszonyának is bizonyosan fogsz, ki csak azon van, hogy neki örömet szerezzen, 's hajlandóságát nem akarja erőltetni. Attól függ hát csak, hogy a' palotába jöj, és én azért vagyok most itten. Határozd el magadat.“ — „En teljesen el vagyok határozva, — felelék, — 's kész vagyok követni akar hova vezetsz.“ —„Az jól van, — monda a' herélt; — de tudod, hogy a' palota' asszonyainak szobáiba férfinak nem szabad menni, és hogy csak ollyan módon lehet téged a' palotába vezetni, a' mi nagy titkolódzást kiván; a' kedvenczné igen biztos módot talált erre. Tégy meg részedről mindent a' mi tőled függ; légy szemes, és hallgass, mert életed áll koczkán.“

Meg igértem neki, hogy mindent megteszek, a' mit parancsolnak. „Tehát, — monda ő, — alkonyatkor a' moséba kell menned, mellyet a' Chalyf' neje Szobeide a' Tigris' partján épitetett, 's ott kell várakoznod míg elvisznek.“ Mindenre reá állottam a' mit kivánt.

Nyugtalanúl vártam a' napnak végét; midőn elérkezék, útnak eredék. Megjelentem az imádságra a' moséban, más fél órával napnyugot után, 's legutójára maradtam ben.

Nem sokára láttam egy csolnakot érkezni, mellynek evezői csupa heréltek valának; kiszállottak, 's több nagy ládákat hordtak a' moséba, és az után eltávoztak. Csak az maradt ott egyedül, ki a' hölgyet szokta kísérni, 's kivel reggel is szólottam.

Láttam a' hölgyet is belépni, elébe mentem 's jelentém készségemet parancsait teljesíteni. „Nem lehet időt vesztenünk" monda. Ez után felnyita egy ládát, 's parancsolá fekügyem bele: „Ez, — szóla tovább — mind kettőnk bátorsága miatt szükséges. Ne félj semmit is, 's a' többiről hagyj engem gondoskodni." Tovább mentem már, hogy sem vissza léphettem volna; megtettem a' mit kívánt, és a' ládát azonnal bezárá egy kulcscsal. Ez után a' herélt, ki meghittje volt, elő hívá a' többi herélteket, kik a' ládákat a' moséba hordták, 's mind visszahordatá velök a' csolnakba; midőn ennek utána a' hölgy és heréltjei is beültek volna, eleveztek, hogy engem Szobeide' lakába vigyenek.

Ez idő alatt igen komoly elmélkedéseket tettem, 's meggondolván a' veszedelmet, mellyben valék, bántam hogy magamat reá kitettem. Imádsághoz, 's fogadalmakhoz folyamodtam, mellyeknek épen nem igen volt idejök.

A' csolnak kikötött a' Chalyf' palotája kapujánál, lerakták a' ládákat, 's a' heréltek fejének' szobájába vitték, a' kinek gondviselése alatt vagynak a' nők' szobáinak kulcsai

's a' ki szoros vizsgálat nélkül semmit sem bocsát be. Már akkor alutt; föl kellett verni, 's föl kelteni.

SZÁZNEGYVENKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

A' heréltek' feje boszonkodván, hogy álmában háborgatták, veszekedett a' kedvenczével, hogy olly későn jár. „Nem viszed el olly könnyen mint képzeled, — monda neki, — egyetlen egy ládát sem bocsátok be, míg föl nem nyitottam és szorosan meg nem vizsgáltam.“

Azonnal parancsolá a' herélteknek hogy a' ládákat előtte sorra nyitogassák föl. Avval kezdék, a' mellyikben én rejteztem; föl vevék, 's le tették elébe. Leirhatlan halálos ijedség lepett meg, 's azt hittem, hogy elérkezett éltem' vég pillantata. A' kedvenczné kinél a' kulcs volt, azt mondá, hogy nem adja oda, 's meg nem engedi, hogy a' ládát fölbontsák.“ Tudod, — monda neki, — hogy semmit sem hozatok, a' mi Szobeide', a' te és én asszonyom', számára nincs rendelve. Ezen láda különösen drága portékákkal van megtöltve, mellyet ujonan érkezett kalmárok bíztak reám, azon fölül egynéhány Mekkából küldetett üveg is van benne a' Semsen patak' vizével megtöltve. Ha valamellyik eltörik, vagy a' portékákban kár esik, te felelsz érte; és az igazhitüek' uralkodójának hitvese tudni fogja szemtelenségedet megbüntetni.“ Egy szóval olly elhatáro-

zottan beszélt, hogy a' heréltek' fejének nem vala bátorsága mind azon ládának, mellyben valék, mind a' többieknek is megvizsgálását sürgetni. — „Takarodjatok a' ládákkal!“ — monda haragosan. Kinyitották a' nők' lakát, 's minden ládákat bevittek.

Alig értek oda, midőn hirtelen kiáltást hallék: „A' Chalyf, a' Chalyf!“ E' szavak annyira nevelték réműlésemet, hogy meg nem foghatom miként történt, hogy ott nyomban meg nem haltam. Valóban a' Chalyf volt. „Mit hoztok e' ládákban?“ monda a' kedvenczének. „Igazhitüek' uralkodója, — felele ez, — ujonnan érkezett szöveteket, mellyeket fülséged' hitvese kivánt látni.“ — „Nyissátok ki, nyissátok, — monda a' Chalyf, — én is akarom látni.“ Ezt el akarván hárítni elébe terjeszté, hogy ezen szövetek csak asszonyoknak valók, 's hogy az által meg fogja fosztani hitvesét azon gyönyörüségtől, hogy azokat először láthatná. „Nyissátok ki, — felele ő, — parancsolom.“ A' kedvenczné még azt is elébe adá, hogy ő felsége kényszerítvén őtet asszonya ellen véteni, annak haragját fogná reá vonni. „Nem, nem, — monda ő, — fogadom, hogy szemedre sem veti. Csak nyisd ki, és ne várakoztass tovább.“

Engedelmeskedni kellett; és akkor olly háborodottnak éreztem magamat, hogy még most is borzadok bele, ha reá gondolok. A' Chalyf leüle, 's a' kedvenczné egy más után minden ládát elébe vitete, 's fölnyitogata. Hogy a' dolgot tovább húzhassa, különösen fejtegeté neki minden szövet' szépségét. Ki akarta fárasztani türelmét, de nem díszlett neki.

Mivel neki szint' úgy bőrében állott, mint nekem, a' ládát, mellyben én valék, föl nem nyitni, nem igen sietett annak odavitetésében, 's már csak ez maradt vizsgálatlanúl: érjük már végét, —monda a' Chalyf, —'s hadd lássuk még mi van ezen ládában." Nem tudom meg mondani e' pillantatban élő voltam-e vagy holt; de nem hittem, hogy e' nagy veszedelemből kimenekedhessem."

SZÁZÖTVENEDIK ÉJSZAKA.

Látván Szobeide' kedvencznéje, hogy a' Chalyf okvetetlenül kívánja a' láda' fölnyitását, mellyben én valék, monda neki: „A' mi ezen ládát illeti, esedezem méltóztassék fölséged olly kegyelemmel viseltetni, 's annak tartalma' előmutatásától fölmenteni; olly dolgok vannak benne, mellyeket fölségednek csak hitvese' jelenlétében mutathatok meg." — „Ám legyen, — monda a' Chalyf, — nem bánom, hordasd el ládáidat." Ez azonnal el, és szobáiba viteté, a' hol megint szabad lelket vevék.

Mihelyt a' heréltek, kik a' ládákat bevivék, eltávozának, hirtelen ki nyitá azt, mellybe zárva voltam. „Ugorj ki, — monda egy lépcső' ajtajára mutatván, melly egy felső szobába vitt, — eredj itt föl, 's várakozzál reám!"

Alig csukta be utánam az ajtót, midőn a' Chalyf belépett, 's azon ládára üle, mellyből én kiszállottam. Ezen látogatás' oka valami újságvágyási szesz volt, melly engem

épen nem tárgyozott. A' fejedelem csak arról akarta kikérdezni, mit látott, és hallott a' városban. Alkalmas sokáig beszélgetének, melly után végre elhagyá, és lakásába tére.

Szabadnak látván ez magát bejöve a' szobába, mellybe én fölmentem, és sokat mentegetődzött azon nyugtalanságokért, mellyeket nekem okozott. „Félelmem, — monda, — szint olly nagy volt mint a' tied, mivel, én hozzád való szerelmemből is szenvedtem, de magamra nézve is, mivel veled egy veszedelemben forogtam. Más valakinek helyemben, talán nem lett volna elég bátorsága, szint illy jól menekedni ki, illy csiklandós helyezetből. Egész bátorságom, lelki jelenlétem, vagy is inkább iránted érzett egész szerelmem szükséges vala, hogy e' zavarból kivergődjem; de nyugodjál meg, már semmitől sem lehet tartani."

Minekutána egy ideig nagy nyájassággal mulattunk volna együtt, monda nekem: „Ideje már hogy lenyugodjál; fekügyél le! En nem fogom elmulasztani hogy holnap valamelly órában asszonyomnak Szobeidének bemutassalak; 's az könnyü, mivel a' Chalyf csak éjjel látogatja őtet."

E' szavak által fölbátorítatván meglehetősen aluttam; mert ha álmomat néha nyugtalanság szakasztotta is félbe, az kellemes nemű volt, 's azon remény által okoztatott, hogy illy nagy eszü 's szépségü hölgyet fogok bírni.

Más napon Szobeide' kedvencznéje oktatást adott, minekelőtte asszonya elébe bocsátott volna, mi módon kellessék magamat

előtte viselnem, 's elmondá hozzávetőleg, micsoda kérdéseket fog a' fejedelemné tenni, 's mit kell reá felelnem. Ez után egy terembe vezete, a' mellyben minden bámulatos ékességü és pompáju volt. Minekelőtte beléptem volna, húsz már élemedett rabnők, mindnyájan gazdag és egyenlő öltözetben, Szobeide' szobájából kijövén, egy thronus előtt nagy tisztességgel két sorba állottak. Őket követték más húsz igen fiatal, 's azokkal egyenlőleg öltözködött nők, csupán azon különbséggel, hogy ruházatjok valamivel ékesebb vala. Ezeknek közepette jelenék meg Szobeide fenséges tekintettel, 's úgy megterhelve drága kövekkel, 's minden nemü drágaságokkal, hogy alig mehetett. Föl ült a' thronusra. Elfeledtem mondani hogy kegyencznéje kísérte, 's jobbján állva maradt, míg a' rabnők egy kissé távolabb, csoportban állottak, a' thronusnak mind két oldala mellett.

Mihelyt leült a' Chalyf' hitvese, azonnal jelt adának az először belépett rabnők hogy közelítsek. Elő mentem azon két sor között, mellyet ők képezének, leborúltam, fejenmel azon szönyeget érintvén, melly a' fejedelemné' lábai alatt terült el. Parancsola föl kelnem, 's azon tisztességet tevé velem, hogy nevemet, családomat, 's állapotomat tudakozá; mellyekre nagy megelegedésével feleltem. Ezt nem csak arczán láthatám, hanem azon szavak által is értésemre adá, mellyeket hozzám méltóztatott szólani. „Nagy örömemre szolgál, — monda, — hogy leányom (így nevezé kegyenczét), — mert annak tekintem őt azon gondnál fogva, mellyel ne-

veltem, — illy tetszésem szerint való választást tett: jóvá hagyom azt, és megegyezek házasságtokban. Magam rendelem el a' lakadalmatokhoz való készületeket is. De előbb még tíz napig szükségem van leányomra; ez idő alatt szólani fogok a' Chalyffal és megnyerem engedelmét; te itt maradsz, gondodat fogják viselni."

SZÁZÖTVENEGYEDIK ÉJSZAKA.

Tíz napig tehát a' Chalyf' asszonyai' lakásában maradtam. Ez egész idő alatt meg voltam fosztva azon gyönyörüségtől, hogy a' kegyencznét láthatnám; de az ő parancsára olly jól bántak velem, hogy különben minden okom volt nagyon megelégedni.

Szobeide szólott a' Chalyffal azon szándékáról, melly szerint kegyencznéjét férjhez adni eltökélte; 's a' fejedelem, ki neki tetszése szerint való bánásra teljes szabadságot engedett, nevezetes summát ajánlott a' kegyencznének, hogy ő is segélje kiházasítását.

Eltelvén a' tíz nap, Szobeide egy házassági szerződést tétetett fel, melly annak rende szerint elkészítve hozzá vitetett. Meg tétettek a' lakadalmi készületek; hangászokat, tánczosokat és tánczosnékat híttak, 's kilencz nap nagy mulatság volt a' palotában; mivel a' tizedik nap volt szánva az utósó lakadalmi szertartásra, egy részről a' kegyencznét, más részről pedig engem fürdőbe vezettek. Estve vacsorához ültem, minden féle étkeket

hordottak fel, a' többek közt valami fog-hagymás vágott étket is, egészen ahhoz hasonlót, mellyből hogy egyem, itten kényszeríteni akartak. Olly jó izü volt, hogy a' többi ételekhez jó szerint hozzájok sem nyúltam, de szerencsétlenségemre, midőn az asztaltól föl kelék, kezeimet csupán megtörlöttem, a' helyett hogy rendesen megmostam volna; 's ez olly gondatlanság vala, melly mind addig soha sem történt meg rajtam.

Mivel éjszaka vala, a' nap' világát a' nőlak (gynaeceum) igen fényes kivilágításával akarták kipótolni. A' hangszerek zengettek, táncz volt, és ezer féle játék, divatban, az egész palota öröm zajtól hangzott. Jegyesemet 's engemet egy nagy terembe vezettek, a' hol bennünket két thronusra ültettek. A' nők, kik hölgyem körül szolgáltak, többször változtaták ruháit, 's mint lakodalomkor szokás, többféle módra fűsülték haját; valamikor más ruhát adtak reá, mindenkor megmutatták nekem.

Midőn utójára mind ezen szertartásoknak vége lett, a' háló szobába vezetének bennünket. Mihelyt ott magunkra hagyának közelíték hölgyemhez: de a' helyett hogy elragadtatásaimat viszonozná eltaszított, 's iszonyu sikoltást tőn, mellyre a' lak minden asszonyai össze csődülének, 's akarák tudni okát. A' mi engem illet, én olly igen elbámultam, hogy mozdulatlanúl maradék, 's nem volt erőm feleségemtől annak okát kérdenem. „Kedves hűgunk, — mondának neki, — hát mi történt veled azon rövid idő alatt, a' mióta itt hagyánk, beszéld el hogy rajtad

segíthessünk.“ — „Takarítsátok, — monda, — takarítsátok el ezen semmire való embert szemeim elől.“ — „De kedvesem, — szólék hozzá, — mi által lehetek olly boldogtalan hogy haragodat érdemeljem?“ — „Te semmire való vagy, — felele dühtelve, — foghagymát ettél, 's nem mostad meg utána a' kezedet! azt hiszed-e hogy elszenvedhetem egy illy tisztátalan ember közelítsen hozzám, 's dögleletet ragasszon reám? Húzzátok le a' földre, — ezt veté még hozzá az asszonyokhoz fordulván, — 's hozzatok nekem egy bikacséket!“

Azonnal lehuzának 's egy részök kezemnél, más részök lábamnál tartván, feleségem kinek, igen hamar szolgáltak, irgalmatlanúl vert mind addig míg csak bírhatá magát. Ez után monda az asszonyoknak: vigyétek el', 's küldjétek a' város kapitányhoz, hogy kezét, mellyel a' foghagymát ette, elvágassa.“ E' szavakra fölkiálték: „Nagy isten! szinte elzúztam az ütések alatt, 's inségem' szaporítására még arra kárhoztatom, hogy kezem is elvágassék! és miért? mivel foghagymás vágott ételt ettem és utána kezemet meg nem mostam! minő harag illy csekélységért! dögletet pusztítsa el a' foghagymás ételt! átkozott legyen a' szakács, ki készítette, és az is ki felhozta!“

SZÁZÖTVENKETTŐDIK ÉJSZAKA.

Minden asszonyok, kik nézték, mikép kaptam a' bikacsékkel ezer csapást, megszántak, hallván hogy a' kezem is el fog vágatni. „Édes kedves húgunk és jó asszonyunk, — mondának a' kegyencznének,—még is messze űzöd boszúdat. Igaz hogy ő egy neveletlen ember, ki rangodat, 's azon tekinteteket, mellyeket érdemlesz, méltánylani nem tudja; kérünk mindazáltal ne tekintsd hibáját, hanem bocsásd meg" — „Még nincs illendő elégtétem, —monda ő, — azt akarom, hogy tanuljon élet módot, 's olly érezhető jeleit viselje rondaságának, hogy soha életében se jusson eszébe foghagymás vágott ételt enni, a' nélkül hogy a' kéz mosásról megemlékeznék."

Megtagadó felelete által nem hagyák magokat elijeszteni, lábaihoz borulának 's mondának neki kezeit csókolván: „Édes jó asszonyunk, az isten' szerelméért mérsékeld haragodat, 's add meg nekünk azon megkegyelmezést, mellyért kérünk."

Semmit sem felelt nekik; hanem föl kele, 's ezer szitkot szórván ellenem, elhagyá a' szobát. Minden nők követék, 's engem leirhatlan szomoruságban hagyának egyedűl.

Tíz nap alatt senkit sem láttam egy üreg rabnőn kívül, ki ennem hozott. Tudakoztam tőle a' kegyencznét. „Beteg, — monda az üreg rabnő,—azon mérges bűztől, mellyet beszívattál vele. De miért is meg nem mostad a' kezedet, minekutána azon átkozott foghagymás

ételből ettél?“ — „Lehetséges-e, — mondék magamban, — hogy olly nagy ezen asszonyok' kényessége? hogy ílly csekély hibáért is olly boszú-lihegők?“ Mindazáltal kegyetlensége mellett is szerettem hölgyemet, 's nem szüntem meg rajta sajnálkozni.

Egy napon monda a' rabnő: „Hölgyed meggyógyúlt, fürdőbe ment, 's az mondta nekem, hogy holnap téged meg fog látogatni. Légy tehát türelemmel, 's iparkodjál kedvéhez alkalmaztatni magadat. Ő egyébként igen értelmes, eszes, 's minden asszonyoktól, kik a' mi tiszteletre méltó úrnénk Szobeide körött vagynak, felettébb szeretett személy.“

Feleségem más napon valóban eljöve, és monda: „Nagyon jónak kell lennem, hogy a' rajtam elkövetett megbántásod után is hozzád jövök, de nem szánhatom el magamat veled megbékülni, minekelőtte érdemed szerint meg fogtalak büntetni, mivel kezedet meg nem mostad, minekutána foghagymás vágott ételt ettél.“

E' szavak után elő szólítá az asszonyokat, kik engemet parancsolatjához képest földre lefogtak; 's minekutána megkötöztek volna, foga egy borotvát, 's olly kegyetlen volt, hogy vele mind a' két hüvelykemet, 's mindenik öreg lábújjamat elmetszette. Egyik asszony bizonyos gyökeret rakott fel, hogy a' vért elállítsa; mindazáltal a' sok vérveszteség, és szenvedett fájdalmak miatt elájultam.

Megint magamhoz jöttem, 's bort adtak innom, hogy erőre hozzanak. „Ah, — mondék ekkor feleségemnek, — ha valaha megint

foghagymás vágott ételt találnék enni, esküszöm, hogy nem egyszer de százhúszszor mosom meg kezemet kalival, ugyan azon növény' hamujával, és szappannal!" — „No jól van, — monda feleségem, — ezen feltétel alatt el feledem a' multakat, 's veled mint férjemmel fogok élni." —

Ez az oka uram, — ezt veté hozzá a' Bagdádi kalmár, — a' miért nem akartam enni az előttem álló foghagymás ételből.

SZÁZÖTVENHARMADIK ÉJSZAKA.

Az asszonyok vérem elállítására nem csak az említett gyükeret fordították, hanem Mekkai balzamot is, mellyről nem lehetett gyanítani, hogy meg legyen hamisítva, mivel a' Chalyf' gyógyszertárából való volt.

Ezen csoda balzam' ereje által kevés napok alatt teljesen meggyógyúltam, 's feleségem, és én együtt maradtunk, mintha soha foghagymás vágott ételt sem ettem volna.

Mivel egyébkor mindig teljes szabadságban éltem, nagyon unalmas kezdett lenni az, hogy mindig a' Chalyf' palotájába zárva valék; de nem akartam feleségemmel észre vétetni, félvén, hogy megneheztelhetne reám. Azonban még is észre vevé, 's maga is kivánkozott kimenni. Csupán csak a' háládatosság tartóztatá Szobeidénél. De volt esze, 's úgy elébe tudta terjeszteni asszonyának, mennyi megerőltetésemben kerül az énnekem, hogy a' városban, mint egyébkor szoktam,

magam szerü emberekkel nem társalkodhatom, hogy ezen jó fejedelemné készebb volt magát azon gyönyörüségtől megfosztani, hogy kegyencznéje mellette legyen, mint sem azt, a' mit mind ketten egyiránt ohajtottunk, meg nem engedni.

Arra nézve egy hónap mulva egybekelésünk után látám hölgyemet, több heréltekkel együtt megjelenni, kik közül mindenik egy zsacskó pénzt hozott. Minekutána eltávozának monda: „Semmit sem szólottál az unalomról, mellyet neked az udvarnál való mulatás okozott: de én észre vevém azt, 's szerencsére egy módot leltem megörvendeztetésedre. Szobeide, az én asszonyom, megengedi, hogy a' palotát elhagyjuk; 's itt van ötven ezer zecchínó, mellyel bennünket megajándékoz, hogy a' városban tisztességesen élhessünk. Végy belőle tíz ezeret, 's eredj el és szerezz egy házat.

Hamar találtam ezen summáért, pompásan felkészíttetvén, bele költözénk. Számos rabszolgákat és rabnőket vásárlottunk, 's szép ruhákról is gondoskodtunk. Egy szóval igen kellemes életet kezdénk, de ezen dicsőség nem sokáig tartott.; az esztendő' végével feleségem megbetegedék, 's kevés napok alatt meghala.

Megint megházasodhattam 's mint az előtt Bagdádban tisztességesen élhettem volna; de a' világot látni vágyás, más szándékra határozott. Eladtam házamat, 's többféle portékákat vásárolván, egy karaván hoz csatlódtam, és Persiába mentem. Onnan útamat Szamarkandba vevém, a' honnan e' városba érkeztem, és itt megtelepedtem."

„Ebből áll oh uram, — monda a' szállító a' Kasgári szultánnak, — a' történet, mellyet azon társaságban, mellyben tegnap valék, a' Bagdádi kalmár beszélt."

„E' történetben, — monda a' szultán, — valami rendkivüli van; de a' kis púposéhoz még sem hasonlítható." Ez után a' zsidó orvos közelítvén leborúla a' fejedelem' thronusa előtt, 's ismét fölkelvén monda: „Uram ha méltóztatik fölséged engemet is meghallgatni, hizelkedem magamnak, hogy a' történettel, mellyet beszélni fogok, meg fog elégedni!" — „Jól van beszélj! — monda a' szultán, — de ha nem csodálatosabb a' kis púposénál; ingyen se reményld, hogy életednek megkegyelmezzek."

Seherazád szultánné megálla mivel nappallott, de jövő éjjel következőleg folytatá:

SZÁZÖTVENNEGYEDIK ÉJSZAKA.

„Uram, — monda Seherazád, — mivel a' zsidó orvos hajlandónak találta a' Kasgári szultánt, hogy őt kihallgassa következőleg beszéle:

A' ZSIDÓ ORVOS BESZÉLTE TÖRTÉNET.

„Uram, mikor én Damaskusban orvostudományt tanultam, 's ezen nemes mesterséget néminemü hirrel kezdtem gyakorolni, egy rabszolga jött hozzám, 's a' város' igaz-

gatójához hivott, hogy egy beteget látogassak meg. Oda mentem, 's egy szobába vezettek, hol egy igen csínos arczú ifjat lelék, ki a' nyavalya miatt, mellyben szenvedett, igen el volt erőtlenedve. Köszöntém 's melléje ültem, semmit sem felelt köszöntésemre, de szemével jelt ada, hogy ért, és köszöni. „Uram, — mondék neki, — kérlek add ide kezedet, hagyd lássam érütésedet," De a' helyett, hogy jobbkezét nyujtotta volna, a' balt nyujtá; a' min igen csodálkoztam. „Ez nagy tudatlanság, — mondék magamban, — nem tudni, hogy az orvosnak jobb kezet, 's nem balt kell nyújtani. „Azonban nem mulasztám el érütését megtapintani; 's minekutána gyógyszert irtam neki eltávozám.

Kilencz napig folytatám látogatásaimat, 's valamikor érütését akartam tapintani, mindig balkezét nyujtá. Tized napra ugy tetszett, hogy nincs baja; mondám neki, hogy nincs már egyébre szüksége, csak fürdőre. A' Damaskusi igazgató, ki jelen vala, hogy megelégedését kijelentse, a' maga jelenlétében egy igen drága köntöst adatott reám, azt mondván, hogy a' várasi kórház' 's önnön házi orvosává nevez, 's ha tetszik minden nap asztalánál ehetem.

Az ifju is, igen nyájas volt hozzám, 's kért, hogy kísérjem el a' fürdőbe. Oda érvén, midőn cselédei levetkőzteték, látám, hogy nincs jobb keze. Azt is észre vettem, hogy nem régében vágatott el: az volt nyavalyájának is oka, mellyet előttem eltitkoltak, 's mig a' szükséges külső szereket használták, engem azért híttak, hogy a' sebláznak, (sebhideglelésnek) rosz következései ne

legyenek. Igen elcsodálkoztam, 's megszomorodtam, hogy ez állapotban látám, a' mit arczomról észre is vett.

„Doctor, — szóla hozzám, — ne csodálkozzál rajtam, hogy kezem el van vágva: majd egyszer elmondom okát, 's bámulatos történetet fogsz hallani.“

A' fürdőből vissza térvén asztalhoz ülénk, és együtt beszélgettünk. Kérdeze, egészsége' kára nélkül kimehetne-e sétálni az igazgató' kertébe. Azt feleltem, hogy nem csak kimehet, sőt a' fris lég nagyon hasznos is fogna neki lenni. „Ha igy van, — monda — 's te olly szivességgel lészsz, hogy kikísérsz, majd ott kün elbeszélem történetemet.“ Én felelék, hogy az egész hátra lévő napon szolgálatjára leszek.

Ezután parancsolá embereinek, hogy valami enni valót vigyenek magokkal, 's megindulánk, és az igazgató' kertébe mentünk. Ott kétszer háromszor fel 's alá jártunk, 's egy szőnyegre ülvén, mellyet cselédei egy fa alá terítettek, melly igen kellemes árnyékot hintett, az ifju következő szavakkal mondá el történetét:

„Én Musszulban születtem, a' város' egyik legjelesb nemzetségéből. Apám legidősb volt tíz gyermek közt, kiket öreg apám, halálakor, mind életben 's kiházasítva hagyott. De ezen számos testvérek közül, apám volt az egyetlen, kinek gyermekei voltak, vagy inkább egy gyermeke, tudnillik én. Igen gondos nevelést adott, 's mindenre oktattatott, a' mit egy állapotombeli gyermeknek tudnia kellett.

SZÁZÖTVENÖTÖDIK ÉJSZAKA.

Már nagy voltam, 's kezdettem emberek közé jőni, midőn egykoron apámmal 's nagy bátyáimmal együtt, a' Musszuli nagy mósében valék déli imádságon. Imádság után minden eltakarodott, apámon 's nagybátyáimon kivül, kik az egész mósé' padlatján kiterített szőnyegre leülének. Hozzájok ültem, 's a' beszéd, történetből, az utazásra jött. Magasztalák némelly országok' 's fővárosok' szépségeit, 's nevezetességeit; de egyik nagy bátyám azt mondá, hogy ha hitelt lehet adni számtalan utazók' megegyező itéleteinek, lehetetlen a' világon szebb tartományt lelni Aegyptusnál, és szebb folyót a' Nilnál; 's a' mit róla mondott, olly magas képzetet adott felőle, hogy e' pillantatban kedvem erede oda utazni. Minden a' mit többi nagybátyáim mondani tudtak, hogy Bagdádnak, 's a' Tygrisnek adják az elsőséget, ezen várast a' muselmáni hit' valódi székének 's a' föld' minden városai' fővárosának nevezvén, legkisebb hatást sem tett reám. Apám azon testvére' véleményét támogatá, ki Aegyptus mellett szólott, a' mi nekem nagy örömet okozott. „Bár mit mondjanak is, — szóla ő, — a' ki Aegyptust nem látta, nem látta a' világon a' legnevezetesebbet. A' föld ottan csupa arany, azaz: olly termékeny, hogy lakosait meggazdagítja. Minden hölgyek bájolók, vagy szépségök, vagy kellemes lényök által. Hol van bámulatosb folyó a' Nilusnál? Micsoda viz volt valaha könnyebb, és drágalátosb? Maga az iszap is, mellyet kiára-

dásakor magával hord, nem trágyázza-e meg a' szántó földeket, mellyek minden munka nélkül ezerszer többet teremnek, mint a' legszorgalmatosabban mivelt földek? Halljátok mit mondott egy költő az Aegyptusiaknak, ki kénytelenítteteti Aegyptust elhagyni.

„Niltok titeket naponként jótétellel tetéz:
csupán értetek jő olly messzéről!"
„Ah midőn tőletek távozom, olly bőven folynak könyeim, mint az ő vizei"
„Ti tovább is élni fogtok édeivel, míg én arra vagyok kárhoztatva, hogy magamat azoktól, kénytelen, megfoszszam."

„Ha a' sziget felül, — folytatá apám, — mellyet a' Nil' két legnagyobb ágai képeznek, körültekintetek, melly változatos zöldség, melly pompás színvegyítéke a' mindenféle virágoknak, melly csodálatos temérdek városok, faluk, csatornák, 's ezer más kellemes tárgyak! Ha szemeteket a' másik félre Aethiopiának fordítjátok, mennyi egyéb tárgyai a' csodálkozásnak! Illy temérdek sok, 's a' Nil' különféle csatornái által öntözött földek' zöldjét semmihez sem hasonlíthatom jobban, mint ragyogó ezüstbe foglalt smaragdokhoz. Nem a' legnagyobb, népesebb, 's gazdagabb város-e Kahiró a' világon? Melly pompás. közönséges és különös épületek. Ha a' pyramisokig mentek, bámulás fog megragadni, ezen iszonyú nagyságú kőhalmok' látására, mellyek az egekig emelkednek, 's mozdulatlanul fogtok maradni. Kénytelenek lesztek megvallani, hogy a' Faraók, kik ezeknek építésére. olly sok kincset és embert fordí-

tottak, emlékezetökhöz illy méltó emlékek' hátra hagyása által, fénnyel 's találmányossággal, nem csak Aegyptusban, hanem az egész föld' kerekségén, utánok következő minden fejedelmeket fölül multak. Ezen emlékek, mellyek olly régiek, hogy a' tudósok nem egyezhetnek meg felállíttatások' idejében, még ma is állanak, 's még annyi századokig fognak tartani, mint a' mióta már tartanak. Elhallgatom az Aegyptusi királyság' tengeri városait ugymint Damiettét, Rozettét, Alexandriát, a' honnan nem tudom mennyi népek hordanak ezerféle gabonát, vásznat és más ezerféle, az emberek' hasznára 's kényére szolgáló tárgyakat. Tapasztalásból szólok; több éveit töltöttem ott ifjuságomnak, mellyeket, míg csak élek, életem' legkellemesbjeinek fogok tartani.

SZÁZÖTVENHATODIK ÉJSZAKA.

Nagybátyáim apámnak semmit sem vethettek ellene, és mind megegyeztek abban, a' mit Kahiróról, a' Nilról, és az egész Aegyptusi királyságról mondott. A' mi engem illet, képzeletem olly tele volt vele, hogy a' következő éjszakát csaknem egészen álmatlanúl töltöttem.

Kevés idő múlva nagybátyáim is kijelentették, melly hatást tett reájok atyám' ábrázolata. Javalatot tettek neki egy közös utazás iránt Aegyptusba; elfogadá, 's gazdag kalmárok lévén azt végezék, hogy portéká-

kat vigyenek magokkal, mellyeket ott eladhassanak.

Megtudám hogy utra készűlnek; fölkeresém apámat, 's könyes szemekkel kértem, engedje meg hogy elkísérjem, 's engedjen bizonyos számú portékát magam kezére. „Te még nagyon fiatal vagy, — monda, — ahhoz, hogy Aegyptusba útazzál, ennek terhei nagyok, 's bizonyos vagyok benne, hogy ezen ut vesztedre fog válni.“

E' szavak nem verék el az utaz áshoz való kedvemet; nagybátyáim' szószólásokat használtam az atyámnál, 's végre kieszközlék, hogy velök utazhassam, de csak Damaskusig, 's ott maradjak, mig ők Aegyptusba menendenek. „Damaskus városának is, — monda apám, — vannak szépségei; 's be kell elégednie az engedelemmel, hogy odáig utazhatik.“ Bár mi kiváncsi voltam is, azok után a' miket hallottam, Aegyptust látni, még is apám volt ő, 's megadám magamat akaratjába.

Elindultam tehát, vele 's nagybátyáimmal, Musszulból. Mesopotamián keresztűl utaztunk, általmentünk az Euphraton, 's Aleppóba érénk, hol néhány napig mulattunk; onnan Damaskusba menénk, mellynek látása igen kellemesen lepett meg. Mind egy chánba szállottunk. Néhány napot, a' környék kies' kertjeiben tölténk; 's mindnyájan azon véleménynyel valánk, igazán mondják, hogy Damaskus egy paradicsom' közepett fekszik.

Nagybátyáimnak végre eszökbe jutott, hogy utjokat tovább folytassák: de előbb még is gondolkodtak portékáim' eladásáról; mellyet olly jutalmasan tevének, hogy nekem

százon ötszáz nyereség juta. Ezen vásár nekem nevezetes pénzt szerze, mellynek birtoka nagy örömemre szolgált.

Apám 's nagybátyáim tehát Damaskusban hagyának, 's tovább folytaták útjokat. Elutazások után nagyon vigyáztam, hogy pénzemet hasztalanúl el ne pazaroljam. Azonban egy pompás házat bérlettem; egészen márványból volt, arany és azur levélfestésekkel ékesítve; kertje is volt, igen szép szökő kútakkal. Felkészíttettem, nem olly gazdagon ugyan mint pompája kivánta; de még is elég illendően, egy állapotombeli ember' számára. Egykoron azon városbeli egyik legelőkelőbb uré Modun Abdurrahámé volt, mostan pedig egy gazdag drágakőárosé, kinek hónaponként csak két serifet (zecchíno) fizettem. Számos cselédeim voltak, 's becsületesen éltem; néha megvendégeltem azokat, kikkel megösmerkedtem; 's néha ők is meg vendégeltek; 's így töltöttem Damaskusban időmet apám' vissza tértére várakozván. Nyugalmamat semmi szenvedély sem háborította, 's derék becsületes emberekkel társalkodás volt egyetlen foglalatosságom.

Egykor midőn házam' ajtajában ülék, 's fris levegőt szíttam, egy igen gondosan öltözött, 's a' látszat szerint igen csínos arczú, nő jött hozzám, 's kérdezé: nem árulok-e szöveteket? Ezt mondván belépett lakomba.

SZÁZÖTVENHETEDIK ÉJSZAKA.

Látván hogy a' nő szobámba lépett, föl-kelék, betettem az ajtót, egy terembe vezetém, 's kértem üljön-le. „Tisztelt asszonyság, — szólék hozzá, — voltak ugyan szöveteim, mellyek méltók lettek vala, hogy neked megmutassam: de már nincsenek; a' mit most nagyon sajnálok?

Fölemelé fátyolát, melly arczát födözé, és szépsége olly hatást tett reám, a' millyet még egy asszony sem. Nincs szükségem szövetekre, — monda, — csupán azért jöttem, hogy meg látogassalak, és, ha tetszésedre lesz, az estvét veled töltsem. Csak egy kis könnyű ozsonnát kérek?

Elragadtatva e' jó szerencsétől, parancsolám cselédeimnek, hogy többféle gyümölcsöket és bort hozzanak. Tüstént szolgáltak, ettunk, ittunk, és éjfélig mulatoztunk; még egy éjelt sem töltöttem olly kellemesen mint ezt.

Más nap reggel, a' szépnek tiz serifet akartam kezébe nyomni, de hirtelen vissza rántá. „Én nem haszonkeresésből látogattalak meg, és meg bántasz evvel. Távol attól, hogy pénzt vennék el tőled, azt akarom inkább, hogy te végy azt tőlem; mert különben soha sem jövök el" 's erszényéből tiz serifet vévén ki kényszerített annak el vételére. „Várj reám, harmad napon, nap nyugat után:" e' szavakkal búcsúzott el tőlem, 's éreztem, midőn el ment, hogy szivemet is el vitte magával.

Harmad napon, nem mulasztá el a' rendelt órában meg jelenni, 's én egy nyugtalanul várakozó' örvendezésével fogadám. Az estvét 's éjszakát úgy tőltők mint először; midőn más nap reggel el hagya, meg igéré hogy ismét meg látogat; de minekelőtte el mene, megint tiz serifet adott.

Harmadszor is eljött; 's midőn a' bor mind kettőnk' fejét fölhevítette, szóla hozzám. „Mit tartasz rólam, édes szivem, elég szép és gyönyörködtető vagyok-e?“—„E' kérdés, kedvesem, igen szükségtelennek latszik; hát szerelmem' mind azon bizonyságai, mellyeket adtam, nem győznek meg a' felől, hogy igen nagyon szeretlek? Nagyon örvendek, hogy láthatlak és birhatlak! Te királyném, szultánném vagy! Te teszed éltem' egész boldogságát!“ — „Oh — monda-ő, tudom nem beszélnél így velem, ha egyik Barátnémat láttad volna, ki sokkal isjabb és szebb nálam. Olly vidám szeszszel bir, hogy a' leg komorabb embert is megnevettetné. El kell ide hozzád hoznom. Szólottam neki felőled, 's az után a' mit rólad mondottam, majd meg hal kivánságában, hogy meg látogathasson. Könyörgött, tegyem neki ez örömet, de nem bátorkodtam, kérését teljesíteni, minekelőtte róla veled beszéltem volna.“ — „Édes jóm, —mondék, teheted a' mi tetszik; de bár mit mondj is barátnédról ki hivom kecseit, hogy szivemet tőled raboljak el. Olly erősen csügg az rajtad, hogy semmi sem képes onnan el szakasztani.“ — Vigyázz, — felele ő, — mondom nehéz kisértetre teszem szerelmedet.“

Ebben maradt; 's midőn más nap reggel el hagyott, tiz serif helyett tizenötöt adott, és kényszerített elvennem. „Jusson eszedbe, — monda, — hogy holnap után új vendéged érkezik; legyen gondod reá, hogy jól fogadd; a' szokott órában, alkony után jövünk el.“

A' rendelt napra a' teremet fölékesítte-tém, 's jó vacsorát készítteték.

SZÁZÖTVENNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

A' Musszuli ifju igy folytatá tovább, a' zsidó orvoshoz intézett beszédét:

Nyugtalanul vártam a' két szépet, 's eljöttek alkony után. Mind ketten le fátyolozták magokat: 's ha meg voltam lepve az elsőnek szépsége által, barátnéjának látására még sokkal több okom volt reá. Rendes vonásai, tökéletes arcza, eleven szine, 's olly ragyogó szemei voltak, hogy fényüket alig állhatám ki.

Megköszöntem neki a' tisztességet, mellyre méltata, 's kértem bocsásson meg, ha érdeme szerint nem fogadhatom. — „Hagyjuk el az udvari beszédmódokat, — monda ő, — nekem illenék tulajdonképen, véled efféléket hallatnom, mivel meg engedted, hogy barátném ide hozhasson; de minthogy magadnál meg akarsz szenvedni, hagyjuk el a' czeremoniázást, 's inkább arról gondolkodjunk, hogy mulatozhassunk.“

Mivel meg parancsoltam, hogy a' vacsorát mindjárt feladják, mihelyt a' hölgyek el érkeznek, nem sokára asztalhoz ülénk. Én az új vendéggel szemközt űltem, — 's nem szűnt meg mosolyogva nézni reám. Nem állhaték ellent diadalmas pillantatainak, és szivem asszonyává tette magát, a' nélkül hogy magamat megótalmazhattam volna. De Ön maga is érzett szerelmet, midőn bennem gerjesztett, és semmit sem erőltetvén magát igen élénken beszélt velem.

A' másik szép, ki ezt szemmel tartá, eleinte csak nevetett rajta. „Meg mondtam úgy-e, — szólt hozzám, — hogy barátnémat szeretetre méltónak fogod lelni, 's jól látom, hogy már is meg szegted esküdet, hogy hozzám hű maradsz.“ — „Tisztelt asszonyom, — felelék mosolyogva, mint ő, — méltó okod lenne ellenem a' panaszra, ha nyájasan nem fogadnám a' hölgyet, kit te vezettél hozzám, és szeretsz; 's mind ketten azt vethetnétek szememre, hogy nem értek hozzá, mint kelljen nyájas házi gazdának lenni.

Tovább iddogáltunk; de mennél inkább hevültünk a' bortól, az új szép és én, annál előzőbbek levénk egymás iránt, úgy hogy barátnéját dühös féltékenység szállta meg, mellynek előttünk nem sokára igen gyászos bizonyságát adá. Fölkele és kimene, azt mondván hogy megint bejő; de kevés pillantat múlva el változott a' nálam maradt szép' arczulatja; erős görcsök jöttek reá, 's végre karjaim közt adá ki lelkét, míg embereket kiáltozék oda, hogy segéljenek őt ápolgatnom.

Ki megyek a' szobából, kérdem a' másik kisasszonyt; cselédeim azt mondják, hogy ki nyitotta az útcza ajtót, és elment. Gyanakodtam tehát, — és semmi sem volt hihetőbb, — hogy ő okozta barátnéja' halálát. Valóban olly ügyes és gonosz volt, hogy az utósó csészébe, mellyet maga nyujtott neki, igen hathatós mérget tett.

Nagyon meg szomorodtam ezen baleseten. „Mit cselekedjem? — mondék magamban, — mi lesz belőlem?“

Azt hivén, hogy nem lehet időt vesztenem, a' hold' világánál, minden zaj nélkül, fölemelteték egyet azon nagy márvány lapok közűl, mellyekkel házam' udvara ki volt rakva, hirtelen sírt ásaték, 's beletétetém a' fiatal nő' testét. A' márvány lapot megint helyére tétetvén, úti ruhába öltöztem, pénzemet magamhoz vevém, 's mindent bézártam, még az útczaajtót is, 's erre pecsétemet is reá nyomtam. Elmenék a' drágakőároshoz, ki a' ház'tulajdonosa volt, ki fizettem neki a' hátra levő házbért, 's még egy esztendeit előre, oda adtam neki a' kulcsot, 's kértem, hogy azt számomra tegye el. „Igen szorgos dolog kényszerít, — mondék, — egy ideig távol lennem, Kahíroba kell mennem nagy bátyáimhoz.“ Ez után elbucsuzám tőle, tüstént lóra ültem 's elindultam cselédeimmel együtt, kik rám várakozának.

SZÁZÖTVENKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

Utazásom szerencsés volt, 's baj nélkül értem el Kahiróba. Ott találtam nagy bátyáimat, kik igen csodálkoztak, hogy meg látának. Azt mondám mentségemre, hogy eluntam reájok várakozni, 's mivel hírt sem vettem tőlök, nyugtalanságom ösztönözött az oda utazásra. Igen nyájasan fogadának 's meg igérék, hogy ki fogják nyerni, hogy apám, Damaskusból engedelme nélkül elutazásomért, ne haragudjék. Egy chánban laktam velök, 's mindent láttam, a' mi szépet csak lehetett Kahíróban.

Mivel portékáikat eladták, azt végezték, hogy Musszulba haza menjenek, 's el is kezdették már vissza térésökhöz a' szükséges készületeket megtenni. De mivel én még nem láttam mindent, a' mit Aegyptusban látni vágytam, lakást fogadtam magamnak, az ő hhánjoktól igen távol eső kül városban, 's nem láttattam magamat elébb, mintsem ők el útaztak. Sokáig kerestek az egész városban, de mivel nem találtak, azt vélték, hogy meg bánván, hogy apám akaratja ellen Aegyptusba jöttem, vissza mentem Damaskusba, a' nélkül hogy nekik róla csak egy szót is szóltam volna; 's azon reménnyel indultak meg, hogy majd ott találnak, 's keresztül útazásokban magokkal elvisznek.

En tehát el mentök után Kahíróban maradtam, holott három évig késtem, hogy ujságvágyamat, Aegyptus' minden csodáit láthatni, teljesen kielégítsem. Ez idő alatt

nem mulasztám el a' drágakőárosnak pénzt küldeni 's kérni, hogy házát tartsa fenn számomra; mert az a' szándékom volt, hogy Damaskusba vissza térjek, 's ott még néhány évig mulassak. Kahirában semmi sem történt velem, a' mi az elbeszélésre érdemes volna; de azon, a' mi Damaskusba vissza tértemkor rajtam esett, kétség kívül nagyon fogsz bámulni.

E' városba érkeztemmel a' drágakőároshoz szállottam, ki igen nyájason fogadott, 's maga vezetett el házamba is, annak bizonyságára, hogy távol létem alatt senki sem volt benne. Valóban a' pecsétet még épen találtam a' záron. Bementem a' házba. 's mindent azon állapotban leltem, mellyben elhagytam vala.

Azon terem' kitisztítása 's kisöprése alkalmával, mellyben a' hölgyekkel eggyütt ettem, egyik cselédem egy arany nyakkötőt talált, mellyben tíz igen nagy és tökéletes igaz gyöngy vala, oda hozta hozzám 's mindjárt annak ösmerém, mellyet a' meg ételett ifju hölgy' nyakán láttam. Le kellett oldódnia, 's úgy esnie le, hogy észre nem vettem. Nem nézhetém könyhullatás nélkül, azon szeretetre méltó lényről és gyászos haláláról emlékezvén. Bétakartam, 's gondosan elrejtettem keblemben.

Néhány napra volt szükségem, hogy az útazás' terheit ki pihenjem; ezután azon embereket kezdém látogatni, kikkel az előtt ösmeretségben voltam. Mindenféle vigaságnak adám magamat, 's észrevétlenül minden pénzemet el költöttem. Ezen állapotban

arra határozám magamat, hogy házi eszközeim' helyett a' nyakkötöt adom el; de olly kevéssé értettem a' gyöngyhöz hogy a' mint hallani fogod, igen ügyetlenül jártam el a' dologban.

El mentem a' Besasthánra, hol egy hírnököt félre hiván, mutatám neki a' nyakkötőt, 's mondván, hogy el akarom adni, kértem, hogy a' nevezetesebb drágakőárosoknak mutassa meg. A' hírnök el bámult a' nyakkötőn. „Mi szép ez szóla, — 's egy ideig csodálkozva szemlélvén monda:" — soha sem láttak még kalmáraink illyen drágalátos portékát! Nagy örömet teszek nekik vele, és semmit se kételkedjél, hogy egymással vetekedve fognak reá igérni."

Egy boltba vezetett, 's úgy történt, hogy az épen házi gazdámé vala. „Várakozzál reám itten, — monda a' hírnök, — mindjárt hozok választ."

Mig ő igen titkolódzó módon ment kalmártól kalmárhoz, hogy a' nyakkötőt meg mutassa, én beültem a' drágakőároshoz, ki igen örült látásomon, 's el kezdénk közönös dolgokról beszélni. A' hírnök vissza tért, félre hivott, 's a' helyett, hogy meg mondotta volna, hogy a' nyakkötőt legalább két ezer serifre becsülik, el hitetett, hogy csak ötvent igérnek érte. „Ez onnan van — monda, — mivel a' mint mondják a' gyöngyök hamisak; gondold meg, ha ezen árért oda akarod-e adni" Minthogy szavának meg hittem, 's nagy szükségem volt pénzre, mondék neki: „Eredj, megbizom abban a' mit mondasz, 's azokban, kik jobban értenek

hozzá mint én, add által, 's hozd el tüstént a' pénzt."

A' hirnök nekem az ötven serifet az egész Besasthán' leggazdagabb drágakőárosának nevében igérte, ki ezen igéretet csak azért tette, hogy megkísértsen, 's meg tudja, ha ösmerem-e a' nyakkötő' értékét. Alig érté meg tehát fefeleletemet, a' hirnököt azonnal a' városkapitány' elébe vezeté, 's a' nyakkötőt elő mutatván igy szóla: „Uram, ezen nyakkötőt tőlem lopták el; a' kalmárnak őltözött tolvaj olly vakmerő volt, hogy ezt áruba bocsátotta, 's most a' Besasthánon van. Ötven seriffel is megelégszik ezen drágaságért, melly két ezeret ér; már ennél csak nem lehet nagyobb bizonysága annak, hogy ő tolvaj."

A' városkapitány tüstént meg fogatott, 's midőn elébe vitettem, kérdezte, ha azon nyakkötő, mellyet kezében tarta, ugyan az-e, mellyet én a' Besasthánon áruba eresztettem? Igennel felelék. „Igaz-e, — monda, — hogy ötven seriért, oda akarod adni?" Nem tagadom. „No jól van tehát, — monda gúnyoló hangon, — botozzátok meg. Majd ki vallja, hogy ő a' szép kalmár ruhájával is nem egyéb egy fő tolvajnál; addig üssétek, mig meg vallja. „Az erős bot ütések hazuggá tevének; az igazság ellenére azt vallottam, hogy a' nyakkötőt úgy loptam', 's a' városkapitány azonnal elvágatá kezemet.

Ez a' Besasthánon nagy zajt okozott, 's alig értem haza; midőn a' házi urat látám jőni. „Édes fiam, — szóla hozzám, — te olly tisztességes, és jó nevelésű ifjunak látszol, hogy' lehetséges az, hogy olly alávaló tettet

követhettél el, mellyet hallottam? Te magad értesítettél értéked felől, 's nem kételkedem, hogy a' szerint van a' dolog a' mint nekem beszélted. Miért tőlem nem kértél pénzt. Én kölcsönöztem volna; de a' történtek után nem szenvedhetlek meg tovább házamban; ehhez tartsd magadat, 's keress más lakást."

Igen megbúsultam szavain, 's kértem engedje meg, hogy még csak három napig maradhassak házában; a' mit meg is engedett.

Ah, — mondék, — melly szerencsétlenség, 's melly gyalázat! Hogy' bátorkodjam Musszulba vissza térni? 'S meg fogja-e mind az, a' mit apámnak mondhatok, őtet ártatlanságom felől győzhetni.?"

SZÁZHATVANADIK ÉJSZAKA.

Harmad nap múlva, minekutána ezen szerencsétlenség esett rajtam, bámulással szemléltem egy sereg hajdút, 's azon kalmárt, ki engem ama' gyöngyös nyakkötő' ellopásával hamisan vádolt be, hozzám a' házba lépni. Kérdém őket, mi járatban vagynak; de felelet helyett meg kötöztek, 's mocskos szókkal tetézvén, azt mondák, hogy az a' nyakkötő a' Damaskusi igazgatóé, ki azt három esztendő előtt vesztette el, 's hogy ugyan akkor egyik leánya is eltünt. Képzeljed melly helyezetbe tett ezen tudósítás. Azonban elhatározám magamat. „Meg vallom az igazgatónak a' valóságot, mondék magamban,

tőle fog függeni, hogy meg bocsásson, vagy megölessen.“

A' mint elébe vitettem, észre vevém, hogy szánakozó szemet vete reám, 's ez jó jelenségnek tetszett. Megoldoztata, 's a' drágakőároshoz, ki vádlóm vala, 's házi gazdámhoz fordulván, monda:

„Ez-e azon ember, ki a' gyöngyös nyakkötőt árulta?“ Alig feleltek igent, midőn igy folytatá: „Meg vagyok győződve, hogy a' nyakkötőt nem lopta, 's csodálkozom, hogy illy nagy igaztalanságot követhettek el rajta.“ E' szavakra neki bátorodván, fel kiálték. „Esküszöm, uram, hogy valóban igen ártatlan vagyok. Sőt arról is meg vagyok győződve, hogy a' nyakkötő vádlómé sem volt soha is, kit soha sem láttam, 's kinek hitetlensége oka a' rajtam elkövetett méltatlanságnak. Való, hogy a' tolvajságot meg vallottam; de ezen vallomást, léleksméretem ellen, kényszerítve, 's olly okból tettem, mellyet kész vagyok el mondani, ha méltóztatol meg hallgatni.“ — „Eleget tudok már, — monda az igazgató, — hogy egy részét azon igazság tételnek, mellyel neked tartozom, tüstént kiszolgáltassam. Vezessétek el, — ezt veté hozzá, — a' hamis vádolót, 's éreztessétek vele ugyan azon büntetést, mellyet ezen ifjuval, kinek ártatlansága előttem tudva vagyon, szenvedtetett.“

Ezen parancs nyomban teljesíttetett: elvezették a' drágakőárost 's érdeme szerint megbüntették. Erre az igazgató, minden jelenlévőket elbocsátván, szóla hozzám: „Edes fiam beszéld el félelem nélkül, miként jutott

a' nyakkötő kezedbe, 's ne titkolj el tőlem semmit is.“

Erre fölfödöztem neki a' történteket, 's meg vallám, hogy inkább akartam tolvajnak tartatni, mint sem e' gyászos kalandot közhirré tenni.„ Nagy isten, — monda az igazgató, midőn beszédemet elvégeztem, — tanácsaid kitanulha atlanok, 's zugolódás nélkül kell magunkat alájok vetnünk! Teljes alázatban fogadom a' csapást, melly tetszésed szerint talált.“ Ezután szavait hozzám intézvén, monda: „Édes fiam, minekutána meg értettem tőled szerencsétlenséged' okát, melly engem is nagyon szomorít, el beszélem előtted az enyémet is. Tudd meg, én vagyok atyja azon két hölgynek, kikről imént beszéltél.

SZÁZHATVANEGYEDIK ÉJSZAKA.

A' Damaskusi igazgató igy beszéle tovább a' Musszuli ifjuhoz: „Tudd meg tehát, édes fiam, hogy az első nő, ki olly szemtelen volt, hogy lakodban fölkeresett, leg idősb leányom. Kahiróba adtam férjhez egyik bátyjához, testvérem' fiához. Férje meg halván, vissza jött hozzám, megvesztegetődve ezer meg ezer gazságokkal, mellyeket Aegyptusban tanult. Ide jövetele előtt húga, ki olly siralmas módon halt meg karjaidban, igen jó erkölcsü volt, 's maga viselete soha sem adott okot panaszra. Nénje szoros barátságot szőtt vele, 's lassanként szint olly rosszá tette,

mint maga volt. Mivel halála után való napon nem láttam, midőn asztalhoz ülék, tudakoztam nénjétől, ki haza jött; de felelet helyett olly keservesen kezde sírni, hogy semmi jót sem jósolhattam belőle. Kényszerítettem, mondja meg a' mit tudni kivánék. „Édes apám, — felele zokogva, — nem tudok egyebet mondani, mint hogy hugom tegnap legszebb ruháját vevé magára, szép gyöngyös nyakkötőjét tevé fel, 's azóta nem mutatta magát.“ Az egész városban kerestettem leányomat, de gyászos sorsáról semmit sem tudhattam meg. Azonközben az idősbik, ki kétségkívül megbánta féltékeny dühét, nem szűnt meg búslakodni, 's huga' halálát siratni; sőt minden ételtől is megtartóztatá magát, 's véget vetett siralmas életének. „Ez az emberek' sorsa! — folytatá az igazgató, — ezek a' szerencsétlenségek, mellyeknek ki vannak téve! De édes fiam, — ezt veté hozzá, — mivel mind ketten egyiránt boldogtalanok vagyunk, egyesítsük szenvedéseinket, és soha se váljunk el egymástól. Neked adom feleségül harmadik leányomat; ifjabb testvéreinél, és épen nem hasonlít hozzájok magaviseletében. Sőt szebb is, mint ők voltak, 's bizonyossá tehetlek, hogy ollyan charaktere van, melly téged boldoggá fog tenni. Házam a' tiéd lesz, 's holtom után te és leányom lesztek egyetlen örököseim.“

Uram, mondék neki, — sok kegyed megzavar, és soha sem lészek azon állapotban, hogy azért méltó hálákat adhassak.“ — „Hagyjuk ezt, — vága szavamba, — 's ne töltsük az időt hasztalan beszédekkel.“ Ez után ta-

núkat hívata, 's el vevém leányát minden további szertartás nélkül.

Nem eléglé meg a' drágakő árosnak, ki engem hamisan vádolt, említett meg büntetését, hanem számomra, még igen nevezetes értékét is el foglaltatta. Szóval, mióta az igazgatónál ki 's be járs, magad is láthattad melly becsületben vagyok nála. Ezen fölül azt is akarom még mondani, hogy egy ember, kit nagy bátyáim egyenesen azért küldöttek Aegyptusba, hogy engem ottan föl keressen, itt általmentében meg tudá, hogy itt vagyok, 's tegnap egy levelet hozott tőlök mellyben apám' halálát jelentik, 's meg hínak, hogy Musszulban hagyományát vegyem által; de mivel az igazgató' rokonsága és barátsága ő hozzá csatol, 's nem engedi meg, hogy tőle eltávozzam, vissza küldém a' követet teljes hatalommal, hogy minden illetőségemet szolgáltassa kezemhez. E' szerint a' mit most hallottál tőlem, reménylem, megbocsátod azon gorombaságot, mellyet ellened betegségem' folytában az által követtem el, hogy balkezet nyujtottam, a' jobb helyett."

„Ezt beszélé nekem, — szóla a' zsidó orvos, a' Kasgári szultánhoz, —a' Musszuli ifju. — Míg az igazgató élt, Damaskusban maradtam, 's mivel halálakor még éltem' virágában valék, utazni mentem. Be csapongtam Persiát, azután Indiába mentem, 's végre fő városodban telepedtem meg, hol a' gyógyászságot becsülettel üzöm."

A' Kasgári szultán az utóbbi történetet nagyon mulatságosnak lelé. „Meg vallom, — monda a' zsidónak, — a' mit beszéltél, rend

kivül való ; de őszintén szólván, a' púpos' története még rendkivülvalóbb és bámulatosabb ; ne reméld tehát, hogy élteteknek megkegyelmezzek ; mind a' négyeteket fel fogom akasztatni."

„Méltóztassál uram, még várakozni,— monda az előlépő, 's a' szultán' lábaihoz boruló szabó, — mivel kedveli fölséged, a' mulatságos történeteket, az sem lesz terhére, a' mit én akarok elbeszélni." — „Téged is meg hallgathatlak, — felele neki a' szultán, — de ne hízelkedjél magadnak, hogy életben hagyjalak, ha csak még mulattatóbb kalandot nem beszélsz, mint a' púposé."

Erre a' szabó egész bizakodással, mintha bizonyos volna dolgában, kezdé a' következő történetet beszélni.

A' SZABÓ BESZÉLTE TÖRTÉNET.

„Uram, ez előtt két nappal, egy ideváló polgár, azon tisztességet adá, hogy egy vendégségbe, mellyet tegnap reggel tartott barátinak, meghiva ; elmentem jókor, 's mint egy húsz személyt találtam együtt.

Senkit sem vártunk már a' házi gazdán kivül, ki bizonyos dolga után járt, midőn egyszer meg érkezett, egy csínos öltözetü, rendes alakú, de béna idegen ifjutól kisérve. Mindnyájan fölkelénk, 's hogy a' házi gazdának becsületet adjunk, kérők az ifjat, üljön hozzánk a' szofára. Kész volt reá, midőn hirtelen egy társaságunkhoz tartozó borbély' látására megrezzent, és kiakart menni. A' házi gazda ezen elbámulván vissza tartóztatá,

„Hová akarsz menni? — monda neki. — Elhíttalak, hogy részt végy egy vendégségben mellyet barátimnak adok, 's alig jöttél oda, már elakarsz menni.“ — „Uram, — felele az ifju, — igen nagyon kérlek, ne tartóztass 's engedd meg, hogy elmehessek. Nem nézhetek ijedség nélkül a' förtelmes borbélyra; noha ollyan tartományban született, hol minden emberek fehérek, még is ollyan mint egy szerecsen; de lelke még feketébb és czudarabb mint ábrázatja.“

SZÁZHATVANKETTEDIK ÉJSZAKA.

„Nem kevéssé bámultunk el, — mindnyájan, e' szavakon, — folytatá a' szabó, 's igen roszul kezdtünk a' borbélyról vélekedni, noha nem tudtuk ha van-e oka az idegen ifjunak olly kifejezésekben szólani róla. Sőt ki nyilatkoztattuk, hogy egy ollyan embert, ki olly undok színekkel festetett le, nem fogunk meg szenvedni asztalunknál. A' házi gazda kéré az idegent, beszélje el nekünk, mi oka van a' borbélyt gyülölni.

„Uraim, — felele az ifju, — tudjátok meg, hogy ezen átkozott borbély oka bénaságomnak, 's hogy rajtam valami iszonyuság történt; azért meg esküttem, hogy minden helyet, hol őt találom, kerülni fogok, 's hogy egy városban sem lakom vele; azért távoztam el Bagdádból, hol őtet hagytam, 's illy nagy utat tettem, hogy itt nagy Tatárország' kö-

zepette megtelepedjem, hízelkedvén magamnak, hogy itten soha sem fogom látni. Azonban várakozásom ellen itt találom, 's ez kényszerít, hogy akaratom ellen, meg fosszam magamat azon szerencsétől, hogy veletek mulassak. Még ma eltávozom várostokból 's olly helyre megyek, ha lehet, hol többé ne kerüljön szemem' elébe."

E' szavakkal el akara bennünket hagyni; de a' házi gazda tartóztatá, 's kérte, hogy maradjon velünk, 's beszélje el a' borbély iránt való idegensége' okát, ki ezen egész idő alatt szemeit földre sütve hallgatott. Egyesítők kéréseinket a' házi gazdáéval, 's végre erőltetéseinknek engedvén leüle az ifju a' szófára, 's hátat fordítván a' borbélynak, ne hogy szemébe akadjon, következőleg beszélé el történetét:

„Apám olly rangú ember volt Bagdádban, hogy a' legelső hivatalokra is számot tarthatott volna; de mindenkor többre becsülte a' nyugalmas életet, minden nyerhető tisztségeknél. Egyetlen gyermeke voltam 's midőn meghala, már lelkem mivelt vala, 's annyi idős voltam, hogy azon nagy értékkel mellyet reám hagyott szabadon bánhatám. Nem tékozoltam azt el balgatagúl, hanem ugy éltem vele, hogy az egész világ' becsülését meg nyertem.

Még nem éreztem semmi szenvedelmet is, 's távol attól, hogy a' szerelemre fogékony lettem volna, meg kell, talán szégyenemre, vallanom, hogy a' nők' társaságát gondosan kerültem. Midőn egyik napon egy útczában valék, számos nőket láték velem szemközt

jöni; be tértem egy utczácskába, mellyhez közel valék, 's le űltem egy utczajtó mellé a' padra. Egy ablakkal ültem ellenb' által, mellyben egy virág cserép állott, igen szép virágokkal, 's szememet reá függesztettem midőn az ablak ki nyilék, 's egy fiatal kisasszonyt láttam meg jelenni, kinek szépsége meg vakított. Szemeit reám veté, 's mig alabástromnál fehérebb kezével a' virágokat öntözé, olly mosolylyal néze reám, melly szint ollyan szerelmet gerjesztett bennem iránta, a' millyen idegenséget éreztem e'korig minden nők iránt. Minekutána a' virágokat megöntözte, 's rám egy bájoló pillantatot vetett volna, melly szívemet általjárá, becsuká az ablakot, 's kimondhatatlan nyugtalanságban és zavarodásban hagyott.

Sokáig maradtam volna ez állapotban, ha a' zaj, mellyet az utczán hallék, eszméletre nem hozott volna. Arra tekinték, fölkelvén, 's látám hogy a' város' első Kádija vala, ki öt vagy hat alatta valóitól kísérve jött egy öszvéren; azon ház' ajtajánál szállott le, mellyben a' fiatal szép az ablakot ki nyitotta, 's be méne; mellyből azt húzám ki hogy annak atyja.

Nagyon különböző állapotban tértem lakomba, attól, mellyben onnan ki indulék; fel háborodva egy szenvedelem miatt, melly annál erősebb vala, mivel indulatait még soha sem éreztem; 's egy erős láz (febris) melly egész házamban nagy szomorúságot okozott, ágyba döntött. Rokonim, kik szerettek, 's hirtelen nyavalyám miatt nagy nyughatatlanságban valának, hozzám siettek,

's igen kinoztak, mondjam el nekik ennek okát; de én azt a' világért sem tettem volna. Hallgatásom még inkább nyugtalanitá őket, 's ezen nyugtalanságot az orvosok sem birták elhárítani, mivel magok sem tudták nyavalyámról, mellyet gyógy szereik még gonoszabbá tettek, mit gondoljanak.

Rokonim kétségbe kezdtek esni életem felől, midőn egy ösmerős vén asszonyok meg látogatott. Ez figyelemmel szemléle, 's állapotomat meg vízsgálván, nem tudom mi történet által, ki találta szenvedéseim' okát. Félre szólítá rokonimat, 's kérte őket, hagyják őt velem egyedül, 's küldjék ki minden cselédimet.

Midőn a' szobából mindnyájan el távozának, fejemhez ülvén, monda: „Edes fiam, mind eddig meg átalkodva tagadtad bajod' okát, de nekem nem is szükség meg vallanod, elég tapasztalásom van ezen titok' által látására, 's nem fogod tagadhatni, hogy a' szerelem betegített meg. Én meg tudlak gyógyítani, csak azt mondd meg, kicsoda az a' szerencsés kisasszony, ki érzékeny szivedet meg tudta illetni; mert az a' hir van rólad, hogy a' hölgyeket nem szereted, 's nem én voltam a' legutósó, ki azt észre vettem: de ime beteljesedett a' mit előre láttam, 's nagyon örvendek, hogy alkalmam adódik, tudományomat használnom, hogy szükségedből ki segéljelek."

SZÁZHATVANHARMADIK ÉJSZAKA.

Ezt mondván a' vén asszony megállapodék feleletemet várva; de noha szavai rám nagy hatást tettek, még sem bátorkodtam előtte szivem' fenekét ki tárni. Csupán felé fordultam, 's mélyen sohajtottam, egy szót sem szólván hozzá. „A' szemérem gátol-e, — monda, — velem szólnod, vagy nincs hozzám bizodalmad? Igéretem' betőltése felől kételkedel? Sok fiatal ösmerőseidet számlálhatnám elő, kik szint' ezen bajban szenvedtek; 's kiken én segítettem.“

Szóval, a' jó öreg még olly sok egyebet beszélt, hogy meg szegtem a' hallgatást, fel födöztem szenvedésemet, 's megjegyeztem a' helyet hol nyavalyám' okát láttam, 's kalandom' minden környülményeit el beszéltem neki. Ha diszleni fog, — mondék, — számomra azon szerencsét szerezned, hogy e' bájoló szépséget láthassam, 's vele érte lángoló szerelmemről szólhassak; számot tarthatsz háladatosságomra.“ — „Édes fiam, — felele az öreg, — ösmérem a' személyt, mellyet értesz; ő a' mint helyesen következtetted, e' város' első Kádijának leánya. Nem csodálkozom rajta, hogy szereted, ő a' legszebb és szeretetre méltóbb szűz Bagdádban; de restelem, hogy nagyon büszke és hozzá férhetlen. Tudod birói személyeink melly szorosan veszik azon kemény törvények' megtartását, mellyek a' hölgyekre olly terhes nyügöt vetnek; ön

magok még sokkal sanyarúbban megtartják saját házaikban, 's a' Kádi, kit láttál, még sokkal szorosabban veszi, mint a' többiek egyetemben. Mivel leányaiknak mindig azt papolják, hogy nagy vétek magokat férfiaknak megmutatni, nagyobb részint ugy elhiszik, hogy az utczán csak azért van szemök, hogy útjokra nézzenek, ha a' szükség kényszeríti őket ki menni. Nem akarom egyenesen állítani, hogy az első Kádi' leánya is ez értelemben van; de mind a' mellett is félek, hogy az ő részéről is szint annyi nehézséget kell meg győzni, mint az atyjáéról. Adná isten, hogy más kisasszonyt szeretnél, úgy nem fognék annyi nehézségbe ütközni, a' mennyit itt látok. Azonban meg vetem minden mesterségemet; de időbe fog kerülni, míg czélt érünk. Mindazáltal ne félj, 's bizzál bennem."

Az öreg ott hagya, 's azon nehézségek' élénk képzelése, mellyeket emlegetett, 's az ebből következő félelem, hogy szándéka sikerülni nem fog, sulyosította nyavalyámat.

Más nap ismét eljött, 's képéről olvasám, hogy nem hoz jobb hirt; 's valóban ezt mondá: „Édes fiam, nem csalatkoztam meg, egyebet is kell még meggyőznöm mint az atya' szemességét; te egy érzéketlen tárgyat szeretsz, mellynek abban telik kedve, hogy mindeneket, kik tőle magokat meg hagyják varázsoltatni, lángoló szerelemre gerjesszen. Gyönyörüséggel hallgatott, mig előtte csak azon bajról beszéltem, mellyet neked okozott; de mihelyt csak számat nyitottam is arra birni, hogy engedelmet adjon látogatásodra,

's szólásodra, iszonyú szemet vetett rám, 's ezt mondá: „Hogy' merészelsz nekem illy ajánlást tenni? Ha elfélét akarsz velem beszélni, soha többé szemem elébe ne kerülj." — „Ne busulj rajta, — szóla tovább az öreg, — engem nem lehet olly könnyen el igazítani, 's csak türelmedet el ne veszeszd, reménylem, még czélra jutunk."

„Hogy beszédemet rövidítsem, — ezt veté hozzá az ifju, — csak azt mondom, hogy a' a' jó kerítőné, nyugalmam' büszke ellenségénél, még több haszontalan próbát is tett részemre. E' miatt való bánatom a' nyavalyát a' legfelső fokra emelte, úgy hogy az orvosok végképen le mondottak rólam. Már halálnak váltam, midőn az öreg eljöve, hogy éltemet vissza adja.

Hogy senki se hallja meg, azt súgá fülembe: „Gondolkodjál az ajándékról, mellyet azon hirért kell adnod a' mit hozok." E' szavak csodálatos hatást tettek, fölültem fektemből, 's elragadtatva felelék neki: „Az ajándék nem fog hibázni. Mi hirt hoztál?" — Édes kedves uram, — felele, — nem halsz meg tőle, 's nem sokára szerencsém lesz teljes egészségben, 's megelégedve látnom. Tegnap, hétfőn, elmentem a' kisasszonyhoz, kit szeretsz, 's igen jó kedvben találám; szomoru képet mutattam, véghetetlen mélyeket fohászkodtam, 's könyeket hullattam. „Édes jó anyám, — szóla hozzám, — mi bajod, miért látszol olly szomorúnak?" — „Ah, kedves tisztelt kisasszonykám, — felelék, — azon ifju úrtól jövök, kiről minap szóltam veled: annak vége van; meghal hozzád való szerel-

mében; nagyon kár érte, azt mondhatom, 's valóban igen kegyetlen vagy hozzá.“ — „Nem tudom, — felele ő, — miért akarsz engem okolni haláláért! Mit tehettem én arra?“ — „Mit? — mondék, — hát nem beszéltem el a' minap, hogy ablakoddal ellenb'által ült, midőn ki nyitottad, hogy virágidat meg öntözzed? Látá e' csoda szépséget, és kecseket, mellyeket tükröd neked minden nap mutat: e' pillantattól fogva eleped, 's nyavalyája annyira meg súlyosodott, hogy a' leg nyomorúbb állapotban vagyon.

SZÁZHATVANNEGYEDIK ÉJSZAKA.

„Emlékezhetel drága kisaaszony, melly keményen bántál utószor velem, midőn betegségéről szólván, egy módot akartam javalni, a' veszedelemből való megmentésére; tőled hozzá tértem vissza, 's alig vevé észre, a' midőn megpillanta, hogy nem viszek neki kedvező választ. 's betegsége azonnal nehezedett. Ezóta közel van a' halálhoz, 's nem tudom, ha meg könyörülsz is rajta, fogod-e már életét megtarthatni.“

„Ezt mondám neki, — folytatá az öreg — Halálod' félelme megrendítette, 's látám, hogy színében elváltozék. De igazán, való-e, — szóla, — a' mit nekem beszélsz? 's igazán csak hozzám való szerelmében olly beteg?“ — „Ah, nemes hölgy! ez fölöttébb igaz! Adná isten, hogy hazugság volna!“ — „'S

hiszed-e, — viszonza ő, — hogy látásom' reménye, 's a' velem szólhatásé, tehet valamit ahhoz, hogy mostani veszedelméből ki ragadtassék?" — „Az még meglehet; — válaszolék, — 's ha parancsolod meg próbálom e' szert." — „Ám legyen, — felele sohajtva, — adj neki reményt látásomhoz; de ne várjon más kedvezést tőlem, 's legkevésbbé azt, hogy engem elvehessen, 's hogy atyám házasságunkban meg egyezzen." — „Nagyságos asszonyom, — kiálték, — igen kegyes vagy. Elmegyek az ifju urhoz 's meg mondom neki, hogy lesz szerencséje véled szólni" — „Nem tudok, — monda ő, — más alkalmas időt, iránta e' kedvezést mutatnom, mint a' jövő pénteken a' déli imádság alatt. Vigyázza meg midőn atyám a' moséba megy, 's ha jól leszen, mutassa magát az utczaajtóban. Ablakomról meglátom ha jő, 's le megyek neki kinyitni. Imádság alatt beszélhetünk, 's atyám' vissza térte előtt el kell távoznia."

„Ma, — folytatá az öreg, — kedd van: péntekig fellábadhatsz, 's ezen üszve jövetelre el készülhetsz." Mennél többet beszélt a' jó öreg, annál inkább érzettem bajomat kisebbedni, 's mire szavait végezte, egészen meggyógyultam.

„Fogjad, — mondék, egy tele erszényt adván neki; — neked köszönhetem egyedül gyógyulásomat, 's e' pénzemnek jobb hasznát vettem, mint a' mit az orvosoknak fizettem, kik csak kinoztak betegségemben."

Midőn az öreg elment, elég erősnek érzettem magamat, hogy' fölkeljek. Rokonim, kik nagyon örvendeztek illy jó állapotban

látniok, szerencsét kivántak hozzá, 's eltávoztak

Pénteken reggel el jöve az öreg, midőn épen öltözködém, 's legszebb ruháimat válogattam ki. „Nem kérdem — monda, — hogy' vagy, a' mivel foglalatoskodni látlak, eléggé mutatja, mit tartsak állapotod felől, de nem fogsz-e elébb meg fürdeni; mint sem az első Kádihoz mennél?" — „Ez, — mondék — sok időbe telnék; majd csak egy borbélyt hivatok, 's hajamat és szakállamat el nyiratom," Tüstént parancsolám egyik rabszolgámnak, híjon egy ügyes, és gyors borbélyt.

A' rabszolga ezen szerencsétlen borbélyt hítta el, ki minekutána köszöntött volna, igy szóla: „Uram, ábrázatod azt mutatja, hogy beteg vagy. Mondám neki, hogy épen most gyógyultam fel egy nyavalyából. „Kivánom, — felele, — hogy isten minden nemü bajtól megszabadítson, 's kegyelme mindig és mindenütt kisérjen." — „Reménylem, — válaszolék neki, — hogy kivánságodat, mellyet igen szépen köszönök, meg fogja hallgatni." — „Mivel épen most gyógyultál meg egy betegségből, kérem istent tartson meg jó egészségben. Mondd meg most mit csináljak nálad. Borotvát is hoztam, érvágóvasat is: megborotváljalak, vagy eret vágjak rajtad?' — „Mondtam már, — felelék, — hogy csak most gyógyultam föl, 's elgondolhatod, hogy csupán borotválni hivattalak: siess és ne töltsd az időt fecsegéssel, szorgos dolgom van, 's délre várnak.

SZÁZHATVANÖTÖDIK ÉJSZAKA.

„A' borbélynak, — folytatá a' Bagdádi sánta, — sok idő kellett míg borotva táskáját ki bontotta, 's borotváit ki szedte; a' helyett, hogy vizet töltött volna csészejébe, egy csínos astrolabiumot veve ki zsebéből, ki ment a' szobából, föl állította az udvar' közepén, hogy a' nap' magasságát meg mérje. Ugyan azon komolysággal jöve be, és monda: „Nagyon kedves lesz meg tudnod, hogy ma péntek van, a' Szafár hónap 18dika, a' mi nagy profétánk' Mekkából Medinába futásának 653dik, 's a' két szarvú nagy Iszkender' időszakának 7420dik esztendejében; 's hogy Mars', és Vénus' egyene (conjunctio) azt jelenti, hogy jobb időt nem is választhatnál a' borotválkozásra, mint épen ma, és épen most vagyon. De más részről ez egyen rosz jelentésü is reád nézve, azt mutatja, hogy ma nagy veszély áll előtted: nem ugyan élted' elvesztése, de ollyan baj, mellyet egész életedben szenvedni fogsz. Hálával tartozol nekem érte, hogy azt tanácslom, őrizkedjél e' szerencsétlenségtől, sajnálnám ha találni fogna.“

El képzelhetitek mennyire boszonkodtam, hogy egy illy fecsegő 's bolondos borbély' markába jutottam! melly boszontó akadály egy szerelmesnek, ki kedvesével találkozni készül! Nagyon meg haragudtam rajta. „Türődöm is én, — mondék neki boszúsan, — tanácsaiddal 's jóslataiddal. Nem azért hivattalak, hogy a' csillagjósolatról tudakozzalak;

azért vagy itten, hogy engem megborotválj; hát borotválj meg, vagy takarodjál, hogy más borbélyt hivathassak."

„Uram, — monda olly egykedvüleg, hogy még sokkal inkább boszontott, — mi okod van rám haragudni? Tudod-e, hogy egy borbély sem ér föl velem, 's hogy hozzám hasonlót nem találsz, ha bár mondva csináltatnál is? Te csak borbélyt kivántál, 's én egy személyben Bagdádi leg jobb borbély, nagy tapasztalatú gyógyász, mély tudományu chemikus, csalhatlan csillagjós, tökéletes nyelvész, hatalmas szónok, éles eszü logikus, 's a' földmérésben, számtudományban, égészségben, 's az algebra' minden finomságaiban legjártasabb mathematikus, 's a' világ' minden országainak történeteiben tudós historikus vagyok. Előttem nincs semmi elrejtve az egész természetben. Boldogult atyád, kinek könyekkel adózom, valamikor reá gondolok, meg volt győződve érdemeim felől. Szeretett, nyájaskodott velem, 's nem szünt meg minden társaságokban, a' hová járt, engemet mint a' világ' legelső emberét idézni. Iránta való hálából 's barátságból, hozzád fogok tartani, 's ótalmamba veszlek, 's minden veszélytől meg foglak menteni, mellyel a' csillagzatok fenyegetnek."

E' szavaknál haragom mellett sem tartóztathatám a' nevetést. „Kifecseged-e már magadat, — mondék — unalmas fecsegő, 's el kezdesz-e egyszer borotválni?"

SZÁZHATVANHATODIK ÉJSZAKA.

„Uram, — felele a' borbély, — megbántasz, ha fecsegőnek szidalmazsz, midőn ellenben az egész világ ezen tisztes mellék névvel czimez: Asszamit azaz hallgató. Volt hat bátyám kiket méltán fecsegőknek nevezhettél volna, 's hogy ösmerd meg őket, tudjad, hogy a' legöregebbiknek Bakbuk, a' másodiknak Alhedár, harmadiknak Bukeibik, negyediknek Alkuz Al-asszvány, ötödiknek Annazsár, 's hatodiknak Sakayk volt neve. Ezek szenvedhetetlen fecsegők voltak; de én a' leg ifjabbik, kevés szavú, és rövid beszédü vagyok.“

Képzeljétek, uraim, magatokat helyembe! Mit tehettem, látván, hogy illy orgyilkos módon bánik velem?“ Adj neki három aranyat, — mondék házi gondviselőmnek, — takarodjék aztán, 's hagyjon békét; ma nem akarok borotválkozni.“ —

„Uram, — szóla erre a' borbély hozzám, — kérlek, mit értesz e' beszéddel? En nem kerestelek, hanem te hivattál; 's mivel igy van a' dolog, fogadom jó muselmán szavamra, hogy el nem megyek, mig meg nem borotvállak. Ha meg nem ösmered becsemet, az nem én hibám. Boldogult atyád igazságosabb volt hozzám: valamikor elhivatott, hogy eret vágjak rajta, le kellett mellé ülnöm, 's örüm volt hallani azon szép dolgokat, mellyekről beszélgeték neki. Örökös bámulásban tartám őt, elragadám, 's ha elvégeztem fülkiálta: „Te kifogyhatlan forrása vagy a' tudomány-

nak! senki sem hasonlít hozzád mély tudományodban!" —„Édes uram, — felelék neki, — több becsületet adsz mint sem érdemlem. Ha valami szépet mondok, azon kegyes ki hallgatásnak köszönöm, mellyben részeltetsz, adakozásod gerjeszti bennem mind azon felséges gondolatokat, mellyeknek szerencséjök van neked tetszhetni" — Egykoron midőn egy csodálatos beszédtől, mellyet neki tartottam, el ragadtatott, ezt mondá: „Adjatok neki száz aranyat, 's öltöztessétek egyik legdrágább ruhámba." Nyomban meg kapám az ajándékot. Azonnal jövendőt néztem neki a' csillagokból, 's úgy találtam, hogy ő a' leg boldogabb ember a' világon. Több szivességet is tettem még vele, mert meg is köpölyöztem."

A' borbély nem állapodék meg e' fecsegésnél, hanem megint ujat kezde melly el tartott fél óráig. El unván őt hallgatni, 's kétségbe esvén, hogy az idő így elmúlék, 's én semmit sem haladtam, nem tudám mit mondjak neki. „Nem, — kiálték, — már az lehetetlen, hogy legyen a' világon még több illyen ember, kinek mint neked abban teljék kedve, hogy az embereket dühbe hozza." —

SZÁZHATVANHETEDIK ÉJSZAKA.

Azt véltem, szép módjával többre fogok mehetni a' borbéllyal. „Az istenre kérlek, — mondék neki, — hagyd el szép beszédidet, 's végezd velem hamar dolgodat; a mint már

mondottam igen fontos dolog miatt kell hazulról el mennem.“

E' szavakra elkezde nevetni. „Igen dicséretes volna, – monda, — ha szellemünk mindig egy állapotban maradhatna, 's mindig okosak és eszesek volnánk; azonban meghiszem, hogy ha reám meg haragudtál, nyavalyád okozta e' kedvváltozásodat, mellyre nézve egy kis tanulságra van szükséged; nem tehetsz jobbat, mint ha atyád' 's nagyatyád' példáját követed. Minden dolgaikban tanácsot kértek tőlem, 's dicsekedés nélkül mondhatom, hogy tanácsommal mindig megelégedtek. Látd — e uram, soha sem boldogul az ember dolgaiban, ha okos emberektől nem kér tanácsot. Nem lehetsz ügyes ember, — mond a' példa beszéd, — ha ügyes ember' tanácsán nem jársz. En szolgálatodra állok, parancsolhatsz velem.“

„Hát csak nem nyerhetem meg tőled, — vágék szavába, — hogy hosszú szólásmódjaidat el hagyd, mellyek csak fejemet zavarják meg, 's akadályoznak oda mennem, hol dolgom vagyon? Borotválj meg tehát, vagy lódulj.“ Ezt mondván, a' földre toppantva haragosan fölkelék.

A' mint látá hogy igazán hazagszom, ezt mondá: „Ne boszonkodjál, már hozzá fogunk.“

Valóban megmosá fejemet, elkezde borotválni, de alig rántott ra tam négyet, meg állapodék 's ezt mondá: „Uram te igen heves vagy, meg kellene magadat illyetén fölindulásoktól tartóztatnod; mellyek csak a' sátántól származnak. En egyébiránt meg érdemlem hogy tisztelettel viseltessél iránttam,

koromra, tudományomra, és fényes erényeimre nézve.“

„Borotválj tovább, — mondék ismét szavába vágván, — és ne locsogj többet.“ — „Azaz, — monda ő, — szorgos dolgod van; mernék fogadni, hogy nem hibázok.“ — „Hiszen, — felelék, — már két óra óta mondom ezt, 's már régen meg kellett volna borotnálnod“ — „Mérsékeld hevedet, — felele, — talán még nem fontoltad jól meg, a' mit szándékozol; ha az ember valamelly dologgal hirtelenkedik, utóbb csaknem mindig meg bánja. Szeretném ha tudtomra adnád mi az a' szorgos dolgod, majd meg mondanám róla véleményemet. Azonban még rá érsz, mivel csak délre váratol, és addig még három óra.“ — „Arra semmi gondom, — felelék, — becsületes szavatartó ember, a' rendelt időnél korábban szokott megjelenni; de észre sem vettem, hogy veled szóváltásba bocsátkozván, magam esem a' fecsegő borbélyok' hibájába. Láss hozzá, hogy valahára véget érj a' borotválással.“

Mennél több sietséget mutattam, annál kevésbbé sietett ő nekem engedelmeskedni. Majd borotváját tette le, 's astrolabiumát vette elő, majd ismét ezt tette el, 's amahhoz nyúlt.“

Seherazád látván hogy nappallik, elhallgata. De jövő éjjel következőleg folytatá a' kezdett történetet:

SZÁZHATVANNYOLCZADIK ÉJSZAKA.

„A' borbély, — monda az ifju, — ismét félre tette borotváját, fogá másodszor is az astrolabiumot, hogy meg nézze hány óra? Megint bejöve. „Uram, — szóla hozzám, — jól tudom én, hogy nem hibázok; még három óra hia délnek, az bizonyos, vagy az égészség' minden szabásai hamisak." — „Boldog isten, — kiálték, — már vége türelmemnek! Tovább ezt ki nem állhatom. Átkozott borbély! szerencsétlen borbély! Már nincs egyéb mód, minthogy neked essem és megfojtsalak!" — „Csendesen uram, — szóla hidegen, 's haragomon meg sem indúlva, — nem félsz-e hogy megint meg betegszel? Ne mérgeskedjél, egy pillantat alatt készen leszek veled."

E' szavakkal eltevé astrolabiumát borotva táskájába, elővevé borotváját, mellyet az övéről lógó szijhoz fenvén, el kezde vele borotválni; de e' közben a' beszélést csak nem hagyhatta. „Ha meg mondanád uram, — szóla hozzám; — mi dolgod van délben, arra nézve jó tanácsot adhatnék." Hogy megnyugtassam, azt mondám neki, hogy ebédre készülök barátimhoz, kik meg akarnak vendégelni, 's velem együtt meg gyógyulásomon vigadozni.

Midőn a' borbély a' vendégséget hallá, föl kiálta: „Isten áldjon meg e' napon is, mint egyebeken? Most jut eszembe hogy tegnap én is négy vagy öt barátimat hittam mára ebédre; el feledkeztem róla, 's még

nem tettem hozzá készületet.“ — Ne törődjél vele, — mondék neki, — ha itthon nem eszem is, életes házam még is jól el van látva, mint mindig, mind neked adom a' mi benne van; bort is adok a' mennyi kell, mert igen jó van pinczémben: de siess, 's végezd el a' borotválást, 's gondold meg, hogy ha apám azért adott ajándékot hogy beszélj; én azért adok hogy hallgass.“

Szavammal nem elégedett meg. „Isten fizesse meg, — monda, — hozzám való jóságodat; de hadd lássam mindjárt az eleséget, ha elég lesz-e barátim' meg vendéglésére, mert azt akarom, hogy meg elégedjenek a' jó ebéddel, mellyet elejökbe akarok tenni.“ — „Van, — mondék, — egy bárányom, hat kappanom, tizenkét csirkém, 's még más egyebem, négy tál ételhez.“ Parancsolám egy rabszolgának, hogy ezt mind, négy nagy korsó borral együtt hozza elő.

„Már ez szép, — monda a' borbély, — de még gyümölcs kell, és fűszer a' húshoz.“ A attam neki a' mit még kivánt. Félbe hagyá a' bororválást, hogy az oda hordottakat sorra meg vizsgálja; 's mivel ezen vizsgálat tovább tartott fél óránál, káromkodtam, 's dühösködtem: de bár mennyit káromkodtam 's dühösködtem is, az átkozott még sem sietett. Végre csak ugyan megint a' borotvához nyúlt, 's egy két pillantatig borotvált, de megint egyszerre meg állott és monda: „Nem hittem volna, uram, hogy olly bőkezü légy; de már látom, hogy boldogult atyád éled föl benned Valóban nem érdemlem a' kegyet mellyel tetézsz, 's bizonyossá

teszlek, hogy örökké háládatos leszek hozzád érte. Mert tudnod kell uram, hogy én mindenemet illy derék emberek' nagy lelkűségének köszönöm, mint te vagy; a' miben Szántúhoz hasonlom, ki az embereket dörgöli a' fürdőben, és Szalyhoz, ki rántott csicser borsót árul az útczán, és Szaluhoz ki habot, és Akraszyhoz ki füveket árúl, és Abu Mekarészhez, ki az utczát öntözi hogy ne porozzék, és Kasszemhez a' Chalyf' testőréhez: ezen emberik soha sem busulnak, sem nyügösek, sem veszekedők; megelégedettebbek sorsokkal, mint a' Chalyf udvarának közepette, mindig vigak, ének és tánez kedvelők; 's mindeniknek különös éneke és tánczа vagyon, mellyel egész Bagdádot mulatják: de a' mit leg inkább becsülök bennök az, hogy nem erős fecsegők, szinte mint ezen rab szolga, kinek épen most szerencséje vagyon veled szólni. Nézd uram, ez Szántunak éneke 's tánczа, ki az embereket dörgöli a' fürdőben; nézd, és vigyázz ha jól tudom-e utánazni."

SZÁZHATVANKILENCZEDIK ÉJSZAKA.

A' borbély most el éneklé Szántú' énekét, 's el járá annak tánczát, 's bár mit mondottam is neki, hogy bolondoskodásainak véget vessek, még sem szünt meg, mig mind azokat, kiket meg nevezett, nem utánazta.

Ezután monda, hozzám fordulván: „uram, ezen derék embereket híttam hozzám; tudod-e mit, tarts velünk, 's hagyd ott barátidot, kik talán nagy fecsegők, 's unalmas beszédeikkel el fognak kábítani. 's veszedelmesb nyavalyába ejteni, mint a' mellyből most gyógyulál ki; nálam ellenben csak mulatságot fogsz lelni.“

Boszonkodásom mellett sem állhatám meg, hogy bolondságain ne nevessek. „Szeretném, — mondék, — ha dolgom nem volna; úgy el fogadnám hivásodat, 's örömest el mennék, hogy veletek múlassak; de kérlek már mára engedj meg; máskor, ha szabadabb leszek, szivesen részt veszek benne. Csak borotválj meg, 's eredj haza; barátid már talán ott vannak.“ — „Uram, — felele, — ne vesd meg kérésemet. Jövel, és vigadj a' kellemes társasággal, mellyet nálam fogsz találni. Ha ezen emberekkel egyszer együtt lészsz, úgy meg fognak tetszeni, hogy értök barátidról is le fogsz mondani.“ — „Ne szóljunk többet róla. — felelék, — nem lehet vendégségeden megjelennem.“

A' szép szerrel semmit sem nyertem. „Mivel tehát nem akarsz hozzám jöni, — monda a' borbély, — meg kell engedned, hogy én mehessek veled. A' mit adtál, hozzám hordatom, barátim ehetnek, ha tetszeniök fog, 's én mindjárt vissza jövök. Nem akarok olly goromba lenni, hogy egyedül hagyjalak; meg érdemled, hogy e' figyelmet mutassam irántad.“ — „Egek, — kiállék, — hát ma csak nem szabadulhatok meg e' nyügös embertől! A' nagy élő isten' nevében, —

mondék neki, — végezd unalmas beszédidet! Eredj barátidhoz, igyál, egyél, vigadj velök, 's engedd meg, hogy én is az enyéimhez menjek. Én magam akarok menni, 's nincs szükségem társaságodra. Azt is meg kell vallanom, hogy a' hová én megyek, oda téged be nem bocsáthatnak; ott csak engemet várnak." — „Csufolódol uram, — viszonza, — ha barátid vendégségre híttak, mi akadályozhat meg engedned, hogy el kisérjelek? Örülni fognak, azt tudom, ha ollyan embert viszesz hozzájok, mint én, kinek vig ötletei vagynak, 's ki a' társaságot kellemesen tudja mulatni. Akár mit mondj is, el van végezve, 's akaratod ellen is elkisérlek."

E szavak, uraim, engemet nagy zavarba ejtettek. „Hogy' szabadúljak meg ez átkozott borbélytól, — mondék magamban — Ha ellenmondásom mellett maradok, úgy vége nem lesz versenygésünknek." Egyéb iránt hallám, hogy már elsőt kiáltottak déli imádságra 's ideje volt mennem; a' hallgatást választottam tehát, 's úgy tettettem magamat, mintha reá állanék el jövetelére.

Ez után meg borotvált; 's ez meg történvén szólék hozzá: „vigy el néhányat cselédeim közül, hogy ez eleséget segéljék el hordanod, 's jöj el megint, meg várlak, 's nem megyek el nélküled."

Végre el ment, 's én egészen fel öltözém. Hallám hogy utószor kiáltottak imádságra, és siettem megindulni. De a' gonosz borbély, ki szándékomat ki találta, csak addig ment embereimmel, hogy őket lakába be menni láthassa, 's házamat soha semvesz-

tette el szeméből. Egy útczaszeglet mellé vonúlt, hogy szemmel tartson 's utánam jöhessen. Valóban a' mint a' Kádi' ajtajához érék, 's vissza fordultam, észrevettem, hogy ott van az útcza' végén, a' min halálos bosz úságra gerjedtem.

A' Kádi' ajtaja félig nyitva volt, 's be léptemmel ott talalám az öreg asszonyt, ki rám várakozott, 's az ajtót be csukván, a' fiatal kisaszszony' szobájába vezetett, kibe szerelmes valék. De alig kezdék vele beszélgetni, midőn zörgést hallánk az útczán. A' kisasszony az ablakhoz mene, 's látá a' rostélyon által, hogy atyja volt, ki az imádságról haza jött. En is kinéztem, 's meg látám a' borbélyt, azon helyen ülni, hol én ültem, midőn a' kisasszonyt legelőször látám.

Most kettőtől féltem, a' Kádi' jövetelétől és a' borbély' jelenlététől. Az elsőre nézve a' kisasszony meg nyugtatott, azt mondván, hogy atyja csak ritkán jő az ő szobájába; 's ha ezen kedvetlen eset meg találna is történni, gondoskodott ő már ollyan módról, hogy engemet biztosan elktathasson: de a' szerencsétlen borbély' esztelensége nagy nyugtalanságot támasztott bennem, melly a' mint hallani fogjátok, nem is volt alaptalan.

Mihelyt haza ért a' Kádi, egy rabszolgáját, ki azt meg érdemlé, maga meg botozta. A' rabszolga úgy ordított, hogy az utczára is ki hallott. A' borbély azt vélte, hogy én ordítok, 's engem vernek. E' hiedelemben iszonyuan kezde kiáltozni, megszaggatá ru-

háit, fejére hamut hintett, 's az egész szomszédságot segítségre kérte, a' melly öszve is gyült. Kérdezik, mi baj, 's mi segítséget kiván: „„ah, — kiálta, — az uramat, az én kedves ótalmazómat megölik!“ 'S nem szólván egyebet, házamhoz szalad, egyre kiáltozván, 's minden inasaimat botokkal fel fegyverkeztetvén, velök együtt vissza jött. Le írhatatlan dühhel verék a' Kádi' ajtaját, ki egy rabszolgát külde, hogy nézze meg micsoda zaj ez. A' ki rémülve térvén vissza urához monda: „„Uram több mint tiz ezer ember akar hozzád erővel berontani, 's már kezdik az ajtót zúzni.“

A' Kádi azonnal oda szaladt, maga nyitá ki az ajtót, 's kérdezé mit akarnak. Tiszteletes jelenléte nem birhatá embereimet iránta tiszteletre, 's olly szemtelenek voltak, hogy ezt mondák neki: „„Átkozott Kádi, kutya Kádi, mi okból ölöd meg urunkat? Mit vétett neked?“ — „„Jó emberek, — felele nekik a' Kádi, — miért öltem volna meg uratokat, kit nem is ösmerek, 's ki engem nem bántott? Házam nyitva van, jertek, nézzétek, 's keressétek.“ — „„Megbotoztad, — monda a' borbély, — még egy pillantattal ez előtt hallottam sikoltását.“ — „„De mondjátok meg csak, — felele a' Kádi, — mivel bánthatott volna meg uratok, a' mi által arra birhatott vala, hogy úgy bánjam vele, a' mint mondjátok? Házamban van-e? És ha ott van, hogy' mehetett oda, vagy ki vezethette oda?“ — „„Nem fogsz engem nagy szakálloddal elámítani, fürtelmes Kádi, — felele a' borbély, — tudom én mit beszélek. Leányod szereti

urunkat, 's össze jövetelt rendelt vele házadnál, a' déli imádság alatt; kétség kivül neked hirt adtak róla, haza jöttél, ott kaptad, 's rabszolgáiddal meg botoztattad. De e' gyalázatos bánásodat nem viszed el szárazan, a' Chalyfnak tudtául lészen, 's ő gyors és jó igazságot fog tenni. Ereszd el, 's add ki nekünk tüstént, ha nem, úgy be rontunk, 's ki ragadjuk szégyenedre." —„Szükségtelen ennyit fecsegni, — felele a' Kádi, — 's illy zajt ütni; ha való a' mit beszélsz, úgy csak jertek be, és keressétek, én meg engedem."

Alig mondá a' Kádi e' szavakat, midőn a' borbély és embereim, dühösen a' házba rohanván, el kezdtek engemet mindenütt keresni.

SZÁZHETVENEDIK ÉJSZAKA.

Mivel mindent hallottam, a' mit a' borbély a' Kádinak mondott, olly helyet kerestem, a' hová el búhassam. Nem találtam egyebet egy nagy szekrénynél, mellybe bele vetettem magamat, és aztán becsuktam. Minekutána a' borbély mindent ki kutatott, azon szobába is el jött mellyben én valék. Oda jött a' szekrényhez, fölnyitá, 's mihelyt engem megpillanta, fejére vevé, 's elvíve. Egy magas lépcsőn ment le az udvarra, mellyen keresztül menvén, végre kiért az utczára nyiló ajtón. A' mint igy vitt szerencsétlenségre ki nyílott a' szekrény, 's el nem szenvedhetvén azon gyalázatot, hogy az utánunk

toldúló nép' szemeinek, 's gúnyainak ki téve legyek, olly sietséggel ugrottam ki az utczára, hogy az egyik lábamat tetemesen meg sértettem, 's azóta mindig sánta maradtam. Nem éreztem mindjárt egész bajomat, 's fölkeltem, hogy a' köznép' kaczaja elől sebes futással menekedjem meg. Sőt tele marokkal szórtam ezüstöt és aranyat, mellyel erszényem tele volt, 's mig a' nép azt föl kapkodta, mellék útczákon el illantam.

De az átkozott borbély, ki a' cselt használá, melly által a' sokaságtól meg szabadúltam, nyomba követett, 's el nem veszte szemei elől, 's teljes erejéből kiáltoza: „Megállj uram, miért szaladsz úgy? Tudnád csak mennyire bánkódom, azon gyalázatos tetten, mellyet a' Kádi el követett rajtad, ki olly nagy lelkű vagy, 's kinek barátim és én annyi hálával tartozunk! Nem meg mondtam-e hogy makacsságod, mivel nem akartál magaddal vinni, éltedet veszedelembe fogja ejteni? Lásd most mi esett rajtad, a' magad' hibája miatt; 's ha én meg átalkodva nem követtelek volna, akárhová mentél is, mi lett volna belőled? De hát hová mészsz uram? várj meg legalább.

Igy kiabált a' boldogtalan borbély fen hangon az utczán. Nem eléglé meg, hogy a' Kádi' környében olly nagy zajt ütött, az egész várassal megakará tudatni. Akkori dühömben kedvem lett volna bevárni, és meg fojtani; de az által állapotomat még nyilvábbá tettem volna. Más részt választék, látván, hogy kiáltozása temérdek sok embe-

rek' látványává tesz, kik az ablakokra és ajtókra csődültek, vagy az úton meg állottak: egy chánba mentem, mellynek fölvigyázóját ösmerém. Az ajtóban lelém, hová a' zaj ki csalta. „Kérlek az istenre, — mondék neki, —ne bocsásd be az őrültet utánam a' chánba.“ Meg igérte, 's szavát is tartotta; de nagy bajjal; mert a' nyakas borbély, minden ellenezése' daczára is be akart törni, 's ezer szidalommal illetvén távozott el csak, 's hazamenet nem győzte mindeneknek, kikkel találkozott, nagyítva el mondani mi fontos szolgálatot tett ő nekem.

E' képen szabadultam meg, ez alkalmatlan embertől. A' chán' felvigyázója kért most, beszéljem el neki történetemet. Megcselekvém. Az után én kértem, hogy meggyógyulásomig adjon ki nekem bérbe egy szobát. „Uram, — monda, — nem fogna-e lakodban több alkalmatosságod lenni? Nem akarok lakomba térni, — felelék neki, — ez a' galád borbély nem nyugodnék, mig ott föl nem keresne; minden nap alkalmatlankodnék, 's végre agyon haragudnám magamat, ha mindig szemem előtt lenne. Különben is, az után, a' mi ma rajtam esett, nem szánhatom el magamat, tovább e' városban maradnom. Elmegyek, a' hová szerencsém vezérlend.“

Valóban mihelyt meggyógyúltam, minden pénzemet, mellyre gondoltam hogy az úton szükségem lesz, magamhoz vevén, egyéb értékemet rokonimnak ajándékozám.

E' szerint elindultam Bagdádból, 's ide érkeztem. Okom volt reményleni, hogy e'

baj szerző borbélyt, honnomtól illy távol országban nem fogom elő találni; 's imé még is itt lelem közöttetek. Ne csodáljátok tehát, hogy úgy szorongok el távozni. Elgondolhatjátok, mennyire boszonthat egy ember' látása, ki oka bénaságomnak, 's azon szomorú kénytelenségnek, hogy rokonimtól, barátimtól, 's honnomtól távol kell élnem.

E' szavak után fölkele a' sánta ifju, 's elmene. A' házi gazda kikíséré az ajtóig sajnálkozását jelentvén, hogy nem tudva illy kedvetlenséget okozott neki.

Midőn az ifju elment, —folytatá a' szabó, —mindnyájan igen csodálkoztunk történetén. Szemeinket a' borbélyra fordítottuk, 's azt mondók neki, hogy igen roszúl cselekedett, ha való volna az, a' mit hallottunk. „Uraim, — felele, fejét, mellyet mind eddigle sütve tartott, fölemelvén, —az ifju' beszéde alatt való hallgatásom eléggé bizonyítja, hogy semmit sem mondott ollyat, a' mit magam is meg ne vallanék. De bár mit mondott légyen is, még is azt állítom, hogy kellett tennem, a' mit cselekedtem; itéljetek róla ti magatok. Nem adta e magát veszedelemre, 's kimenekedhetett volna-e belőle, illy szerencsésen segédem nélkül? Szerencsésnek tarthatja magát, hogy illy csekély sérüléssel meg szabadult. Nem sokkal nagyobb veszedelemnek tettem-e én ki magamat, hogy azon házból ki hozzam, mellyben a' mint vélem, roszúl bántak vele? Van-e tehát oka, panaszkodnia, 's nekem illy ocsmány szidalmakat mondania? Ez a' köszönet érte, ha hálátlan embereknek szolgálnuk. Avval vádol,

hogy fecsegő vagyok; de az merő rágalom: hét testvérek közül, kik valánk, én vagyok ki leg kevesebbet szól, 's kinek leg több esze van. Hogy erről meg győzzelek, csak a' magam' 's az ők történeteket kell el beszélnem. Kérlek figyelmezzetek:

L.c.t.
2827-1966

720265

PESTEN, 1830.

Petrózai Trattner J. M. és K[illegible]lyi
Istvánnál.